

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

**Oprávněné použití zbraně
proti dopravnímu prostředku**

Rigorózní práce

**Authorized use of a weapon against a
vehicle**

PRAHA, 2022

AUTOR PRÁCE

Mgr. Jan VLASÁK

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne

.....
Mgr. Jan VLASÁK

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl upřímně poděkovat panu děkanovi Mgr. Lukáši Habichovi, Ph.D. za jeho odbornou, metodickou pomoc a především vstřícnost a ochotu při poskytování cenných rad.

ANOTACE

Práce se zaměřuje na použití zbraně příslušníky ozbrojených sil, zejména policistů. Detailně bude rozpracováno použití zbraně proti dopravnímu prostředku, neboť se jedná o nejčastější použití zbraně policistou. V souvislosti s použitím zbraně je nutné zmínit i varovný výstřel jako jeden z donucovacích prostředků. Komparace rozdílné právní úpravy oprávněného použití zbraně poukazuje na skutečnosti, jichž lze využít zejména při přeshraničním sledování. Ve výzkumné části práce jsou analyzována poskytnutá statistická data. Individuální rozhovory byly učiněny s odborníky zabývající se zkoumanou problematikou. Závěrem výzkumné části bude zhodnocena dostatečnost právní úpravy, efektivnost varovného výstřelu, taktika a metodika výcviku formou modelových situací.

KLÍČOVÁ SLOVA

použití zbraně – dopravní prostředek – oprávněnost použití zbraně – právní úprava – efektivita varovného výstřelu – násilné zastavení vozidla

ANNOTATION

The thesis focuses on the use of weapons by members of the armed forces, especially police officers. The use of weapons against motor vehicles will be elaborated in detail, as it is the most common use of weapons by police forces. In the context of police use of weapons, it is also necessary to mention warning shots, as the means of police coercion. A comparison of differing legal regulations regarding police use of weapons the resulting facts can be used especially in cross-border monitoring. In the research part of the thesis, the provided statistical data are analysed. Individual interviews were conducted with experts dealing with the researched issue. At the end of the research part, the sufficiency of legal regulation, the effectiveness of the warning shot, tactics and training methodology will be evaluated in the form of model situations.

KEYWORDS

use of weapons – motor vehicles – authorised use of weapons – legal regulation – effectiveness of warning shots – forcible stopping of motor vehicles

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 ZBRAŇ A JEJÍ ZAKOTVENÍ V PRÁVNÍM ŘÁDU ČESKÉ REPUBLIKY	12
2 ZÁKONY UPRAVUJÍCÍ POUŽITÍ ZBRANĚ SE ZAMĚŘENÍM NA POUŽITÍ ZBRANĚ PROTI DOPRAVNÍMU PROSTŘEDKU.....	15
2.1 Ozbrojené síly.....	15
2.2 Vojenská policie.....	16
2.3 Zpravodajské služby	17
2.4 Vězeňská služba a justiční stráž.....	18
2.5 Celní správa	19
2.6 Obecní policie.....	20
2.7 Soukromé bezpečnostní služby.....	21
2.8 Generální inspekce bezpečnostních sborů.....	22
2.9 Policie České republiky.....	22
2.9.1 Použití zbraně proti dopravnímu prostředku.....	24
2.9.2 Pojem nebezpečného pachatele	25
2.9.3 Hrozba namířenou střelnou zbraní a varovný výstřel	27
3 ZBRAŇ A DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY.....	29
3.1 Donucovací prostředek varovný výstřel	30
3.2 Test slyšitelnosti varovného výstřelu v jedoucím vozidle	34
3.2.1 Experiment slyšitelnosti varovného výstřelu	35
4 NÁSILNÉ ZASTAVENÍ VOZIDLA.....	40
4.1 Zastavovací pás	42
4.2 Zahrazení cesty vozidlem	42
4.3 Taktické zastavení vozidla	42
4.4 Vytlačení vozidla.....	46
4.4.1 PIT manévr.....	46
5 KOMPARACE PRÁVNÍCH ÚPRAV	49
5.1 Slovensko	51
5.2 Rakousko.....	55
5.3 Spolková republika Německo	58
5.3.1 Bavorsko	61

5.3.2 Sasko	63
5.4 Závěry z komparace	65
6 VÝZKUM	68
6.1 Parametry výzkumu	68
6.1.1 Cíl výzkumu.....	68
6.1.2 Objekt výzkumu.....	68
6.1.3 Předmět výzkumu.....	68
6.1.4 Výzkumné předpoklady	68
6.1.5 Metody výzkumu	69
6.2 Kvantitativní statistický výzkum	70
6.2.1 Varovný výstřel.....	71
6.2.2 Zbraň.....	72
6.3 Zákonnost.....	73
6.3.1 Trestní řízení	73
6.4 Rozhovory	75
6.4.1 Státní zástupce.....	75
6.4.2 Instruktoři.....	78
6.5 Modelové situace – empirický výzkum.....	81
6.5.1 Parametry výzkumu.....	81
6.5.2 Průběh výzkumu.....	84
6.5.3 Kazuistika modelových situací.....	87
6.5.4 Dotazníky	96
6.5.5 Vyhodnocení empirického výzkumu	108
6.6 Závěr výzkumu	110
ZÁVĚR	114

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

SEZNAM PŘÍLOH

ÚVOD

Předkládaná rigorózní práce se zabývá problematikou použití střelné zbraně při střelbě na dopravní prostředky příslušníky ozbrojených sil a ozbrojených sborů jako represivních složek státu. Obecnou právní úpravu použití zbraně řeší trestní zákoník, který popisuje použití zbraně a dále odkazuje na další právní předpisy, které uvedené oprávnění vymezují. V jednotlivých zákonech je pojem zbraně stanoven individuálně. Nejrozšířenější oprávnění k použití zbraně mají v České republice příslušníci Policie České republiky. Použití zbraň je policista oprávněn při výkonu své pravomoci a jedná se o nejdůležitější služební zákrok, při kterém může dojít až k fatálním následkům. Z taxativně vymezených oprávnění policisty k použití zbraně v zákoně o Policii bude detailně rozebírán způsob střelby na dopravní prostředek. Důvodem pro zpracování vybraného tématu je předchozí a současné služební zařazení autora práce jako instruktora služební přípravy policistů na několika útvarech Policie České republiky a v současné době i zastávaná funkce vedoucího Oddělení rychlého výjezdu Ochranné služby Policie České republiky.

Cílem práce je analýza platné právní úpravy, metodických a taktických doporučení pro použití zbraně policistou při střelbě na pronásledovaný dopravní prostředek a ověřit efektivitu použití donucovacího prostředku varovný výstřel při zákrocích proti ujíždějícímu vozidlu. Na podkladě získaných poznatků si práce rovněž klade za cíl navrhnout legislativní úpravy de lege ferenda ve vztahu ke zkoumanému problému.

V médiích můžeme poměrně často slyšet, že policisté při pronásledování vozidla mnohokrát použili zbraň jako prostředku k jeho zastavení. Ať už proto, aby nebezpečnému pachateli střelbou zabránili v útěku, nebo střelbou na pneumatiky dopravní prostředek zneschopnili pro další jízdu. Vzhledem k tomu, že v praxi dochází ke střelbě na dopravní prostředky příslušníky bezpečnostních sborů, tato práce zjišťuje, s jakou efektivitou se uvedená střelba setkává a jak často k ní dochází.

Jak již bylo uvedeno výše, práce si klade za cíl rovněž odpovědět na otázku, jestli je současná právní úprava, upravující použití zbraně Policií České republiky proti dopravnímu prostředku *de lege lata*, dostatečná. V českém právním řádu existuje více zákonů, které upravují činnost ozbrojených sborů mimo Policii České republiky. V jedné z kapitol práce bude uvedeno zhodnocení, zda obsahují zákonnou úpravu přímo postihující oblast použití střelné zbraně proti dopravnímu prostředku.

V další části bude řešeno, zda má význam při pronásledování vozidla použít donucovací prostředek (dále jen DP) varovný výstřel, jestli je možné v pronásledovaném vozidle jej vůbec slyšet a rozlišit, že se jedná o střelbu. Nejsou rizika při použití tohoto DP mnohonásobně vyšší než očekávaný výsledek? Či zda není lepší použít k zastavení dopravního prostředku alternativní formy zastavení, o kterých bude pojednávat další kapitola.

V poslední kapitole teoretické části bude provedena komparace české právní úpravy zákona o Policii České republiky postihující stejnou problematiku a některých vybraných zahraničních právních úprav států, které sousedí s Českou republikou zejména z důvodu možného přeshraničního pronásledování.

Ve výzkumné části práce bude pro nalezení odpovědi na výše položené otázky použito několik výzkumných metod. Ve spolupráci s Úřadem vnitřní kontroly Policejního prezidia Policie České republiky (dále jen ÚVK), bude v práci zpracován kvantitativní výzkum, který odpoví na otázku, jak často používají policisté zbraň proti dopravnímu prostředku, proti osobě a zvířeti. Statistický výzkum dále poukáže na efektivnost použití donucovacího prostředku varovného výstřelu a účinnost použití zbraně.

Kvalitativní metodou výzkumu budou shromažďovány data získaná formou řízených rozhovorů s odborníky z praxe. První z řízených rozhovorů bude se státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze. Jedná se o poukázání na danou problematiku zkušenostmi z praxe jednoho z orgánů činného v trestním řízení zastupujícího státní obžalobu před soudem a zabývajícího se případnými excesy ze zákonných podmínek použití zbraně. Další řízené rozhovory budou vedeny s odborníky – instruktory, kteří mají na starosti služební přípravu na

některých „bojových“ útvarech Policie České republiky. Cílem bude nalézt odpovědi na výše položené otázky.

Případová studie kvalitativního výzkumu bude zastoupena vytvořením několika tzv. modelových situací, při kterých bude v uměle vytvořených podmínkách simulován reálný zákrok policistů proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku. Policistům budou jasně dány podmínky dané situace, ve které se nachází a budou na ně reagovat způsobem, který považují za správný. Uvedená metoda se nejvíc přibližuje praxi, protože ukáže reálné policisty ve služebním vozidle, kteří budou sledovat ujíždějící vozidlo a budou muset reagovat. Navíc zde bude zastoupen i faktor stresu, podobně jako by tomu bylo při skutečném zákroku. Výstupním materiálem po zhodnocení závěrů z popsaných postupů bude navržení vhodné alternativy k použití zbraně proti dopravnímu prostředku, a to formou doporučení.

1 Zbraň a její zakotvení v právním řádu České republiky

Oprávněné použití zbraně jako jednu z okolností vylučující protiprávnost, upravuje ustanovení § 32 zákona číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“). Trestný čin tedy nespáchá ten, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.

Předpisů, které opravňují k použití zbraně je v českém právním řádu hned několik. Jedná se o následující zákony č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky (§ 42), dále zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (§ 56), zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii (§ 20), zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii (§ 46), zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci ČR (§ 18), zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě ČR (§ 45), zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky a zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní a informační službě (§ 5)¹.

Oprávnění použít zbraň podle ustanovení § 32 představuje do jisté míry zvláštní okolnost vylučující protiprávnost, neboť toto ustanovení pouze odkazuje na podmínky vymezené jinými právními předpisy. Použití zbraně v mezích stanovených příslušným právním předpisem vylučuje protiprávnost takového jednání, které třeba nesplňuje podmínky nutné obrany či krajní nouze a současně naplňuje zákonné znaky skutkové podstaty některého trestného činu (nejčastěji proti životu a zdraví). Naopak v případech, kdy jsou splněny podmínky nutné obrany, popřípadě krajní nouze, je možnost použití zbraně vázána na tyto podmínky a podmínky stanovené zvláštními předpisy splněny být nemusí².

Každý z výše uvedených právních předpisů o použití zbraně upravuje danou problematiku různě. Například podle zákona o bezpečnostní informační službě (§ 5) a zákona o obecní policii (§ 20) se zbraní rozumí pouze zbraň střelná. Naopak zákon o Policii ČR zbraní rozumí zbraň střelnou, bodnou, sečnou,

¹ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 7. vydání Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3. s. 284-285.

² ŠČERBA Filip a kol.: *Trestní zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-807-8. s. 528.

speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo (§ 56). Podobně o zbraní hovoří i zákon o Celní správě (§ 45). Zákon o ozbrojených silách upravuje použití zbraně střelné, bodné a sečné (§ 42). *Obecně lze tedy říci, že za zbraň je nutno považovat zbraň v technickém smyslu³.* Jako zajímavost lze uvést, že pokud jsou splněny podmínky použití zbraně zvláštním právním předpisem, nezáleží pak na tom, zda v konkrétním případě dojde k použití zbraně služební, anebo zbraně soukromé.

V žádném případě však nelze ztotožňovat zbraň ve smyslu ustanovení § 32 a zbraň tak, jak ji definuje výkladové ustanovení § 118 trestního zákoníku. V ustanovení § 32 je zbraň chápána v technickém slova smyslu. Oproti tomu v ustanovení § 118 je pojímána mnohem šířeji a zahrnuje vše, co může učinit útok proti tělu důraznějším⁴. Je to tedy cokoli, co dokáže způsobit útok intenzivnějším, zasáhnout více do tělesné integrity a způsobit mu závažnější zranění. V takovém smyslu se může jednat jak o zbraně střelné či výbušniny (například ruční granát – Rt 19/1999), ale také například o nůž, motorové vozidlo, se kterým pachatel najíždí na poškozeného (Rt 39/2013), poštvání psa nebo také injekční stříkačka s jehlou ve spojení s výhruškou o jejím předchozím použití u osoby trpící závažnou infekční nemocí vzbuzující obavu z přenosu infekčního onemocnění, respektive obavu ze způsobení vážné zdravotní újmy s dalekosáhlými následky (NS 11 Tdo 1282/2012), hůl, oheň, elektrický proud apod. *Za zbraň může být považována i pouhá replika skutečné zbraně, jestliže byla použita takovým způsobem, že se poškozený mohl důvodně domnívat, že hrozba zbraní je reálná⁵.*

Použitím zbraně se rozumí zacházení se zbraní takovým způsobem, k němuž je určena a zkonstruována. To znamená, že použitím například pistole, revolveru nebo pušky se rozumí její využití ke střelbě. Použitím nože se potom rozumí jeho použití k bodání, řezání nebo sekání. Pokud příslušník ozbrojeného sboru použije zbraň jiným způsobem, například k úderu střelnou zbraní podle

³ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 7. vydání Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3. s. 285.

⁴ ŠČERBA Filip a kol.: *Trestní zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-807-8. s. 529.

⁵ ŠČERBA Filip a kol.: *Trestní zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-807-8. s. 1140.

ustanovení § 52 písm. m) zákona o Policii ČR a ustanovení § 18 odst. 1 písm. e) zákona o obecní policii je třeba toto jednání posuzovat jako použití donucovacího prostředku. Podobně je třeba posuzovat rovněž varovný výstřel podle ustanovení § 52 písm. o) zákona o Policii ČR a ustanovení § 18 odst. 1 písm. g) zákona o obecní policii, který také patří mezi donucovací prostředky. Nejedná se tedy o použití zbraně v tom smyslu, jak je předpokládá ustanovení § 32 zákona trestního zákoníku.

2 Zákony upravující použití zbraně se zaměřením na použití zbraně proti dopravnímu prostředku

2.1 Ozbrojené síly

Jedná se o zákon číslo 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen zákon o ozbrojených silách). Uvedený zákon v části sedmé hovoří o vojenské zbraní, použití zbraně a zvláštních prostředků, v ustanovení § 42 zákona o ozbrojených silách. V odst. 2 citovaného ustanovení § 42 zákona o ozbrojených silách, se zbraní pro účely tohoto ustanovení rozumí *vojenská střelná zbraň, vojenská zbraň bodná nebo sečná*⁶.

Použití zbraně proti dopravnímu prostředku zákon o ozbrojených silách nijak neupravuje. V praxi by bylo možné si takové použití zbraně představit pouze v případě, kdyby chtěl voják v činné službě zamezit útěku ozbrojené osoby nebo osoby důvodně podezřelé ze spáchání zvláště závažného zločinu, kterou nelze jiným způsobem zadržet, podle ustanovení § 42 odst. 1 písm. c) zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách. A to v případě, že by taková osoba použila k útěku dopravní prostředek. Nebo aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený objekt nebo stanoviště, a to po marné výzvě, aby od útoku bylo upuštěno podle ustanovení § 42 odst. 1 písm. b) zákona č. 219/1999 Sb., za předpokladu, že jako prostředek k takovému útoku bude užito dopravního prostředku. Anebo v případě, aby voják v činné službě odvrátil přímo hrozící nebo trvajícím útok vedený proti jeho osobě nebo útok, který mu bezprostředně hrozí, anebo útok na život nebo zdraví jiné osoby podle ustanovení § 42 odst. 1 písm. a) zákona č. 219/1999 Sb., pokud bude k takovému útoku užito dopravnímu prostředku. Toto je v podstatě analogické ustanovení k ustanovení o nutné obraně a tzv. pomoci v nutné obraně.

⁶ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky v posledním znění.

Zákon o ozbrojených silách ještě stanoví jako podmínku před použitím vojenské zbraně vojákem v činné službě podle ustanovení § 42 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., povinnost vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od útoku nebo útěku, zvoláním „Stůj“, „Stůj nebo střelím“ a podle okolností užít i výstražného výstřelu, je-li to s ohledem na okolnosti případu možné.

2.2 Vojenská policie

Podle ustanovení § 44 odst. 2 zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii (dále jen zákon o vojenské policii) se zbraní rozumí bodné, sečné a střelné zbraně, výbušniny, výbušné předměty a pomůcky. Uvedený zákon již upravuje použití zbraně vojenským policistou proti dopravnímu prostředku za podmínek uvedených v ustanovení § 46 odst. 1 písm. f), ovšem restriktivně pouze v případě, že se tento dopravní prostředek nachází v chráněných objektech a jeho řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a přes opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zákona o silničním provozu nezastaví.

V jiných případech si lze představit použití zbraně, samozřejmě za dodržení zákonných podmínek, v případě nutné obrany a krajní nouze za předpokladu, že by útočník použil dopravní prostředek jako zbraň podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii. Nebo aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet ve smyslu ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii. Anebo aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje chráněnou osobu, střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. e) zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii.

Při použití zbraně je vojenský policista povinen dbát nutné opatrnosti, zejména aby nebyl ohrožen život nebo zdraví jiné osoby, a aby co nejvíce šetřil život osoby, proti níž zákrok směřuje.

2.3 Zpravodajské služby

Podle ustanovení § 3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách působí v České republice tyto zpravodajské služby:

1. Bezpečnostní informační služba
2. Úřad pro zahraniční styky a informace
3. Vojenské zpravodajství⁷

Ad 1. Bezpečnostní informační služba České republiky

Zbraní se podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, rozumí pouze zbraň střelná. Podle ustanovení § 5 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě jsou příslušníci oprávněni držet a nosit služební střelnou zbraň a použít ji v případech nutné obrany a krajní nouze⁸. Ačkoli zákon *expressis verbis* opravňuje příslušníky BIS držet a nosit služební střelnou zbraň, její použití je naopak restriktivní. Příslušníci BIS tak mohou použít služební střelnou zbraň v podstatě za stejných podmínek jako kterýkoli jiný občan České republiky. Jen s tím rozdílem, že ten může střelnou zbraň nosit a držet pouze na základě platného zbrojního oprávnění a v souladu s podmínky stanovenými zákone č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Proti dopravnímu prostředku by tak bylo možné použít služební zbraň pouze v případě, že by tento dopravní prostředek použil útočník jako zbraň.

Ad 2. Úřad pro zahraniční styky a informace

Zbraní se podle dikce ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, rozumí pouze zbraň střelná. Podle ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách⁹ České republiky je příslušník Úřadu pro zahraniční styky a informace oprávněn při ochraně činností, které zpravodajská služba koná na území České republiky, držet

⁷ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky v posledním znění.

⁸ Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě v posledním znění.

⁹ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky v posledním znění.

a nosit služební střelnou zbraň a použít ji v případech nutné obrany nebo krajní nouze. Možnosti použití zbraně jsou v podstatě úplně stejné jako v případě zákona o Bezpečnostní informační službě omezeny pouze na případy nutné obrany a krajní nouze. Stejně tak proti dopravnímu prostředku bude možné použít zbraň pouze v případě, že by útočník použil tento dopravní prostředek jako zbraň.

Ad 3. Vojenské zpravodajství

Služební zbraní zákon č. 289/2005 Sb., o vojenském zpravodajství (dále jen zákon o vojenském zpravodajství), rozumí opět pouze zbraň střelnou. Podle ustanovení § 5 zákona o vojenském zpravodajství¹⁰, jsou příslušníci Vojenského zpravodajství ve služebním poměru vojáka z povolání oprávněni držet a nosit služební střelnou zbraň a použít ji v případě nutné obrany nebo krajní nouze.

Podobně jako v případě Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace jsou rovněž příslušníci Vojenského zpravodajství oprávněni použít služební zbraň pouze v případě nutné obrany nebo krajní nouze. Proti dopravnímu prostředku tedy bude možné použít služební zbraň i v tomto případě pouze v případě, že by útočník použil dopravní prostředek jako zbraň.

2.4 Vězeňská služba a justiční stráž

Podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži (dále jen zákon o Vězeňské službě a justiční stráži), je příslušník oprávněn použít střelnou zbraň jen výjimečně. Za zbraň zákon považuje pouze zbraň střelnou. Použití střelné zbraně proti dopravnímu prostředku v citovaném zákoně zakotveno není. Bude ji tedy příslušník moci použít proti dopravnímu prostředku v nutné obraně v případě, že útočník použije dopravní prostředek jako zbraň podle ustanovení § 18 odst. 1 písm. a) zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži? Nebo aby zamezil útěku osoby ve výkonu zabezpečovací detence, ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody ze střeženého objektu nebo při eskortě, kterou nelze zadržet jiným způsobem v případě, že tato

¹⁰ Zákon č. 289/2005 Sb., o vojenském zpravodajství v posledním znění.

osoba použije k útěku dopravní prostředek podle ustanovení § 18 odst. 1 písm. c) zákona o Vězeňské službě a justiční stráží? Anebo aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo od útoku upuštěno v případě, že by, podobně jako v případě nutné obrany, bylo dopravního prostředku užito jako zbraně k útoku na chráněný objekt podle ustanovení § 18 odst. 1 písm. d) zákona o Vězeňské službě a justiční stráží¹¹.

2.5 Celní správa

Pojem zbraně definuje zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky (dále jen zákon o Celní správě) v podstatě totožně jako zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, kdy za zbraň je považována zbraň střelná, včetně střeliva a doplňků zbraně, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo. Pro úplnost je třeba ještě uvést, že podle ustanovení § 33 odst. 2 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky¹², které upravuje oprávnění odebrat zbraň příslušníkem Celní správy, se pro tyto případy zbraní rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. V podstatě obdobně upravuje pojem zbraně zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v ustanovení § 111 odst. 2 písm. e). Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky upravuje použití zbraně relativně široce. Vedle možnosti použít zbraně v nutné obraně nebo krajní nouzi, obsahuje i speciální ustanovení, které opravňuje příslušníka Celní správy ke střelbě, *aby přinutil k zastavení dopravní prostředek, jehož řidič na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu, nezastaví a nelze-li jej zastavit jiným způsobem ve smyslu ustanovení § 45 odst. 1 písm. f) zákona o Celní správě*¹³. Opětovná výzva nebo znamení dané podle jiného právního předpisu viz ustanovení § 79 odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Zákon o Celní správě tedy obsahuje speciální

¹¹ Srov. zákon č. 289/2005 Sb., o vojenském zpravodajství v posledním znění.

¹² Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky v posledním znění.

¹³ Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky v posledním znění.

ustanovení, které opravňuje její příslušníky výslovně ke střelbě na dopravní prostředek v případě splnění zákonných podmínek. Střelbu na dopravní prostředek, vedle výše jmenovaného případu nutné obrany nebo krajní nouze v případě, že by bylo dopravního prostředku užito jako zbraně, je možné *použití zbraně příslušníkem tak, aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet, pokud by tento pachatel použil k útěku dopravní prostředek ve smyslu ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona o Celní správě*¹⁴. Dále by bylo možné použít zbraň proti dopravnímu prostředku v případě odvrácení nebezpečného útoku, který ohrožuje chráněný objekt orgánů celní správy nebo objekt ministerstva, orgánů finanční správy nebo Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, v nichž orgány celní správy zabezpečují dodržování veřejného pořádku a po marné výzvě, aby bylo upuštěno od tohoto útoku v případě, tak osoba neučiní, a to ve smyslu ustanovení § 45 odst. 1 písm. e) zákona o Celní správě. Teoreticky si je možné představit i situaci, kdy by příslušník Celní správy použil zbraně proti dopravnímu prostředku ve smyslu ustanovení § 45 odst. 1 písm. h) zákona o Celní správě v případě, kdyby osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozby namířenou střelnou zbraní nebo donucovací prostředek varovný výstřel, neuposlechla příkazů celníka směřujících k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby a tato osoba by se nacházela v dopravním prostředku.

2.6 Obecní policie

Podle ustanovení § 20 odst. 3 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii (dále jen zákon o obecní policii) se služební zbraní rozumí pouze krátká střelná zbraň, jejímž držitelem je podle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, obec¹⁵. Tento zákon má poněkud specifické postavení ve vztahu k jiným zákonům, upravujícím obdobnou problematiku. Nejedná se o zbrojený bezpečnostní sbor, jehož příslušníci jsou ve služebním poměru ve vztahu k České republice, jako je tomu u ostatních v této části uvedených, nýbrž jde o orgán obce, který zřizuje a

¹⁴ Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky v posledním znění.

¹⁵ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii v posledním znění.

zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona o obecní policii.

Působnost zákona o obecní policii se omezuje především na řešení místních záležitostí veřejného pořádku. Zákon o obecní policii neobsahuje žádné speciální ustanovení pro použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Podle ustanovení § 20 odst. 1 písm. a) zákona o obecní policii¹⁶, je strážník oprávněn použít služební zbraň za podmínek nutné obrany nebo krajní nouze. Za těchto podmínek by bylo možné použít služební zbraň proti dopravnímu prostředku pouze v případě, že by útočník dopravní prostředek použil jako zbraň.

Podle ustanovení § 20 odst. 1 písm. b) zákona o obecní policii, je strážník dále oprávněn použít služební zbraň, aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet¹⁷. Pokud by tento nebezpečný pachatel použil k útěku dopravní prostředek, mohl by strážník v mezích tohoto ustanovení použít služební zbraň i proti tomuto dopravnímu prostředku.

2.7 Soukromé bezpečnostní služby

Tato problematika stojí mimo oblast úpravy trestního zákoníku o oprávněném použití zbraně, neboť přes už mnoho snah a legislativní iniciativy stále neexistuje žádný zvláštní zákon, který by upravoval činnost soukromých bezpečnostních služeb, natož potom oprávněné použití zbraně jejich zaměstnanci. Zatím posledním krokem bylo, že vláda ČR dne 27. dubna 2020 schválila návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti z toho důvodu, aby Česká republika mohla regulovat činnost soukromých bezpečnostních služeb nebo firem a podnikatelů. Doposud tuto činnost upravoval pouze živnostenský zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Nicméně se zatím jedná pouze o návrh zákona, takže z něho nelze vyvozovat jakékoli právní důsledky, závaznost ani vynutitelnost. Jedná se pouze o využití práva zákonodárné iniciativy, kterou uplatnila vláda na základě článku 41 Ústavy ČR.

¹⁶ Zákon č. 553/1991 Sb., o *obecní policii* v posledním znění.

¹⁷ Zákon č. 553/1991 Sb., o *obecní policii* v posledním znění.

Z výše uvedeného tak jasně vyplývá, že zaměstnanci soukromých bezpečnostních služeb (dále jen SBS), mohou použít zbraň pouze v případě nutné obrany podle ustanovení § 29 trestního zákoníku a krajní nouze podle ustanovení § 28 trestního zákoníku stejně jako kterýkoliv jiný občan České republiky. K držení a nošení takové zbraně ještě musí mít platné zbrojní oprávnění v souladu s podmínky stanovené zákonem č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu. Proti dopravnímu prostředku by tedy zaměstnanec bezpečnostní agentury mohl použít zbraň pouze v případě, že by útočník použil dopravní prostředek jako zbraň.

2.8 Generální inspekce bezpečnostních sborů

Podle ustanovení § 25 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů (dále jen GIBS) jsou podmínky použití zbraně příslušníky GIBS stejné jako v případě policistů, a to včetně použití zbraně proti dopravnímu prostředku.

2.9 Policie České republiky

Pro potřeby hlavy IX zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen zákon o Policii ČR) se zbraní rozumí zbraň střelná, včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo podle ustanovení § 56 odst. 5 zákona o Policii ČR. V rámci definice zbraně lze nalézt i dosavadní speciální zbraně, jako odstřelovací pušku, brokovou zbraň, zbraň s tlumičem zvuku, zbraň se zařízením na osvětlení cíle, mechanickou střelnou zbraň nebo speciálně upravenou střelnou zbraň. V ostatních případech platí, podle *ustanovení § 111 odst. 2 písm. e) zákona o Policii ČR, že se zbraní rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším, nestanoví-li tento zákon jinak*¹⁸. Zákon o Policii ČR stanoví podmínky pro použití zbraně při výkonu pravomoci policisty v rámci plnění jeho úkolů. Podle

¹⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění.

ustanovení § 51 zákona o Policii ČR, je policista oprávněn použít při zákroku donucovací prostředek nebo zbraň, k jejichž používání byl vycvičen. Z pohledu zákona tedy nezáleží na tom, zda policista, samozřejmě za dodržení těchto podmínek, použije zbraň služební, nebo vlastní. Samozřejmě, že platnost pravidel pro držení, nošení, nabývání a jiné nakládání se soukromými zbraněmi plynoucích ze zákona o zbraních tím není vyloučena. Použití zbraně je determinováno účelem, pro který je vyrobena. Výjimkou je využití zbraně jako donucovacího prostředku. Pokud policista použije ve službě zbraň v mezích zákona, je takové oprávněné použití výslovně označeno za okolnost vylučující protiprávnost podle ustanovení § 32 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Oprávnění k nošení a použití zbraně v Policii České republiky vychází z jejího pojmu, neboť dle *ustanovení § 1 zákona o Policii ČR, je Policie České republiky jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem*¹⁹. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru bezpečnostních sborů taxativně zakotvuje jednotlivé bezpečnostní sbory v ustanovení § 1 odst. 1, mezi které patří Policie České republiky. „*Jednotnost, organizačně vyjádřená s hierarchickou vnitřní organizací s pevně danými vztahy nadřízenosti a podřízenosti, je z povahy jeho činnosti charakteristickým znakem každého policejního sboru, resp. každého bezpečnostního sboru*“²⁰. Na rozdíl například od Hasičského záchranného sboru je Policie České republiky ozbrojeným bezpečnostním sborem. „*Prvek ozbrojenosti je jedním z konstitutivních prvků jakéhokoliv policejního sboru, neboť to plyne z faktu, že represivní činnosti jsou vždy charakteristickou součástí jeho úkolů*“²¹. Ozbrojenost, resp. použití síly je pouze jedním z úkolů, které policie vykonává na rozdíl od ozbrojených složek, kde je použití síly hlavním nástrojem. Policii České republiky je třeba odlišovat od ozbrojených sil, kterými jsou Armáda České republiky, Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž.

¹⁹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 1.

²⁰ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 1.

²¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 2.

2.9.1 Použití zbraně proti dopravnímu prostředku

Oprávnění použít zbraň proti dopravnímu prostředku je zakotvena v ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR. Oprávnění se nevztahuje na všechny typy dopravních prostředků. V praxi bude možno toto oprávnění použít toliko k zadržení pozemního dopravního prostředku, konkrétně pak zejména silničního dopravního prostředku. Důvodem pro použití zbraně je totiž bezohledná jízda, kterou nelze ukončit jinak než za použití zbraně. Pojem „bezohledná jízda“ není zákonem o Policii ČR ani dopravními předpisy definován. Ze samotného textu tohoto ustanovení lze dovodit, že jde o způsob jízdy, který vážně ohrožuje život nebo zdraví osob. Za takový způsob jízdy lze považovat např. najíždění na policistu, najíždění na dopravní prostředky, vytlačování dopravních prostředků z jízdního pruhu na pozemní komunikaci, jízda po části pozemní komunikace, která není určena pro automobily. O nebezpečnou jízdu se však může ad hoc jednat i v případě, kdy řidič neuposlechne výzvy k zastavení dopravního prostředku.

Před použitím zbraně je nutné splnit podmínku opětovné výzvy nebo znamení podle zákona o silničním provozu, podle ustanovení § 79 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Výzvu nebo znamení policie učiní zřetelným způsobem, tedy tak, aby byla jasným a jednoznačným signálem pro řidiče o požadavku policie. Formulaci první věty tohoto ustanovení „nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek“ lze považovat za nadbytečnou vzhledem ke skutečnosti, že zákon stanoví v ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. o Policii ČR, že použití zbraně v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až f) je přípustné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné.

Střelba na stojící vozidlo by za podmínek stanovených v ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR, byla možná pouze za situace, kdyby bezprostředně před zastavením vozidla docházelo k ohrožování života či zdraví bezohlednou jízdou a není jasné, zda se hned řidič znovu nerozjede, tedy situace, kdy bezprostředně hrozí pokračování v ohrožování životů a zdraví nebezpečnou jízdou. V takovém případě je pak střelba vedena samozřejmě na kola vozidla.

2.9.2 Pojem nebezpečného pachatele

Teoretická možnost použití zbraně proti dopravnímu prostředku může přicházet v úvahu rovněž za podmínek stanovených v ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o Policii ČR, které říká, že policista je oprávněn použít zbraň, aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet. K této problematice se vyjadřuje rovněž Metodická příručka ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 1/2017, která v komentáři k ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o Policii ČR říká, že zahrnuje i střelbu na vozidlo, jímž nebezpečný pachatel uniká. Typicky se může jednat o pachatele, jehož styl jízdy bezprostředně ohrožuje životy a zdraví osob, například pokusí-li se pachatel při útěku srazit policistu či jiné osoby.

Zákon o Policii ČR nedefinuje, kdo je nebezpečným pachatelem. V praxi to znamená, že nebezpečným je pachatel, kterého si policista v dané situaci jako nebezpečného označí sám, nebo který již byl jako nebezpečný označen například operačním střediskem nebo v informaci o pátrání po takové osobě. Vodítkem může být samozřejmě také důvod, proč policie po takové osobě pátrá. Například ozbrojený pachatel loupežného přepadení, který při svém činu usmrtil jinou osobu, bude pro zakročující policisty určitě nebezpečným pachatelem. Je tedy nutné přihlížet k nebezpečnosti jednání takové osoby. Nebezpečným pachatelem může být ozbrojený pachatel, pachatel závažného trestného činu přistižený při jeho spáchání, dále ten, kdo drží rukojmí apod. Podle převažujícího názoru odborné veřejnosti není možné pojem nebezpečného pachatele legálně definovat. Za obecnou podmínku lze považovat vyhodnocení, že v dané situaci představuje pachatel tak závažné nebezpečí např. pro život nebo zdraví jiných osob nebo pro majetek, že z hlediska veřejného zájmu je možné jej považovat za pachatele nebezpečného, a je tudíž akceptovatelným postup, kdy hrozící nebezpečí je eliminováno za cenu zranění nebo i zabití takové nebezpečné osoby.

V judikátech 6 Tdo 643/2009 a 6 Tdo 798/2006, ve kterých Nejvyšší soud konstatoval, že za *některých okolností není vyloučeno označit za „nebezpečného pachatele“ taktéž podnapilého či opilého řidiče nebo řidiče pod vlivem návykových látek, který si počíná při řízení nebezpečně a bezprostředně ohrožuje životy a*

zdraví ostatních osob. Zde šlo tedy sice o pachatele, který unikal policii, nicméně také ohrožoval současně životy a zdraví osob, takže v řešeném případě reálně nevzniklo dilema „střelby na utíkajícího, ale již neútočícího pachatele“²².

Nejvyšší soud se však dále vyslovil, že nebezpečným pachatelem podle jeho názoru je:

a) zvláště nebezpečný recidivista podle ustanovení § 41 odst. 1 trestního zák. č. 140/1961 Sb. Nový trestní zákoník již pojem zvláště nebezpečný recidivista nepoužívá, ale princip ukládání trestu osobám, které se opakovaně dopouštějí zvláště závažného zločinu, tj. zločinu s horní hranicí trestní sazby minimálně 10 let, zůstává stejný jako ve starém trestním zákoně

b) pachatel úmyslného trestného činu, o kterém vyjde najevo, že je ozbrojen

c) vězeň na útěku

d) osoba, která byla Policií ČR za nebezpečného pachatele výslovně označena²³

Zde dochází ke kolizi právního názoru a praxe, neboť při jeho striktním dodržování by znamenalo, že *policie může střílet např. na utíkajícího pachatele nenásilného trestného činu s vysokou sazbou (např. závažné majetkové či hospodářské trestné činy nebo i některé trestné činy proti životnímu prostředí!)*.

Písm. b) by zahrnovalo i jakéhokoliv pachatele i nejbanálnějšího úmyslného trestného činu, který má současně u sebe jakoukoliv věc, kterou lze učinit útok proti tělu důraznějším neboli je ve smyslu trestního práva ozbrojen.

Písm. c) by znamenalo, že střílet lze i po utíkajícím vězni, který dostal nepodmíněný trest za banální trestnou činnost. Tedy člověk, který není nebezpečný a není žádný důvod se domnívat, že by od něho společnosti hrozilo něco tak závažného, že by si to zasloužilo ho zastavovat smrtící silou.

²² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 229.

²³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 229.

A nakonec písm. d) je definice kruhem, která by v praxi znamenala, že nebezpečným pachatelem, kterého lze při útěku zastřelit, je ten člověk, kterého policie za nebezpečného pachatele označí. Výše uvedený názor proto nelze sdílet a pro aplikační praxi není použitelný²⁴.

2.9.3 Hrozba namířenou střelnou zbraní a varovný výstřel

Proti dopravnímu prostředku by si bylo možné představit použití zbraně ještě za podmínek uvedených v ustanovení § 56 odst. 1 písm. g) zákona o Policii ČR, podle kterého je policista oprávněn použít zbraň, jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby.

Podmínkou použití zbraně je trvání protiprávního jednání, které bylo příčinou použití donucovacích prostředků. Tyto prostředky lze chápat i jako varování, že vůči protiprávně jednající osobě může být následně použito střelné zbraně²⁵.

V aplikační praxi je potřeba vycházet z restriktivního výkladu z důvodu dodržení obecné zásady přiměřenosti podle ustanovení § 11 zákona o Policii ČR a zbraň použít pouze tehdy, když je současně jednáním osoby ohrožen život či zdraví osob či jde o závažný útok na svobodu či lidskou důstojnost osob neboli nějaké závažné násilné jednání či jeho bezprostřední hrozba. V uvedených případech je však splněn i důvod použití zbraně podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona o Policii ČR, kdy policista je oprávněn použít zbraň v nutné obraně. Z důvodu přiměřenosti není akceptovatelné použití zbraně proti osobě, pouze proto, že neuposlechla příkazu policisty, ačkoliv byl proti ní použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel. Z praxe vyplývá, že policisté zbraň používají až teprve, když bezprostředně hrozí

²⁴ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 230.

²⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 218.

nějaký útok nebo již nastal, tedy spíše v situacích dle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona o Policii ČR *de lege ferenda* by bylo vhodné toto ustanovení vypustit²⁶.

Před použitím zbraně proti dopravnímu prostředku je třeba dodržet obecnou povinnost před použitím zbraně vyzvat nejprve osobu k upuštění od protiprávního jednání s explicitně vyjádřenou hrozbou použití zbraně. Zbraň může policista použít ihned, jakmile je jasné, že osoba na tuto výzvu k upuštění od protiprávního jednání nereaguje.

Z této povinnosti jsou následující výjimky: *při použití zbraně podle § 56 odst. 1 písm. f), g), h) zákona o Policii ČR a všechny další případy, kdy trvá ohrožení života či zdraví jakékoliv osoby a současně vzhledem k situaci hrozí nebezpečí z prodlení*²⁷. Důležité je rovněž dodržet zásadu nutné opatrnosti, jejímž cílem je minimalizace následků spojených s použitím zbraně. V žádném případě nesmí být použitím zbraně ohrožen život nezúčastněných osob.

*Při použití zbraně vůči protiprávně jednající osobě pak v zásadě není přípustné, aby policista mířil na orgány důležité pro zachování životních funkcí. Výjimkou jsou případy, kdy usmrcení je jedinou možností, jak zabránit závažným následkům, které mohou být při usmrcení pachatele způsobeny. To odpovídá zásadě, že účelem použití zbraně je zabránit dalšímu protiprávnímu jednání*²⁸.

²⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 232.

²⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 232.

²⁸ ŠKODA, Jindřich; VAVERA, František; ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-447-3. s. 217.

3 Zbraň a donucovací prostředky

Ustanovení § 56 odst. 2 zákona o Policii ČR jasně stanoví vztah subsidiarity mezi použitím donucovacích prostředků a použitím zbraně. Výjimku tvoří případy použití zbraně podle ustanovení § 56 písm. g) zákona o Policii ČR, které subsidiaritu konkrétního donucovacího prostředku již obsahují, anebo podle § 56 písm. h) zákona o Policii ČR, kdy tuto subsidiaritu není možné naplnit vzhledem k tomu, že ohrožení je zde ze strany zvířete, které nebude reagovat na hrozby, a současně je těžké zvíře efektivně zneškodnit za pomoci některého z donucovacích prostředků. Z toho vyplývá, že buď policista alespoň jednou neúspěšně použije donucovacího prostředku, nebo i bez jeho použití je policistovi zřejmé, že nelze jeho použitím dosáhnout účelu sledovaného zákrokem. Jelikož je střelba na dopravní prostředek právem vnímána jako ultima ratio, která s sebou nese celou řadu rizik s jejím použitím spojených, jeví se použití mírnějšího způsobu zastavení vozidla formou donucovacích prostředků jako vhodná alternativa.

Zákon nijak výslovně neomezuje, který donucovací prostředek je možné použít k zastavení dopravního prostředku, v podstatě to bude kterýkoli, který povede k účelu sledovanému zákrokem, ale z logiky věci i ze zkušeností z praxe jasně vyplývá, že půjde zejména o zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla, hrozbu na mířenou střelnou zbraní a varovný výstřel. Pro úplnost je třeba ještě zmínit ustanovení § 55 zákona o Policii ČR, které je ustanovením speciálním ve vztahu k ustanovení § 52 písm. f). V podstatě upravuje dva případy, kdy je možné použít prostředku k násilnému zastavení dopravního prostředku:

1) k zastavení vozidla, jehož řidič přes výzvu k zastavení vozidla podle jiného právního předpisu vozidlo nezastaví podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. a) zákona o Policii ČR

2) k zabránění odjezdu vozidla v rámci zákroku proti osobě, jejíž osobní svoboda má být omezena, lze-li předpokládat, že se tato osoba pokusí vozidlo použít k útěku ve smyslu ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zákona o Policii ČR

Podle ustanovení § 55 odst. 2 zákona o Policii ČR policista při použití prostředku k násilnému zastavení vozidla dbá, aby nedošlo k ohrožení života nebo zdraví jiných osob, a aby život nebo zdraví osoby, proti které směřuje zákrok, byly ohroženy jen v nezbytné míře²⁹.

Tyto podmínky musí být splněny kumulativně s obecnými podmínkami použití donucovacích prostředků podle ustanovení § 53 zákon o Policii ČR.

Jak bylo již výše uvedeno, je třeba při použití zbraně proti dopravnímu prostředku splnit podmínku subsidiarity. Tato podmínka je *expressis verbis* stanovena v ustanovení § 56 odst. 2 zákona o Policii ČR. Zákon uvádí, že použití zbraň je v tomto případě možné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné. Neznamená to ovšem, že by zákon před samotným použitím zbraně vyžadoval za každých okolností užití některého donucovacího prostředku. V daném případě by se vzhledem k povaze věci jednalo především o hrozbu namířenou střelnou zbraní podle ustanovení § 52 písm. n) nebo varovný výstřel podle ustanovení § 52 písm. o) zákona o Policii ČR.

3.1 Donucovací prostředek varovný výstřel

Problematikou varovného výstřelu se zabýval Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 8 Tdo 353/2010, kde uvádí, že v obecné rovině je zapotřebí akcentovat to, že varovný výstřel ze služební zbraně je prakticky nejtěžším donucovacím prostředkem, u něhož je třeba vždy počítat s potenciálním ohrožením života či zdraví jiných osob, a to nejen pachatele, ale například i náhodných kolemjdoucích.

K problematice varovného výstřelu se rovněž vyjádřil Kriminologický ústav Praha, když 10. prosince 2012 vydal Odborné stanovisko k problematice varovného výstřelu na žádost Policejního prezidia České republiky, Ředitelství služby pořádkové policie, jako přílohu k číslu jednacímu Č. j. KUP – 13146-1/ČJ-2012-2301BA. Uvedené odborné stanovisko se zabývá jak možnou dráhou letu střely při varovném výstřelu, tak možností poranění jak střelce, tak i jiných osob při odrazu střely od zdi, silnice, disku kola atd. Pokud se policisté pokouší zastavit

²⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění.

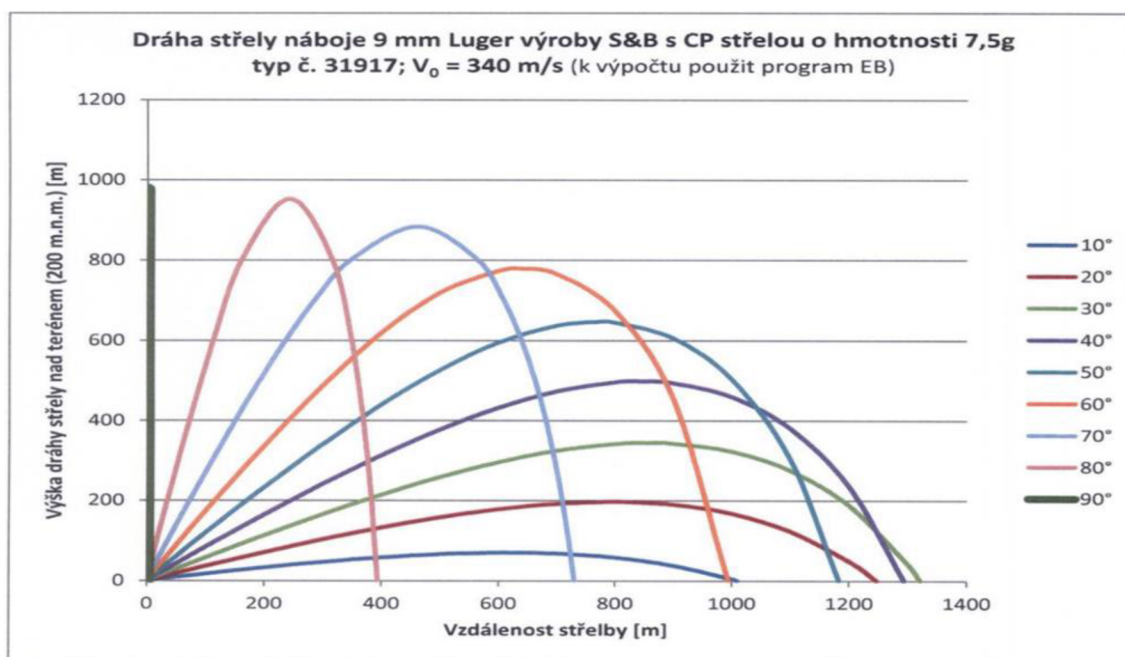
dopravní prostředek, jehož řidič svou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob, bude k tomu velice často docházet v místech, kde se pohybuje velké množství na věci nezúčastněných osob. Může se jednat o ostatní účastníky silničního provozu, náhodné kolemjdoucí, obyvatele okolních domů atd. Tato skutečnost klade na policisty vysoké nároky, aby správně vyhodnotili, zda a jakým způsobem použijí zbraň proti dopravnímu prostředku.

K použití zbraně proti dopravnímu prostředku, resp. jeho řidiči, dochází v praxi poměrně často, zřejmě z toho důvodu byl Kriministický ústav Praha požádán o uvedené stanovisko.

Vzhledem k tomu, že u Policie ČR je nejčastěji používaným typem střeliva náboj ráže 9 mm Luger POLICE s celoplášťovou střelou o hmotnosti 7,5 g s tombakovým pláštěm a olověným jádrem výroby Sellier & Bellot Vlašim, byl použit právě tento náboj. Některé útvary Policie ČR kupříkladu pražská Pohotovostní motorizovaná jednotka používají ještě náboje RUAG Action 5. Tato střela s takzvanou řízenou deformací, má o něco vyšší úst'ovou rychlost, cca 430 m/s, oproti 340 m/s náboje 9 mm Luger POLICE.

Vlastní střelba pro posouzení chování střely po opuštění hlavně byla provedena z pistole CZ 75 D Compact, která je opět nejčastější výzbrojí prvosledových hlídek. Vedle této zbraně je ještě Policie ČR velice hojně vyzbrojena pistolemi značky Glock Austria GMBH.

Varovný výstřel lze vést v různých úhlech směrem k obloze nebo směrem k zemi. Vždy bude záležet na uvážení policisty v konkrétní situaci, kam namíří zbraň při varovném výstřelu. Je však třeba zvážit, že horizontálně střela ráže 9 mm Luger POLICE doletí zhruba 1 300 metrů s dopadovou energií cca 21 J/cm² a vertikálně asi 960 metrů s dopadovou energií cca 13 J/cm². Dále se tato čísla samozřejmě mění v závislosti na změně úhlu výstřelu. Pro úplnost je uveden graf, který zpracoval Kriministický ústav na základě svých měření.

Obrázek 1. Přehledový graf dráhy střely náboje 9 mm Luger Police S&B s úhlem výstřelu v intervalu 10° až 90°.

Graf č. 1 Dráha střely náboje 9 mm Luger³⁰

Reálné použití krátké palné zbraně je v řádech několika metrů, maximálně desítek metrů. Jak ale bylo uvedeno výše, střela může po opuštění hlavně pokračovat v letu ještě stovky metrů se schopností vážně zranit nebo usmrtit člověka. V této souvislosti není možné nezmínit Ing. Přemysla Lišku, CSc., který byl významný český kriminalista a přední odborník na kriminalistickou balistiku. Ten zavedl tzv. kritérium ranivosti na lidský organismus, kde uvádí, že *pokud energie střely klesne pod hodnotu 50 J/cm², neměla by střela způsobit vážné zranění s výjimkou zasažení oka*³¹. Pod tuto hranici se celoplášťová střela (FMJ - full metal jacket), pokud vystřelíme pod úhlem 45°, dostává asi po 600 metrech vzdálenosti ve výšce 500 metrů. Pro úplnost je třeba ještě doplnit, že náboj ráže 9 mm Luger POLICE s počáteční rychlostí střely 340 m/s má počáteční energii okolo 530 J/cm². Druhý výše jmenovaný náboj firmy RUAG Action 5 má při počáteční rychlosti střely 430 m/s počáteční energii necelých 570 J/cm². V obou případech

³⁰ VALENTA, Martin. *Odborné stanovisko k problematice varovného výstřelu a použití zbraně*. 2012. Kriminalistický ústav Praha. vedené pod Č.j.KUP-13146-1/ČJ-2012-2301BA.

³¹ LIŠKA, Přemysl. *Posuzování ranivého účinku střelné zbraně v trestním řízení*. Praha: Odborná sdělení KU 7/1980.

se tak jedná o hodnoty, které překračují Liškovo kritérium ranivosti více jak desetkrát! Podle oficiálních údajů firmy Sellier & Bellot tato energie samozřejmě s rostoucí vzdáleností, kterou střela po výstřelu urazí, klesá, ale ještě na cíl vzdálený 25 metrů od střelce dopadá energie 425 J/m². Ve vzdálenosti 50 metrů je energie střely pořád ještě zhruba 362 J/m². Pokud uvážíme, že reálné použití krátké palné zbraně je nejčastěji na vzdálenosti kratší než deset metrů, je zřejmé, jak velké škody může střela, která mine svůj cíl, napáchat. K tomu přistupuje samozřejmě další důležitý faktor, který zde nelze nezmínit. A to je skutečnost, že střelba za jízdy (za pohybu) na další, také se pohybující cíl, klade velmi vysoké nároky na střelce, který musí v nekomfortní pozici vyklonění z bočního okna vozidla a různých povětrnostních podmínkách, co nejpřesněji mířit. V těchto podmínkách jsou přesné střelby schopni pouze vynikající střelci, kteří navíc pravidelně absolvují speciální výcvik. Samozřejmě ani v takovém případě nelze vyloučit celou řadu dalších faktorů, jako je možnost najetí vozidla do nějaké nerovnosti nebo úhybný manévr řidiče zrovna v okamžiku střelby.

Dalším rizikovým faktorem, pokud jde o varovný výstřel, je možnost odrazu střely od pevného nepružného předmětu a možnost zranění střelce nebo jiné osoby. Tento odraz může být i vícenásobný. Zkušebna zbraní a střeliva DEVA v roce 2008, ve vztahu k novým homogenním střelám zejména pro dlouhé zbraně publikovala zprávu obsahující následující text:

„Bez konkrétních detailů musíme konstatovat, že zkušebně DEVA bylo oznámeno více aktuálních případů ukazujících na možnost odrazu homogenních střel zpět ke střelci. Například odrazy homogenních střel z dopadišť střelnic, přičemž došlo i k probití dveří střelnice nacházejících se za zády střelce. Další zprávy se týkají varovných výstřelů policistů směřovaných do země, kdy došlo k odrazu střel zpět a poranění kolemjdoucích osob³²“.

Vzdálenost, na jakou může k tomuto jevu, zpětnému odrazu střely, dojít, stanovena nebyla. Vícenásobným odrazem mohou být výrazně zhoršeny aerodynamické vlastnosti střely. Dolet střel odražených od povrchu zpevněné

cesty experimentálně posuzoval Haag³². Při úhlu dopadu cca 2° zjistil „dostřel“ 7,5 g těžkých celoplaštových střel ráže 9 mm v rozsahu 80 až 250 m – ve směru od střelce. Lze předpokládat, že „dostřel“ po komplikovaném vícenásobném odrazu nepřevyší tyto hodnoty.

Z výše uvedeného jasně vyplývá, že by měl policista řádně vyhodnotit, zda použitím donucovacího prostředku varovný výstřel dosáhne účelu sledovanému zákrokem a neohrozí zbytečně na životě jiné osoby, popřípadě kolegy. Použití varovného výstřelu by nemělo být „rychlou palbou“ bez rozmyslu. Pokud pronásledovaná osoba nereaguje na první, resp. druhý či třetí výstřel, měl by policista zvážit, zda lze vůbec varovným výstřelem dosáhnout cíle.

3.2 Test slyšitelnosti varovného výstřelu v jedoucím vozidle

Použití zbraň proti dopravnímu prostředku je možné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné. Donucovací prostředky, které by v tomto případě přicházely v úvahu, jsou:

- zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla podle ustanovení § 52 písm. f) zákona o Policii ČR
- hrozba namířenou střelnou zbraní podle ustanovení § 52 písm. n) zákona o Policii ČR
- varovný výstřel podle ustanovení § 52 písm. o) zákona o Policii ČR

K uvedenému je třeba ještě doplnit, že pokud dochází k vytlačování policejním vozidlem jako o způsob zastavení dopravního prostředku pachatele deliktu, jde o prostředek násilného zastavení ve smyslu ustanovení § 52 odst. 1 písm. f) a ustanovení § 55 zákona o Policii ČR, nikoli o vytlačování ve smyslu ustanovení § 52 odst. 1 písm. g) zákona o Policii ČR. *Donucovací prostředek vytlačování vozidlem podle ustanovení § 52 odst. 1 písm. g) zákona o Policii ČR*

³² HAAG, L. *9 mm Ricochet test*, YUMA: prezentace rozeslaná členům ENFSI, 2001.

*lze užít toliko k vytlačení skupiny osob z určitého prostoru nebo k rozptýlení většího počtu osob*³³.

3.2.1 Experiment slyšitelnosti varovného výstřelu

Poměrně obsáhle se touto problematikou se zabývalo Krajské ředitelství Policie Středočeského kraje, Školní policejní středisko, v roce 2014, kdy provedlo experiment o možnosti slyšitelnosti varovného výstřelu uvnitř pronásledovaného vozidla. V tomto vozidle, v jeho zadní části, byla umístěna kamera, která pořizovala záznam obrazu i zvuku uvnitř pronásledovaného vozidla. Řidič tak seděl ještě o zhruba dva metry dál od střelce. Tato skutečnost však bude mít minimální nebo žádný vliv na posouzení slyšitelnosti výstřelu.

K experimentu byla využita vozidla tovární značky Škoda, model Octavia II, v době pokusu běžně využívána pro výkonu služby Policie ČR. V již menším množství jsou tato vozidla využívána při plnění úkolů Policie dodnes.

Vlastní střelba na vozidlo byla provedena z pistole CZ vzor 82, ráže 9 mm Makarov CV (označení pro cvičný náboj bez střely) a útočné pušky CZ SA 58 ráže 7,62 x 39 Blank (označení pro akustický náboj, který neobsahuje střelu). Obě tyto zbraně byly dříve hojně využívány u ozbrojených složek České republiky, jak armády, tak policie. Dnes jsou tyto zbraně ve výzbroji u ozbrojených složek už jen vzácně, na většině útvarů byly vyřazeny a nahrazeny modernějšími zbraněmi. Pistole CZ vzor 82 ráže 9 mm Makarov byla u většiny „bojových“ útvarů Policie ČR nahrazena pistolí Glock 17 ráže 9 mm Luger. Útočná puška CZ SA 58 ráže 7,62 x 39 byla u Armády ČR nahrazena útočnou puškou CZ 805 BREN, která se vyrábí jak ve stejné ráži jako původní SA 58, ale také v moderní 5,56 x 45 NATO. U Policie ČR byla nahrazena různými samopaly a útočnými puškami zejména značky Hecler & Koch, například HK MP5, HK MP7, HK 416 atd. Všechny výše uvedené zbraně, resp. většina z nich používají různé ráže nábojů, nicméně pro tetování hlučnosti náboje při jejich použití zde nejsou velké rozdíly. Tak například kulový náboj použitý v různých typech kulovnic nebo také v útočné pušce SA 58

³³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5. s. 211.

má hlučnost v rozmezí 150–160 dB³⁴. Pro srovnání pistolový náboj 9 mm Luger o mnohem menším výkonu i ústové rychlosti má naměřenou hlučnost 147,3 dB³⁵. Takovou nuanci není lidské ucho schopné vůbec rozlišit, jedná se o rozdíl vskutku nepatrný.

Aby bylo možné si lépe představit, o jaký hluk se zhruba bude jednat, budou zde uvedeny příklady hlučnosti běžně vykonávaných činností lidí. Od nejnižších úrovní až po tu nejvyšší.

0 dB	<i>Práh zvuku, slyšení</i>
10 dB	<i>Šelest listí na stromech (při velmi slabém vánku)</i>
20 dB	<i>Volná příroda a bezvětří</i>
20 dB	<i>Padající listí</i>
30 dB	<i>Velmi tichý pokoj (např. ložnice)</i>
40 dB	<i>Běžné zvukové pozadí</i>
50 dB	<i>Normální bavení se mezi sebou</i>
50 dB	<i>Mírný déšť</i>
55 dB	<i>Televizor při běžné hlasitosti</i>
60 dB	<i>Hlasité bavení se mezi sebou</i>
60 dB	<i>Myčka nádobí</i>
70 dB	<i>Potlesk v sále</i>
70 dB	<i>Zvuk klávesnice</i>

³⁴ HANÁK, Jiří. Střelecký den v municce RWS. *Myslivost, Stráž myslivosti* [online]. 2016, č. 5, str. 44, dostupné z: <https://www.myslivost.cz/casopis-Myslivost/Myslivost/2016/kveten-2016/Strelecky-den-v-municca-RWS>. ISSN 0323-214x.

³⁵ Sellier-Bellot: *Pistolové a revolverové náboje, 9 mm LUGER* [online]. Dostupné z: <https://www.sellier-bellot.cz>.

70 dB	<i>Pračka</i>
70 dB	<i>Trvalý dlouhodobý zvuk nad touto hranicí má negativní vliv na zdraví</i>
75 dB	<i>Spláchnutí toalety</i>
75 dB	<i>Rychlovarná konvice před varem</i>
80 dB	<i>Křik</i>
80 dB	<i>Vysavač (jak který, většina méně)</i>
80 dB	<i>Osobní automobil v městském provozu</i>
90 dB	<i>Nákladní automobil v městském provozu</i>
90 dB	<i>Jedoucí vlak</i>
100 dB	<i>Maximální řev motorky</i>
100 dB	<i>Řetězová pila</i>
110 dB	<i>Sbiječka</i>
110 dB	<i>Rockový koncert</i>
130 dB	<i>Start tryskového letadla</i>
130 dB	<i>Hranice bolestivosti, hrozí poškození sluchu při náhlém zvuku nad 130 dB</i>
140 dB	<i>Výstřel děla z bezprostřední blízkosti</i>

Tabulka č. 1 Příklady hluku³⁶

Jak z uvedeného vyplývá, hlasitost výstřelu z pistole i útočné pušky se pohybuje nad hranicí bolestivosti pro člověka a je zde možné poškození sluchu při náhlé intenzitě zvuku nad touto hranicí. Vzhledem ke všem předloženým faktům se zdá být irelevantní pro vnímání zvuku člověkem, jestli dochází ke střelbě

³⁶ *Příklady hladin hluku + kdy je potřeba chránit sluch?* [online]. [cit. 21. 3. 2016]. Dostupné z: <https://earplugs.cz/tezka-veda/priklady-hladin-hluku.cz>.

z pistole nebo útočné pušky, natož potom rozdíl mezi ráží 9 mm Luger a 9 mm Makarov.

Vlastní pokus probíhal tak, že bylo provedeno 7 modelových situací. Při šesti byl použit výstražné zvukové a rozhlasové zařízení (dále jen VRZ) a při jednom nikoli. Termín „VRZ“ je dřívější označení pro použití barevného majáku modré barvy doplněné zvukem sirény. Dnes podle Pokynu Policejního prezidenta č. 50/2019 Sb., interních aktů řízení se jedná o zvláštní výstražné zařízení „ZVZ“ (může být světelné nebo zvukové). Zvláštní výstražné světelné zařízení může být podle citovaného pokynu modré barvy nebo kombinace modré a červené barvy.

1. Modelová situace – pronásledované vozidlo se pohybuje rychlostí 50 km/h, pronásledující vozidlo má zapnuté ZVZ, policista střílí z pistole CZ vzor 82. Úroveň slyšitelnosti výstřelu je velmi nízká i vzhledem k valivému hluku pohybujícího se vozidla a zapnutému ZVZ.
2. Modelová situace – pronásledované vozidlo se pohybuje rychlostí 50 km/h, pronásledující vozidlo má zapnuté ZVZ, policista střílí z CZ SA 58. Úroveň slyšitelnosti výstřelů je opět velmi nízká, v podstatě totožná s předchozí situací. Rozdíl mezi pistolí a útočnou puškou není patrný.
3. Modelová situace – pronásledované vozidlo se pohybuje rychlostí 50 km/h, pronásledující vozidlo má zapnuté ZVZ, policista střílí dávkou z CZ SA 58. V tomto případě už bylo možné z pronásledovaného vozidla něco slyšet, zřejmě i proto, že pronásledující vozidlo se přiblížilo blíž k pronásledovanému. Je otázkou, jestli by to řidič byl schopný vyhodnotit jako výstřely.
4. Modelová situace – pronásledované vozidlo se pohybuje rychlostí 90 km/h, pronásledující vozidlo má zapnuté ZVZ a policista střílí z CZ SA 58. Při této rychlosti už nebylo v pronásledovaném vozidle slyšet vůbec nic.
5. Modelová situace – pronásledované vozidlo se pohybuje rychlostí 80 km/h, pronásledující vozidlo má vypnuté ZVZ a policista střílí z pistole CZ vzor 82. Slyšitelnost výstřelu je i přes vypnutí ZVZ při této rychlosti velmi nízká.

6. Modelová situace – tato modelová situace je v podstatě shodná jako modelová situace číslo 4. I přes to, že zde pronásledované vozidlo zkrátilo vzdálenost a dostalo o dost blíž k pronásledovanému vozidlu, slyšitelnost výstřelu je stále na velmi nízké úrovni.
7. Modelová situace – v této modelové situaci policie využije možnosti zahrazení cesty vozidlem. K vytvoření zátarasu lze vedle vozidel služebních použít i vozidla civilní včetně nákladních. Pronásledované vozidlo má opět zapnuté ZVZ. Řidič pronásledovaného vozidla zastaví před vozidlem, které tvoří překážku. Potom se náhle rozjede. Policista, který stojí za vozidlem, tvořící překážku, použije dva varovné výstřely a poté několikrát vystřelí na pneumatiku ujíždějícího vozidla. Zde je samozřejmě jiná situace, protože řidič vidí policistu i hrozbu namířenou služební zbraní, nicméně úroveň hluku je opět na velmi nízké úrovni.

Školní policejní středisko Krajského ředitelství policie Středočeského kraje nechalo provést tento pokus na základě zvýšeného počtu použití donucovacího prostředku varovný výstřel podle § 52 písm. o) zákona o Policii České republiky. Cílem bylo vyhodnotit, jestli je možné varovným výstřelem na pronásledované vozidlo dosáhnout účelu sledovanému zákrokem. Varovný výstřel se používá zejména v situaci, kdy lze důvodně předpokládat změnu situace tak, že bezprostředně mohou nastat podmínky pro použití zbraně podle § 56 odst. 1 zákona o Policii ČR.

Z videozáznamu je zcela zřejmé, že použití donucovacího prostředku varovný výstřel podle § 52 písm. o) zákona o Policii ČR k zastavení pronásledovaného vozidla nemusí vést vždy k dosažení účelu sledovaného zákrokem. Slyšet v ujíždějícím vozidle střelbu je díky valivému odporu pneumatik, odporu vzduchu, zvuku motoru a sirény pronásledujícího vozidla, takřka nemožné. Vzhledem k tomu, že v reálných podmínkách může řidič pronásledovaného vozidla ještě poslouchat například rádio nebo třeba telefonovat přes hands free, lze použití varovného výstřelu v podstatě vyloučit vzhledem k faktu, že nelze dosáhnout účelu sledovanému zákrokem, jak bylo uvedeno výše.

4 Násilné zastavení vozidla

Pokud policista použije zbraň proti dopravnímu prostředku, který nemůže jinak zadržet, z povahy věci by se mohlo jednat v podstatě o násilné zastavení vozidla. Díkce zákona se ovšem na danou problematiku dívá odlišně. Násilné zastavení vozidla je upraveno v rámci použití donucovacích prostředků jednak přímo mezi jednotlivými donucovacími prostředky v ustanovení § 52 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a dále je zvlášť přímo upraveno v ustanovení § 55 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, kdy toto ustanovení vymezuje podrobnější podmínky použití prostředku k násilnému zastavení vozidla a zabránění jeho odjezdu³⁷.

Policejní prezidium České republiky zpracovalo a vydalo v roce 2020 metodickou příručku, která se velice obsáhle a podrobně zabývá danou problematikou.

Jedná se o příručku č. 1/2020 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání služebního vozidla jako prostředku k násilnému zastavení vozidla příslušníky Policie České republiky.

Pojem násilné zastavení vozidla příručka vysvětluje jako postup, při kterém dochází k zastavení vozidla proti vůli řidiče, za použití síly nebo technických prostředků. Ve smyslu zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky se k násilnému zastavení vozidla používají donucovací prostředky zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem, případně jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla. Ve zvláštních případech lze k zastavení vozidla použít zbraně. Zde však díkce zákona hovoří o zadržení dopravního prostředku.

Vozidlem se v tomto případě rozumí vozidlo ve smyslu § 2 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, a to především motorové a případně nemotorové vozidlo. Tímto vozidlem může být jak vozidlo služební, tak civilní, osobní nebo nákladní. Zákon toto nijak blíže neurčuje. Osoba řídící takové

³⁷ Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění.

vozidlo je řidičem ve smyslu § 2 písm. d) zákona č. 361/2003 Sb., o provozu na pozemních komunikacích³⁸.

Zákon o Policii ČR *expresis verbis* stanovuje donucovací prostředky, které je možné využít k násilnému zastavení vozidla. Těmi jsou zastavovací pás a zahrazení cesty vozidlem. Naopak ale neurčitě stanovuje tak zvaný jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla. V zásadě může být tímto prostředkem cokoli, čím může policista za splnění podmínek ustanovení § 53 a § 55 zákona o Policii ČR, zastavit vozidlo nebo zabránit jeho odjezdu. Podle výše uvedené metodické příručky k používání služební vozidla jako prostředku k násilnému zastavení vozidla příslušníky Policie České republiky (dále jen metodická příručka) se může jednat o taktické zastavení vozidla, vytlačení ujíždějícího vozidla služebním vozidlem Policie České republiky ze své dráhy a jako zvláštní forma vytlačení pronásledovaného vozidla z jeho jízdní dráhy tak zvaný PIT manévr.

Důležité je rovněž poznamenat, že uvedené donucovací prostředky lze použít samostatně nebo v kombinaci. Kombinovat je možné i všechny donucovací prostředky sloužící k násilnému zastavení vozidla mezi sebou a rovněž s použitím zbraně proti dopravnímu prostředku.

Pro přehlednost budou donucovací prostředky rozděleny do dvou skupin. V první skupině tak bude **zastavovací pás a zahrazení cesty vozidlem**. Jsou to právě ty donucovací prostředky, které zákon přímo uvádí. Jejich úspěšné použití navíc předpokládá součinnost několika hlídek, se kterými musí být velitel pronásledující hlídka neustále ve spojení, aby bylo možné koordinovat postup.

Ve druhé skupině bude **taktické zastavení vozidla, vytlačení pronásledovaného vozidla policejním vozidlem**, a tak zvaný **PIT manévr**. Tyto taktické postupy může naproti tomu úspěšně využít pouze jedna, pronásledující, hlídka. Z pohledu taktiky však i v tomto případě plyne jednoznačné doporučení pro využití výše uvedených postupů využít více vozidel. Zejména v případě taktického zastavení.

³⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., o provozu na pozemních komunikacích v posledním znění.

4.1 Zastavovací pás

Zastavovací pás je technický prostředek sloužící k násilnému zastavení vozidla. Z pohledu taktického využití je možné ho využít jak násilnému zastavení vozidla, tak i zabránění jeho odjezdu. V podstatě se jedná o základnu buď pevně spojenou s železnými hroty, nebo základnu nepevně spojenou s hroty dutými. Duté hroty jsou bezpečnější z důvodu plynulého úniku vzduchu z pneumatik, lepší ovladatelnost vozidla a následné zastavení v důsledku ztráty tlaku vzduchu v pneumatikách. *Zastavovací pás se umístí do předpokládaného místa průjezdu zájmového, resp. ujíždějícího vozidla³⁹.*

4.2 Zahrazení cesty vozidlem

Donucovací prostředek zahrazení cesty vozidlem se použije v případě potřeby zabránění odjezdu vozidla, násilného zastavení vozidla nebo omezení průjezdnosti komunikace za účelem násilného zastavení vozidla. Jak již bylo uvedeno výše, k zahrazení cesty vozidlem může být použito vozidlo služební, soukromé, osobní i nákladní nebo vozidlo speciální. Nemůže být použito vozidlo přepravující nebezpečné látky podle Evropské dohody o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí (vozidlo v režimu ADR) a vozidlo určené k hromadné přepravě osob vyjma případu, kdy se žádné osoby v takovém prostředku nenacházejí. Rovněž nelze *k zahrazení cesty použít vozidla osob požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva⁴⁰.*

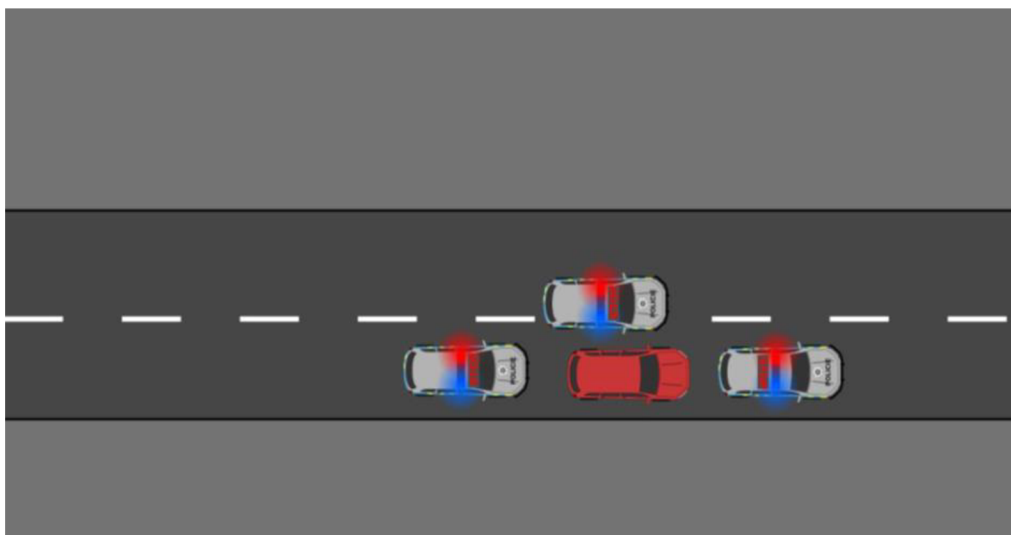
4.3 Taktické zastavení vozidla

Tento taktický manévr slouží k zablokování vozidla, u kterého existuje reálný předpoklad, že by řidič tohoto vozidla mohl neuposlechnout výzvy

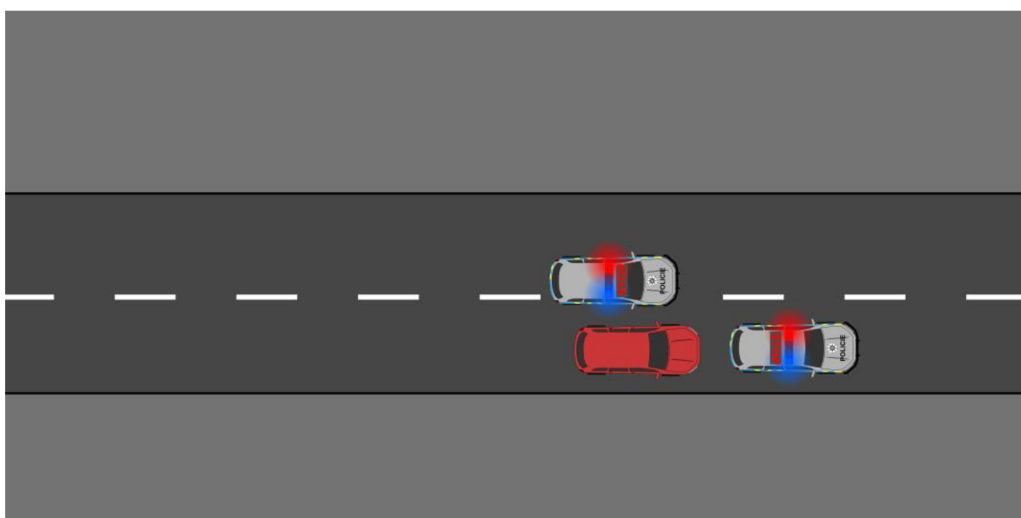
³⁹ Policejní prezidium České republiky. Ředitelství pořádkové policie. *Metodická příručka č. 1/2020 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidenta České republiky k používání služebního vozidla jak prostředku k násilnému zastavení vozidla příslušníky Policie České republiky.* Č.j.PPR-26996-4/ČJ-2020-990420. Praha [pdf]. Dostupné z: <https://pp-portal.pcr/pnpp/rspp/SitePages/DomovskaStranka.aspx>.

⁴⁰ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stýcích, v posledním znění.

k zastavení vozidla podle ustanovení § 79 zákona č. 361/2003 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Tento manévr je z taktického hlediska vhodné provádět za přítomnosti alespoň tří služebních vozidel. Je možné provést i za použití dvou nebo jednoho vozidla, ale toto řešení nelze z taktického hlediska v žádném případě doporučit. Platí to zejména v případě použití pouze jednoho policejního vozidla k taktickému zastavení, protože toto řešení představuje značné nebezpečí pro zakročující policisty. Zejména z toho, že se zakročující hlídka nachází v pozici před vozidlem, které chce zastavit což je velice nevýhodné, pokud by řidič zastavovaného vozidla chtěl najet na policisty nebo použít střelnou zbraň. V tomto případě nemají zakročující policisté zaručené žádné krytí. Vlastní průběh taktického zastavení vozidla probíhá tak, že se vozidla seřadí za vozidlo, které chtějí zastavit. V daný moment jedno vozidlo vybočí za svého jízdního pruhu následované druhým. V tuto chvíli mají obě policejní vozidla zapnutý ZVZ. První vozidlo najede až před vozidlo, které chce zastavit. Druhé vozidlo najede vedle zastavované ho vozidla, ovšem takovým způsobem, aby policistům posádka zastavovaného vozidla zůstala v jejich zorném poli, to je před nimi. To dává policistům taktickou výhodu, aby posádku, zejména řidiče, neustále viděli v případě, že by chtěl použít střelnou zbraň. Pokud by řidič nebo spolujezdec chtěli vystřelit, museli by se otočit na zakročující policisty. Třetí vozidlo zůstane za zastavovaným vozidlem. Jakmile zaujmou formaci, začnou postupně zpomalovat až do úplného zastavení. Celou dobu je nutné udržovat spojení a komunikovat.

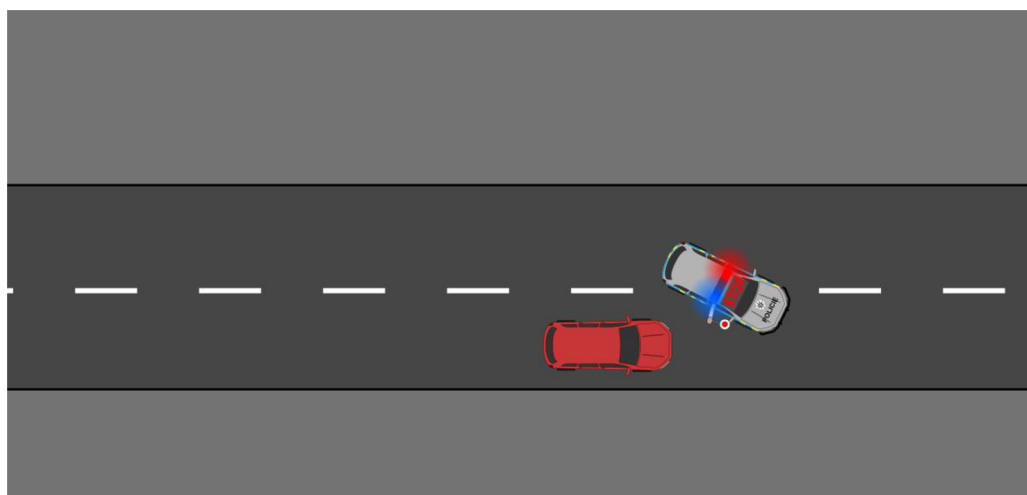
Obrázek č. 1 Taktické zastavení vozidla třemi služebními dopravními prostředky policie⁴¹

Obrázek č. 2 Taktické zastavení vozidla dvěma služebními dopravními prostředky policie⁴²

⁴¹ Policejní prezidium České republiky. Ředitelství pořádkové policie. *Metodická příručka č. 1/2020 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidenta České republiky k používání služebního vozidla jak prostředku k násilnému zastavení vozidla příslušníky PČR*. Č.j.PPR-26996-4/ČJ-2020-990420. Praha [pdf]. Dostupné z: <https://portal.pcr/pnpp/rspp/SitePages/DomovskaStranka.aspx>

⁴² Policejní prezidium České republiky. Ředitelství pořádkové policie. *Metodická příručka č. 1/2020 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidenta České republiky k používání služebního vozidla jak prostředku k násilnému zastavení vozidla příslušníky Policie České republiky*. Č.j.PPR-26996-4/ČJ-2020-990420. Praha [pdf]. Dostupné z: <https://portal.pcr/pnpp/rspp/SitePages/DomovskaStranka.aspx>

Obrázek č. 3 Taktické zastavení vozidla jedním služebním dopravním prostředkem policie⁴³

Ve všech třech případech v podstatě nedochází ke kontaktu služebních vozidel s vozidlem zastavovaným. Jedná se tedy pouze o zastavení vozidla na základě výzvy podle ustanovení § 79 zákona č. 361/2003 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, které řidič uposlechl. Jakmile by však řidič výzvu danou podle uvedeného zákona neuposlechl, došlo by k použití donucovacích prostředků k násilnému zastavení dopravního prostředku podle ustanovení § 52, resp. § 55 zákona o Policii ČR za dodržení podmínek daných ustanovením § 53 zákona o Policii ČR a pokud by byly dány zákonné podmínky, tak rovněž použití zbraně proti dopravnímu prostředku podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR.

⁴³ Policejní prezidium České republiky, Ředitelství pořádkové policie, *Metodická příručka č. 1/2020 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidenta České republiky k používání služebního vozidla jak prostředku k násilnému zastavení vozidla příslušníky Policie České republiky*. Č.j.PPR-26996-4/ČJ-2020-990420. Praha [pdf]. Dostupné z: <https://pp-portal.pcr/pnpp/rspp/SitePages/DomovskaStranka.aspx>.

4.4 Vytlačení vozidla

Tento taktický manévr by měl být použit pouze jako ultima ratio, pouze v případech, že opravdu nelze postupovat jinak, zákrok nesnese odkladu a další pronásledování je třeba ukončit z důvodu bezprostředního ohrožení života a zdraví osob. Tento zákrok lze vlastně použít pouze v situaci, která již odůvodňuje použití zbraně, protože následky mohou být vskutku fatální. Policista proto musí velice pečlivě zvážit následek, který může provedením takového zákroku způsobit, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví jiných osob a aby život a zdraví osoby, proti které zákrok směřuje, byly ohroženy pouze v nezbytné míře. Bezpečnější alternativou k vytlačení vozidla je tzv. PIT manévr.

4.4.1 PIT manévr

Termín PIT manévr vznikl jako zkratka původního anglického názvu „PERSUIT INTERVENTION TECHNIQUE“, což je v českém překladu technika pronásledování. Pro provedení PIT manévru je zapotřebí služebního vozidla, které opatřeno tzv. „policejním rámem“. Termín „policejní rám“ vznikl ve spolupráci s ministerstvem dopravy a je schválen ve specifikaci úpravy policejních vozidel. Policejní rám je umístěn před předním nárazníkem služebního vozidla tak, aby chránil i boční strany nárazníku. Má zabránit případnému poškození služebního vozidla při kontaktu s pronásledovaným vozidlem v rámci použití donucovacího prostředku podle ustanovení § 52 písm. f) zákona o Policii ČR. Tímto policejním rámem jsou už dnes běžně vybaveny prvosledové hlídky a je nezbytný pro úspěšné provedení PIT manévru. Provedení PIT manévru je podmíněno splněním podmínek ustanovení § 55 odst. 1 písm. a) zákona o Policii ČR, kdy může být použit k zastavení vozidla, jehož řidič přes výzvu k zastavení vozidla podle ustanovení § 79 zákona č. 361/2003 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, vozidlo nezastaví a rovněž zásadu přiměřenosti podle ustanovení § 55 odst. 2 zákona o Policii ČR, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví jiných osob a aby život nebo zdraví osoby, proti které zákrok směřuje, byl ohrožen jen v nezbytné míře. Rovněž zvážit důsledky případného neprovedení zákroku ve smyslu ustanovení § 11 písm. b) zákona č. o Policii ČR.

Pro správné, a hlavně bezpečné provedení PIT manévru je důležité dodržet následující bezpečnostní pravidla:

1. Policejní rám

Služební vozidlo musí být vybaveno policejním rámem, jinak hrozí poškození policejního vozidla a nebezpečí nedokončení zákroku. I neúspěšné pokusy o provedení PIT manévru jsou však považovány za použití jiného prostředku k násilnému zastavení vozidla, pokud dojde ke kontaktu mezi vozidly.

2. Rychlost

Pro bezpečné provedení techniky PIT manévru je třeba zvolit rychlost do 60 km/h. Tato rychlost zajistí při správně provedené technice manévru otočení pronásledovaného vozidla o 180°. Následné zablokování pronásledovaného vozidla provedou další pronásledující vozidla, která by měla být opět vybavena rámem. Vyšší rychlost může být nebezpečná jak pro zakročující policisty, kdy je složité vozidlo po manévru udržet na silnici, tak i pro osoby v pronásledovaném vozidle, které by se mohlo ve vyšších rychlostech snadno přetočit na střechu.

3. Místo použití

Správná volba místa pro provedení PIT manévru je opět velice důležitým faktorem pro úspěšné provedení a dokončení manévru. Obecně se doporučuje zvolit rovný přehledný úsek, v ideálním případě o více souběžných jízdních pružích, například rovný úsek dálnice nebo městského okruhu bez prudkých stoupání nebo klesání, kde je možné odklonit dopravu. Bez tunelů, mostů, podjezdů a nadjezdů. Nedoporučuje se použít místa, kde komunikace probíhá na více úrovních, například vyvýšené tramvajové pásy, kde se nacházejí chodci, u zastávek MHD nebo kde by hrozil náraz vozidel z protisměru.

4. Přítomnost nezúčastněných osob

PIT manévr lze provést i v případě, že se v pronásledovaném vozidle nacházejí nezúčastněné osoby, protože za dodržení všech podmínek je provedení PIT manévru relativně bezpečné.

5. Poměr hmotnosti vozidel

Obecně platí, že PIT manévr je možné úspěšně provést na vozidlech do 3,5 tuny. V případě velkého rozdílu hmotnosti by se manévr úspěšně dokončit nepodařilo.

6. Povětrnostní podmínky

Bude snazší provést PIT manévr například na mokré vozovce, kdy pneumatiky ztrácí adhezi, přilnavost k vozovce.

Provedení PIT manévru

Podle metodiky správného provedení PIT manévru, se řidič pronásledujícího vozidla přiblíží až na kontakt pronásledovaného vozidla a policejním rámem opře o boční stranu pronásledovaného vozidla zprava nebo zleva. Místo kontaktu vozidel je někde mezi zadní nápravou a zadním nárazníkem pronásledovaného vozidla. Jakmile řidič pronásledujícího vozidla zaujme správné postavení, začne plynule otáčet volantem směrem do vozidla, které chce přetočit. Zároveň při plynulém otáčení volantem přidává plyn. Jakmile začne vozidlo otáčet, pohled řidiče pronásledujícího vozidla směřuje tam, kam chce dál jet, nikoli na otáčené vozidlo. Po úspěšném provedení PIT manévru další pronásledující vozidla otočené vozidlo zablokují a vozidlo, které manévr provedlo, se otočí a vrací se k otočenému vozidlu zezadu a zablokuje ho ze zadní části.

Všechny výše uvedené donucovací prostředky lze použít jak samostatně, tak v kombinaci s dalšími nebo s použitím zbraně. Použití zbraně proti dopravnímu prostředku podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR je možné pouze za podmínky, že užití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné. Zákon tak klade na zakročující policisty velkou míru odpovědnosti, kdy musí vždy správně vyhodnotit, zda použijí donucovací prostředek nebo zbraň, tak i místo a čas zákroku.

5 Komparace právních úprav

Poslední kapitola teoretické části práce bude věnována porovnání české právní úpravy upravující použití zbraně proti dopravnímu prostředku podle zákona o Policii ČR a úpravy stejné problematiky některých sousedních států.

Případná spolupráce policie se zejména vyskytuje v rámci přeshraničního pronásledování. Obecně o problematice pronásledování hovoří metodické doporučení ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia Policie ČR z roku 2014 vedené pod č.j. PPR-2201-2/ČJ-2014-990420, které výslovně zmiňuje při souběžné jízdě policejní hlídky s pronásledovaným vozidlem možnost použití DP hrozba namířenou střelnou zbraní. Dále pak zmiňuje, že policisté pronásledujícího vozidla mohou za splnění dalších podmínek použít DP varovný výstřel. Těmito podmínkami je posouzení zejména:

- **vhodnosti** – zastavěná lokalita, bezpečný prostor po celou dráhu účinného dostřelu, kdy nesmí být způsobeno nebezpečí, ohrožení života, zdraví a majetku nezúčastněných osob a osoby, proti níž zákrok směřuje
- **účelnosti použití** – ve většině případů není výstřel ve vozidle slyšet

Uvedené metodické doporučení zmiňuje také použití zbraně za jízdy v případech, kdy se nejedná o použití zbraně v nutné obraně. Více k metodice použití zbraně ve vozidle proti dopravnímu prostředku bude pojednáno ve výzkumné části této práce, konkrétně u modelových situací střelby na ujíždějící vozidlo.

Přímo problematikou pronásledování přes státní hranice ČR na území cizích států se zabývá Závazný pokyn policejního prezidenta č. 193/2019 o přeshraničním pronásledování. Tento pokyn stanoví, že policisté při přeshraničním pronásledování jsou povinni dodržovat ustanovení mezinárodní smlouvy, právní předpisy smluvního státu a pokyny orgánů smluvního státu. Tato povinnost je stanovena rovněž v zákoně o Policii ČR, zde se jedná o hlavu XI o mezinárodní spolupráci, zejména potom § 93 písm. a), který stanoví, že policista

je oprávněn působit na území jiného státu za podmínek, v rozsahu a způsobem stanovenými mezinárodní smlouvou.

Jedná je například o:

- Smlouvu mezi **Českou republikou a Spolkovou republikou Německo** o policejní spolupráci a o změně Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000, vyhlášené sdělením č. 48/2016. m. s.
- Smlouvu mezi **Českou republikou a Slovenskou republikou** o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic, uveřejněná pod č. 26/2005 Sb. m. s., ve znění sdělení č. 76/2005 Sb. m. s.
- Smlouvu mezi **Českou republikou a Rakouskou republikou** o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959, uveřejněné pod. č. 65/2006 Sb. m. s.

Příkladné smlouvy byly uvedeny, protože bude provedeno porovnání právě s těmito státy. Podle závazného pokynu policejního prezidenta č. 193/2019 s odkazem na mezinárodní smlouvy je *policista oprávněn pokračovat v pronásledování na území smluvního státu bez předchozího svolení druhého smluvního státu, pokud orgány tohoto smluvního státu, z důvodu zvláštní naléhavosti, nemohly být předem informovány nebo se nedostavily včas k převzetí pronásledování*⁴⁴. Stejně tak příslušníci bezpečnostního orgánu smluvního státu mohou při přeshraničním pronásledování vstoupit na území České republiky a pokračovat zde v pronásledování osoby. Závazný pokyn stanovuje, že policista na území cizího státu může mít při sobě služební zbraň, donucovací prostředky, technické a komunikační prostředky a další vybavení (včetně služebního psa). Tento závazný pokyn se nezmiňuje o použití zbraně proti dopravnímu prostředku,

⁴⁴ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 193/2019, o *přeshraničním sledování*, čl. 3 odst. 1.

ale stanoví, že „**Použití služební zbraně a donucovacích prostředků se řídí mezinárodní smlouvou a právními předpisy smluvního státu, na jehož území k jejímu použití dojde**“ (čl. 3 odst. 5 ZPPP č. 193/2019). Stejně tak smlouva mezi ČR a SRN o policejní spolupráci a změně Smlouvy mezi ČR a SRN o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000 v článku 23 hovoří o právním postavení policistů na území druhého smluvního státu. Tento článek jasně stanoví, že jednání policistů se zásadně řídí vnitrostátním právem tohoto smluvního státu.

Toliko k úvodu o pronásledování. Ke komparaci právní úpravy použití zbraně proti dopravnímu prostředku podle zákona o Policii ČR budou posuzovány zákony upravující srovnatelnou problematiku ve Slovenské republice, Rakouské republice a Spolkové republice Německo.

5.1 Slovensko

Použití zbraně policií na Slovensku upravuje zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (dále jen zákon o Policii SR). Zákonná úprava na Slovensku je do značné míry podobná úpravě v České republice, ačkoli některé rozdíly jsou i poměrně zásadní. V české právní úpravě jsou jednotlivé donucovací prostředky taxativně vyjmenovány v ustanovení § 52 zákona o Policii ČR a použití zbraně upravuje ustanovení § 56 zákona o Policii ČR. Oproti tomu na Slovensku je zbraň zařazena mezi donucovacími prostředky podle ustanovení § 50 písm. r) zákona o Policii SR. Před použitím donucovacích prostředků, tedy i zbraně, je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použit některý z donucovacích prostředků podle ustanovení § 50 odst. 3 zákona o Policii SR. Od výzvy s výstrahou lze upustit jen v případě, že je sám napadený, anebo je ohrožen život nebo zdraví jiné osoby a věc nesnese odkladu, anebo tomu brání jiné okolnosti. O tom, který donucovací prostředek použije, rozhoduje policista podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovanému služebním zákrokem a použitý donucovací prostředek a intenzita jeho použití nebyly zjevně nepřiměřené

nebezpečnosti útoku podle ustanovení § 50 odst. 4 zákona o Policii SR. Toto je v podstatě shodné s právní úpravou v České republice.

Ustanovení § 56 zákona o Policii SR upravuje použití zastavovacího pásu anebo jiných prostředků k násilnému zastavení dopravního prostředku. Analogicky tyto donucovací prostředky upravuje zákon o Policii ČR v ustanovení § 52 písm. f) zákona o Policii ČR a dále rozvádí podmínky jejich použití v ustanovení § 55 zákona o Policii ČR. Česká právní úprava navíc zařazuje mezi donucovací prostředky výslovně zahrazení cesty vozidlem podle ustanovení § 52 písm. f) zákona o Policii ČR, které slovenská právní úprava neobsahuje.

Přímo použití zbraně proti dopravnímu prostředku upravuje ustanovení § 61 odst. 1 písm. f) zákona o Policii SR, které je téměř shodné s úpravou v zákoně o Policii ČR. Podle tohoto ustanovení zákona o Policii SR je policista oprávněn použít zbraň jedině, když není možné jinak zadržet dopravní prostředek, kterého řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a na opakovanou výzvu anebo znamení, dané podle zvláštních předpisů, nezastaví. Těmito zvláštními právními předpisy jsou jednak zákon č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách, který v ustanovení § 64 opravňuje policistu ve stejnokroji k zastavení dopravního prostředku a jednak vyhláška Ministerstva vnitra Slovenské republiky č. 90/1997 Z. z., která stanoví, jakým způsobem. Znamení k zastavení dopravního prostředku jak pěší hlídkou, tak i z jedoucího služebního vozidla jsou shodné jako v České republice podle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

Dopravním prostředkem zákon rozumí osobní automobil, nákladní automobil, nemotorové vozidlo, kolejové vozidlo, trolejbus, plavidlo, vzdušný dopravní prostředek⁴⁵. Podle komentáře k zákonu o Policii ČR Čeněk str. 216 říká, že dopravním prostředkem lze rozumět všechny typy dopravních prostředků. „Dopravním prostředkem je jakýkoliv dopravní prostředek, který dovoluje přepravu osob nebo věcí. V praxi ovšem bude možno toto oprávnění použít toliko k zadržení pozemního dopravního prostředku, konkrétně pak zejména silničního dopravního

⁴⁵ TITLOVÁ, Marcela, Jozef Medelský. *Zákon o Policajnom zbore, Komentář*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-577-4. s. 290.

prostředku. Z díkce, ale i z odkazu na zákon o silničním provozu, lze vyloučit použití zbraně např. proti vodnímu dopravnímu prostředku. Důvodem pro použití zbraně je totiž bezohledná jízda, kterou nelze ukončit jinak, než použitím zbraně.“ I zde jsou patrné odchylky právních úprav obou dvou států. Podle ustanovení § 61 odst. 2 zákona o Policii SR se zbraní rozumí střelná zbraň včetně doplňků zbraně a střeliva, bodná zbraň a zbraň hromadné účinnosti. Zákon o Policii ČR pro potřeby ustanovení § 56 rozumí zbraní zbraň střelnou, včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo.

Stejně jako zákon o Policii ČR upravuje také zákon o Policii SR možnost použití zbraně policistou z důvodu, zabránění útěku nebezpečného pachatele, kterého nemůže jiným způsobem zadržet podle ustanovení § 61 odst. 1 písm. d). Tato úprava je shodná. Uvedené použití zbraně se může týkat i použití zbraně proti dopravnímu prostředku, pokud ho tento nebezpečný pachatel použije k útěku. Podle komentáře k zákonu o Policii SR *je nebezpečným pachatelem osoba, která může být svým konáním nebezpečná pro život nebo zdraví policisty, resp. jiných osob, hlavně pokud jde o pachatele trestného činu spáchaného se zbraní, pachatele zločinu, zadrženou nebo zatčenou osobu která utekla. Anebo osobu, která utekla z výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody. Nebezpečný pachatel zpravidla představuje tak velkou hrozbu, že z hlediska společenského zájmu je přijatelnější použití zbraně, jeho případné zranění nebo usmrcení, než možnost nezakročit proti tomuto nebezpečnému pachateli*⁴⁶.

Zákon o Policii SR ještě opravňuje policisty použít zbraň proti dopravnímu prostředku v situaci, aby v bezprostředním prostoru státní hranice přinutili zastavit dopravní prostředek, který řidič, na opakovanou výzvu nebo znamení dané podle zvláštních předpisů, nezastaví podle ustanovení § 61 odst. 1 písm. i). Toto

⁴⁶ TITLOVÁ, Marcela, Jozef Medelský. *Zákon o Policajnom zbore, Komentář*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-577-4. s. 289.

oprávnění zákon o Policii ČR neobsahuje. V takové situaci by se ovšem dalo analogicky použít ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR.

Varovný výstřel slovenský zákon o policii řadí mezi donucovací prostředky stejně jako zákon o Policii ČR. Konkrétně ho upravuje ustanovení § 60 zákona o Policii SR společně s donucovacím prostředkem hrozby zbraní. Podmínky použití hrozby zbraní a varovného výstřelu zákon o Policii SR upravuje shodně.

Varovný výstřel výslovně označuje jako varovný výstřel do vzduchu, který může podle zákona o Policii SR policista použít,

- aby zajistil bezpečnost jiné nebo vlastní osoby, pokud vyzvaná osoba neupustí od útoku, útok bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude následovat
- aby předvedl, zatkl, zadržel, dodal do výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody osobu, která klade aktivní odpor
- aby zabránil výtržnosti, rvačce nebo jinému hrubému chování, kterým se porušuje veřejný pořádek
- aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osob do střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán
- aby zabránil útěku pronásledované nebo střežené osob, pokud má být tato osoba zajištěná, zadržena, zatčena nebo dodaná do výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody
- anebo zabránil násilnému překročení státní hranice podle ustanovení⁴⁷

Zákon o Policii SR stanoví policistovi povinnost použít varovný výstřel před použitím zbraně. Od výstrahy a varovného výstřelu do vzduchu může upustit pouze v případě, že je sám napadený anebo je ohrožen život nebo zdraví jiné osoby nebo věc nesnese odkladu. Povinnost použít varovný výstřel před použitím zbraně zákon o Policii ČR nestanovuje.

⁴⁷ TITLOVÁ, Marcela, Jozef Medelský. *Zákon o Policajnom zbore, Komentář*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-577-4. s. 283-284.

5.2 Rakousko

V Rakouské republice upravuje použití zbraně policejními složkami Spolkový zákon o použití zbraně orgány spolkové policie a obecních stráží ze dne 27. března 1969 spolkové sbírky zákonů č. 149/1969 (dále jen rakouský zákon o policii) a Spolkový zákon o organizaci bezpečnostní správy a výkonu bezpečnostní policie spolkové sbírky zákonů č. 556/1991 ve znění spolkové sbírky zákonů č. 662/1992 (dále jen zákon o bezpečnostní policii).

Podle ustanovení § 1 rakouského zákona o policii upravuje tento zákon použití zbraní v rámci policejních donucovacích pravomocí. Na rozdíl od zákona o Policii ČR, který upravuje pouze činnost Policie ČR, upravuje rakouský zákon o policii použití zbraně jak *příslušníky spolkové policie, tak i obecní policie, dále příslušníky právní služby a další příslušníky zemských policejních ředitelství a spolkového ministerstva vnitra, kteří jsou oprávněni vykonávat přímou nařizovací a donucovací pravomoc*⁴⁸.

Služebními zbraněmi podle rakouského zákona o policii jsou *obušky a jiné obušky, slzný plyn a jiné dráždivé látky, které způsobují pouze krátkodobé zhoršení zdravotního stavu, vodní dělo a střelné zbraně*⁴⁹. Zde je opět patrný rozdíl proti zákonu o Policii ČR, který odděluje donucovací prostředky a zbraň. Rakouský zákon o policii za zbraň považuje i některé donucovací prostředky. Podobně jako zákon o Policii ČR zakotvuje i rakouský zákon o policii subsidiaritu některých donucovacích prostředků před použitím zbraně. Zákon uvádí, že se jedná zejména o hrozbu použitím zbraně, pronásledování uprchlíka, použití fyzické síly nebo dostupných mírnějších prostředků, jako jsou zejména pouta nebo technické uzávěry. *Použití střelnou zbraň je tak možné pouze za předpokladu, že použití těchto mírnějších prostředků se jeví jako neúčinné*⁵⁰. K této subsidiaritě rakouský zákon o policii dále uvádí podmínku, že *pokud jsou k dispozici různé*

⁴⁸ Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 2.

⁴⁹ Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 3.

⁵⁰ Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 4.

zbraně, lze použít pouze zbraň nejméně nebezpečnou, která se v dané situaci jeví jako vhodná⁵¹.

Rakouský zákon o policii nijak neupravuje použití zbraně proti dopravnímu prostředku. V podstatě si lze představit v mezích zákona střelbu na dopravní prostředek *pouze v případě zabránění útěku zadržené osoby⁵² a odvrácení nebezpečí, které představuje nějaký objekt⁵³*. Například vozidlo, které se samovolně rozjede z kopce proti lidem. Podle ustanovení § 7 odst. 3 zákona o použití zbraně je jedním z důvodů použití zbraně proti člověku, které ohrožuje život přimět k zatčení nebo zabránit útěku osobě odsouzené nebo důvodně podezřelé ze soudně trestného činu, který lze spáchat pouze úmyslně a za který lze uložit trest odnětí svobody delší než jeden rok, který sám o sobě nebo ve spojení s jejím chováním v době zatčení nebo útěku ji označuje za osobu nebezpečnou pro bezpečnost státu, osoby nebo majetku obecně. Toto je v podstatě analogií k oprávnění použít zbraň k zabránění útěku nebezpečného pachatele podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o Policii ČR. V uvedeném případě by bylo možné použít zbraň proti dopravnímu prostředku. Navíc ještě rakouský zákon o policii upravuje možnost použití zbraně ohrožující život v případě vynucení zadržení nebo zabránění útěku duševně nemocného, který je nebezpečný pro bezpečnost osoby nebo majetku obecně podle ustanovení § 7 odst. 4 rakouského zákona o policii.

Život ohrožujícímu použití zbraně proti lidem musí předcházet výslovně, bezprostředně časově a zřetelně vnímatelná hrozba, kterou je třeba zopakovat⁵⁴. Jedná se v podstatě o stejnou úpravu v zákoně o Policii ČR. Za hrozbu použití střelné zbraně rakouský zákon o policii výslovně považuje i varovný výstřel. Tato úprava je odlišná od zákona o Policii ČR.

⁵¹ Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 5.

⁵² Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 2 odst. 4.

⁵³ Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 2 § 2 odst. 5.

⁵⁴ Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 8.

Rakouský zákon o policii v ustanovení § 9 dále uvádí, že není-li k dispozici služební zbraň, která se jeví jako vhodná, lze použít jiné zbraně nebo prostředky, které mají stejný účinek jako zbraň, s přiměřeným použitím ustanovení tohoto zákona. Úprava tedy poskytuje policistům možnost použít při služebním zákroku za dodržení všech zákonných podmínek soukromou zbraň stejně jako služební. Toto je stejné jako podle zákona o Policii ČR.

Podle ustanovení § 6 odst. 2 rakouského zákona o policii lze zbraň použít proti lidem pouze v případě, pokud účelu jejich použití nelze dosáhnout použitím zbraně proti věcem. Například střelba na pneumatiku ujíždějícího vozidla je vhodnější než střelba na uprchlíka a střelba na prchající vozidlo je vhodnější než střelba na prchající osobu⁵⁵.

Zákon o bezpečnostní policii v ustanovení § 50 hovoří o pojmu bezprostředního donucovacího násilí. Obecně o policejních orgánech mluví jako o orgánech veřejné bezpečnosti. V ustanovení § 50 odst. 3 odkazuje na rakouský zákon o policii, kdy stanoví, že „na použití přímého donucovacího prostředku proti osobám se vztahují ustanovení rakouského zákona o policii.“

Rakouský zákon o policii řadí zbraň mezi donucovací prostředky. Zákon o bezpečnostní policii stanoví, že orgány veřejné bezpečnosti použijí hrozbu použitím přímého donucovacího prostředku před jeho použitím. *Od této hrozby lze upustit v případech sebeobrany nebo ukončení nebezpečného útoku, pokud se to jeví jako nezbytné pro obranu napadeného právního statku*⁵⁶. Rakouský zákon o policii staví použití zbraně jako ultima ratio podobně jako je tomu v případě srovnávaného zákona o Policii ČR. Použití zbraně proti dopravnímu prostředku tak, jak je uvedeno v ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR, je podle rakouského zákona o policii v podstatě nepřípustné.

⁵⁵ REITER, Anna-Margarethe. *Waffengebrauch der Exekutive und des Bundesheeres. Maßnahmen zur Befugnisausübung von Polizei und militärischen Organen im Wachdienst*. Graz. 2010. Karl-Franzens Universität Graz. Univ.-Prog. Dr. Iur. Peter J. Schick.

⁵⁶ Bundesgesetz über die *Organisation der Sicherheitsverwaltung und die Ausübung der Sicherheitspolizei (Sicherheitspolizeigesetz – SPG)*. StF: BGBl. Nr. 566/1991idF BGBl. Nr. 662/1992 (DFB). § 50 odst. 2.

5.3 Spolková republika Německo

Ve Spolkové republice Německo je situace složitější než v Rakousku a na Slovensku. Německo je spolková země, která se skládá ze 16 spolkových zemí. V této spolkové zemi je činnost policie upravena jednak na spolkové úrovni dvěma spolkovými zákony, kterými jsou:

- Zákon o přímém donucení při výkonu veřejné moci spolkovými orgány prosazování práva, zveřejněném ve Spolkové sbírce zákonů, část III, číslo pododdílu 201 – 5, naposledy pozměněný článkem 43 nařízení ze dne 19. června 2020, spolková sbírka zákonů I, s. 1328 (dále jen zákon o přímém donucení)
- Zákon o spolkové policii ze dne 19. října 1994, spolková sbírka zákonů I, s. 2978, 2979, naposledy pozměněný článkem 8 zákona ze dne 23. června 2021, spolková sbírka zákonů I, s. 1982 (dále jen zákon o spolkové policii)

V rámci autonomie má každá spolková země svoji úpravu. Z těchto 16 zemí budou pro účely této práce vybrány dvě spolkové země, které mají s Českou republikou společnou hranici:

- Bavorsko: Zákon o úkolech a pravomocích bavorské policie, ve znění vyhlášení ze dne 14. září 1990, která byl naposledy změněn dne 23. července 2021 (dále jen bavorský zákon o policii)
- Sasko: Zákon o restrukturalizaci policejního práva Svobodného státu Sasko ze dne 11. května 2019, ve znění článku 10 zákona ze dne 22. srpna 2019

Na spolkové úrovni zákon o přímém donucení obecně stanoví, kdy je možné, aby spolkové orgány při prosazování práva použily střelné zbraně proti osobám. Zákon o přímém donucení nijak neupravuje použití zbraně proti dopravnímu prostředku. V ustanovení § 12 odst. 1 zákon o přímém donucení uvádí, že střelnou zbraň proti osobám lze použít pouze v případě, pokud účelu nelze dosáhnout použitím zbraní proti věcem. *Střelba na jedoucí vozidla se však*

*hodnotí jako střelba na osoby a zpravidla je nepřijatelná*⁵⁷. Podobně jako zákon o Policii ČR zákon o přímém donucení zakotvuje subsidiaritu použití střelné zbraně ve vztahu k jiným prostředkům přímého donucení. V ustanovení § 12 odst. 1 stanoví, že střelnou zbraň lze použít pouze tehdy, jestliže jiné prostředky přímého donucení byly použity neúspěšně nebo zjevně neslibují úspěch.

Účelem použití střelné zbraně může být pouze znemožnění útoku nebo útěku. *Je zakázáno střílet, pokud by použití střelné zbraně s vysokou pravděpodobností ohrozilo okolostojící osoby, pokud to není nevyhnutelné při zásahu proti davu*⁵⁸.

Z obecných důvodů použití střelné zbraně policisty proti osobám podle zákona o přímém donucení, které by si bylo možné představit proti dopravnímu prostředku, přichází v úvahu pouze následně uvedené situace:

- k zabránění bezprostředně hrozícímu spáchání nebo pokračování v protiprávním jednání, které je za daných okolností trestný čin, nebo přestupek, který má být spáchán nebo je vykonáván s použitím nebo nošením střelných zbraní nebo výbušnin a tomuto spáchání by byl využit dopravní prostředek
- k zadržení osoby, která se pokouší vyhnout se svému zajištění nebo zjištění své osoby útekem, pokud je přistižena při páčání protiprávního činu, který se vzhledem k okolnostem jeví jako zločin nebo přečin spáchaný za použití nebo nošení střelných zbraní nebo výbušnin
- osoba je důvodně podezřelá ze spáchání zločinu
- osoba je důvodně podezřelá z přečinu a existuje důvodná obava, že použije střelnou zbraň nebo výbušninu
- zabránit útěku nebo z důvodu opětovnému dopadení osoby, která je nebo byla úředně zadržena k výkonu trestu odnětí svobody s výjimkou

⁵⁷ HAUER, Rainer. Eingriffsmaßnahmen durch PCR in Deutschland. *Der deutsch-tschechische Polizeivertrag* [ppt].

⁵⁸ *Gesetz über den unmittelbaren Zwang bei Ausübung öffentlicher Gewalt durch Vollzugsbeamte des Bundes in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 201-5, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 43 der Verordnung vom 19. Juni 2020 (BGBl. I S. 1328). § 12 odst. 2.*

vazby za trestný čin podle ustanovení, pro výkon umístění do preventivní vazby podle ustanovení

- na základě naléhavého podezření ze spáchání zločinu podle ustanovení
- na základě soudního příkazu k zatčení podle ustanovení
- při naléhavém podezření ze spáchání přečinu, je-li obava, že použije střelnou zbraň nebo výbušninu podle ustanovení⁵⁹

Výše uvedené důvody použití zbraně, by se daly přirovnat k použití zbraně podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o Policii ČR z důvodu zamezení útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet. Za splnění výše uvedených zákonných podmínek by bylo možné použití zbraně i proti dopravnímu prostředku, pokud by ho taková osoba použila k útěku.

Zákon o spolkové policii obsahuje pouze dvě zákonná ustanovení, která se týkají použití prostředků přímého donucení nebo zbraně.

V ustanovení § 15 je zakotvena zásada proporcionality, která stanoví, že *z několika možných a vhodných opatření se přijme to, které pravděpodobně způsobí jednotlivci a veřejnosti nejmenší újmu. Opatření nesmí vést k újmě, která je zjevně nepřiměřená zamýšlenému výsledku a je přípustné pouze do doby, než je dosaženo jeho účelu nebo než je zřejmé, že ho nelze dosáhnout*⁶⁰.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 zákona o spolkové policii, přijme spolková policie opatření podle řádného uvážení. Pokud lze k odvrácení nebezpečí uvažovat o několika prostředcích, postačí, když je určen jeden z nich. Dotčené se na žádost umožní použít jiný stejně účinný prostředek, pokud veřejnost není v důsledku toho více poškozena⁶¹ - § 16 odst. 2 zákona o spolkové policii.

⁵⁹ Gesetz über den unmittelbaren Zwang bei Ausübung öffentlicher Gewalt durch Vollzugsbeamte des Bundes in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 201-5, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 43 der Verordnung vom 19. Juni 2020 (BGBl. I S. 1328) geändert worden ist. § 12 odst. 2.

⁶⁰ Bundespolizeigesetz vom 19. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2978, 2979), das zuletzt durch Artikel 8 des Gesetzes vom 23. Juni 2021 (BGBl. I S. 1982) geändert worden ist. s. 1982. § 15.

⁶¹ Bundespolizeigesetz vom 19. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2978, 2979), das zuletzt durch Artikel 8 des Gesetzes vom 23. Juni 2021 (BGBl. I S. 1982) geändert worden ist. s. 1982. § 16.

Žádná další ustanovení, která by jakkoli souvisela s použitím zbraně proti dopravnímu prostředku, zákon o spolkové policii neobsahuje.

5.3.1 Bavorsko

Bavorský zákon o policii uvádí obecné důvody k použití zbraně v článku 83 bavorského zákona o policii. Dále v článku 84 uvádí důvody použití střelných zbraní proti osobám a následně v článku 85 zakotvuje použití střelných zbraní proti davu.

Zbraní zde zákon rozumí pouze zbraň střelnou. Je třeba poznamenat, že bavorský zákon o policii pouze rozvádí zásady pro použití zbraně spolkového zákona o přímém donucení. Znovu zakotvuje zásadu subsidiarity, podle které lze *střelnou zbraň použít pouze v případě, že jiné opatření přímého donucení bylo použito neúspěšně nebo zjevně neslibují úspěch*⁶². Opět je zde výslovně stanovena zásada, že proti osobám lze střelné zbraně použít pouze tehdy, pokud účelu nelze dosáhnout použitím zbraně proti věcem. Opět je důležité poznamenat, že podle mezinárodní smlouvy o policejní spolupráci mezi ČR a SRN a německého národního policejního práva je střelba na vozidlo považována za střelbu na osobu a zpravidla je nepřipustná. Stejně jako spolkový zákon, i bavorský zákon o policii stanoví, že *střelnou zbraň lze použít proti osobám pouze z důvodu, aby jim byla znemožněna možnost útoku nebo úniku*⁶³. Použití zbraně podle bavorského zákona o policii je stejně jako podle zákona o Policii ČR ultima ratio a výstřel s pravděpodobností blížící se jistotě, že bude mít smrtící účinek, je přípustný pouze v případě, je-li jediným prostředkem k odvrácení aktuálního ohrožení života a zdraví osoby.

⁶² Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei (Polizeiaufgabengesetz-PAG) in Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397 BayRS 2012-1-1-I) Vollzitat nach RedR: Polizeiaufgabengesetz (PAG) in der Fassung der Bekkannmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397, BayRS 2012-1-1-I), das zuletzt durch § 1 des Gesetzes vom 23. Juli 2021 (OVBl. S. 418) geändert worden ist. Čl. 83 odst. 1.

⁶³ Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei (Polizeiaufgabengesetz-PAG) in Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397 BayRS 2012-1-1-I) Vollzitat nach RedR: Polizeiaufgabengesetz (PAG) in der Fassung der Bekkannmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397, BayRS 2012-1-1-I), das zuletzt durch § 1 des Gesetzes vom 23. Juli 2021 (OVBl. S. 418) geändert worden ist. Čl. 83 odst. 2.

Střelnou zbraň nelze použít proti osobám, které jsou podle vnějšího dojmu mladší 14 let. Z toho platí výjimka, pokud je použití střelné zbraně jediným prostředkem k odvrácení aktuálního ohrožení života nebo zdraví⁶⁴.

Použití střelné zbraně je nepřijatelné, pokud je policistovi zřejmé, že může dojít k ohrožení pro něj rozpoznatelně nezúčastněných osob. Toto obecné pravidlo použití střelné zbraně podle bavorského zákona o policii je obdobně uvedeno v ustanovení § 56 odst. 4 zákona o Policii ČR jako zásada nutné opatrnosti. Z této zásady ovšem bavorský zákon o policii připouští výjimku, pokud je použití zbraně jediným prostředkem k odvrácení aktuálního ohrožení života osoby. Další zajímavá výjimka z výše uvedené zásady je patrna z článku 85 odst. 2 bavorského zákona o policii, který uvádí, že za nezúčastněnou osobu se nepovažuje osoba, která po opakovaných hrozbách použitím střelné zbraně takový dav neopustí, ačkoli tak může učinit.

Použití střelné zbraně proti osobám je obecně možné *z důvodu bezprostředního ohrožení života nebo zdraví⁶⁵.*

V takovém případě by si bylo obecně možné představit i použití střelné zbraně proti dopravnímu prostředku, jestliže by k takovému bezprostřednímu ohrožení byl použit.

Dále, opět podobně jako je tomu v zákoně o přímém donucení, *upravuje bavorský zákon o policii možnost použití střelné zbraně k zadržení osoby, která se pokouší vyhnout zatčení nebo prokázání své totožnosti útekem, pokud je důvodně podezřelá ze spáchání zločinu, je důvodně podezřelá z přečinu*

⁶⁴ Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei (Polizeiaufgabengesetz-PAG) in Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397 BayRS 2012-1-1-I) Vollzitat nach RedR: Polizeiaufgabengesetz (PAG) in der Fassung der Bekkannmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397, BayRS 2012-1-1-I), das zuletzt durch § 1 des Gesetzes vom 23. Juli 2021 (OVBl. S. 418) geändert worden ist. Čl. 83 odst. 3.

⁶⁵ Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei (Polizeiaufgabengesetz-PAG) in Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397 BayRS 2012-1-1-I) Vollzitat nach RedR: Polizeiaufgabengesetz (PAG) in der Fassung der Bekkannmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397, BayRS 2012-1-1-I), das zuletzt durch § 1 des Gesetzes vom 23. Juli 2021 (OVBl. S. 418) geändert worden ist. Čl. 84 odst. 1.

a skutečnosti odůvodňují domněnku, že má u sebe střelné zbraně nebo výbušniny⁶⁶.

Použití střelnou zbraň může policista rovněž k zabránění útěku nebo k zadržení osoby, která má být držena v úřední vazbě nebo do ní dodána na základě soudního rozhodnutí pro zločin nebo na základě důvodného podezření ze spáchání zločinu, nebo na základě soudního rozhodnutí pro spáchání přečinu nebo na základě důvodného podezření ze spáchání přečinu, pokud skutečnosti odůvodňují domněnku, že má u sebe střelnou zbraň nebo výbušninu⁶⁷.

Za dodržení výše uvedených zákonných podmínek by bylo možné použít zbraň proti dopravnímu prostředku. Podobně jako podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o Policii ČR k zamezení útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže policista jinak zadržet.

Bavorský zákon o policii nikterak neupravuje problematiku použití varovného výstřelu.

5.3.2 Sasko

Ve spolkové zemi Sasko upravuje činnost policie vedle výše uvedených spolkových zákonů ještě Saský zákon o policii. Ve srovnání s bavorským zákonem o policii je mnohem méně obsáhlý. V podstatě jen dále rozvádí spolkový zákon o přímém donucení a zákon o spolkové policii.

Podle saského zákona o policii je přímé donucení možné použít pouze v případě, že policejního cíle nelze dosáhnout jinými prostředky. Zákon tím vyjadřuje subsidiaritu policejní represe. Dále saský zákon o policii znovu stanoví, stejně jako bavorský zákon o policii i spolkový zákon o přímém donucení, že *přímé*

⁶⁶ Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei (Polizeiaufgabengesetz-PAG in Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397 BayRS 2012-1-1-I) Vollzitat nach RedR: Polizeiaufgabengesetz (PAG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397, BayRS 2012-1-1-I), das zuletzt durch § 1 des Gesetzes vom 23. Juli 2021 (OVBl. S. 418) geändert worden ist. Čl. 84 odst. 3.

⁶⁷ Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei (Polizeiaufgabengesetz-PAG in Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397 BayRS 2012-1-1-I) Vollzitat nach RedR: Polizeiaufgabengesetz (PAG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397, BayRS 2012-1-1-I), das zuletzt durch § 1 des Gesetzes vom 23. Juli 2021 (OVBl. S. 418) geändert worden ist. Čl. 84 odst. 4.

donucení lze použít proti osobám, pokud se zdá, že policejního cíle nelze dosáhnout přímým donucením proti majetku⁶⁸.

Saský zákon o policii v ustanovení § 41 odst. 2 výslovně stanoví, že před použitím přímého donucení musí být vyslovena hrozba jeho použití. Od této hrozby lze upustit pouze v případě, pokud okolnosti nedovolují hrozbu použít, zejména pokud je okamžité použití donucovacích prostředků nezbytné k odvrácení aktuálního nebezpečí.

Za hrozbu použití střelné zbraně se považuje i varovný výstřel. Bez hrozby lze použít střelnou zbraň pouze v případě, že je to nezbytné k odvrácení aktuálního ohrožení života nebo zdraví⁶⁹.

Saský zákon o policii považuje použití zbraně jako ultima ratio. Lze ji použít pouze v případě, že jiné prostředky přímého donucení byly použity neúspěšně nebo jsou zjevně neúspěšné. *Proti osobám je lze použít pouze v případě, že účelu nelze dosáhnout použitím střelné zbraně proti předmětům⁷⁰.*

V popisovaném zákoně není žádné ustanovení, které by jakkoli upravovalo použití střelné zbraně proti dopravnímu prostředku. Platí zde stejná zásada, která byla popsána v případě bavorského zákona o policii, že střelba na vozidlo je německými národními policejními zákony i podle smlouvy o mezinárodní spolupráci mez ČR a SRN vnímána jako střelba na osobu a v zásadě je nepřijatelná (Smlouva mezi ČR a SRN o policejní spolupráci a změně Smlouvy mezi ČR a SRN o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000).

Proti dopravnímu prostředku by bylo možné použít střelnou zbraň pouze v případě, aby *policista znemožnil útok nebo útěk osoby, která se ve vozidle*

⁶⁸ Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019 (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist. § 41 odst. 1.

⁶⁹ Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019 (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist. § 41.

⁷⁰ Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019 (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist. § 43 odst. 1.

nachází⁷¹. Je to opět obdoba české právní úpravy zákona o Policii ČR v ustanovení § 56 odst. 1 písm. c), kdy je policista oprávněn použít zbraň, aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, kterého nemůže jiným způsobem zadržet.

Výstřel, u něhož je téměř jisté, že bude mít smrtící účinek, je přípustný pouze tehdy, je-li jediným prostředkem k odvrácení aktuálního ohrožení života nebo vážného poškození tělesné integrity⁷².

Střelnou zbraň nelze použít proti osobám, které podle vnějšího dojmu nebo znalostí ještě nedosáhly věku 14 let. To neplatí, pokud je použití střelné zbraně jediným prostředkem k odvrácení aktuálního ohrožení života nebo zdraví⁷³. Toto omezení obsahuje rovněž zákon o Policii ČR v ustanovení § 58 odst. 1, jen je toto ustanovení pojato extenzivněji. Věková hranice osoby, proti které nesmí použít policista střelnou zbraň, je podle zákona o Policii ČR 15 let, nikoli 14 let jako v případě saského zákona o policii. Dále zákon o Policii ČR zakazuje použití střelné zbraně proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku nebo osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou.

Použití zbraně je nepřípustné, pokud je policistovi zřejmé, že může dojít k ohrožení okolostojících osob. To neplatí, pokud je použití zbraně jediným prostředkem k odvrácení aktuálního ohrožení života⁷⁴.

5.4 Závěry z komparace

Jak vyplývá z výše uvedeného srovnání zákonných úprav České republiky a některých sousedních států, které se týká možnosti použití střelné zbraně proti

⁷¹ Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019 (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist. § 43 odst. 2.

⁷² Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019 (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist. § 43 odst. 2.

⁷³ Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019 (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist. § 43 odst. 3.

⁷⁴ Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019 (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist. § 43 odst. 4.

dopravnímu prostředku policejními orgány, jsou v této oblasti značné rozdíly. Slovenská republika je, celkem podle očekávání, svou právní úpravou dané problematiky nejvíce blízká právní úpravě v České republice. Největším rozdílem zřejmě bude zákonná povinnost, která policistovi ukládá použít varovný výstřel před použitím střelné zbraně. Obsahuje vedle možnosti použít zbraň proti nebezpečnému pachateli, kterého nemůže jinak zadržet i ustanovení, přímo upravující oprávnění použít střelnou zbraň k zadržení dopravního prostředku, který svou jízdou vážně ohrožuje životy a zdraví osob. Stejně jako zákon o Policii ČR. Proti zákonu o Policii ČR ovšem extenzivně obsahuje ještě zvláštní úpravu týkající se oprávnění použít střelnou zbraň proti dopravnímu prostředku z důvodu, aby přinutil v bezprostředním prostoru státní hranice zastavit dopravní prostředek, jehož řidič na opakovanou výzvu nebo znamení nezastaví.

Podobně jako si jsou do značné míry podobné zákonné úpravy použití zbraně proti dopravnímu prostředku v České a Slovenské republice, jsou si podobné zákonné úpravy upravující srovnatelnou problematiku v Rakousku a Spolkové republice Německo. Nicméně od úprav České a Slovenské republiky se značně liší.

Ať už samotným systémovým zařazením zbraně mezi donucovací prostředky, kdy v podstatě za zbraň rakouský zákon považuje i například *obušky a slzný plyn*⁷⁵ nebo skutečnost, že za hrozbu použití zbraně považuje varovný výstřel. Hrozba použití střelné zbraně je v podstatě analogicky podle zákona o Policii ČR výzva s výstrahou. Podle zákona o Policii ČR ovšem varovný výstřel v žádném případě nenahrazuje například výzvu k zastavení dopravního prostředku, která musí být opakovaná podle zvláštního zákona nebo výzvu s výstrahou, že bude použito zbraně, jako zákonnou povinnost před použitím zbraně podle ustanovení § 56 odst. 3 zákona o Policii ČR. Za hrozbu použití střelné zbraně považuje varovný výstřel shodně německá i rakouská právní úprava. Ani rakouská ani německá právní úprava neobsahuje žádné ustanovení upravující použití zbraně proti dopravnímu prostředku tak, jak je upravuje

⁷⁵ Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den *Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindegewachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969. § 3.

ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR. Naopak, podle rakouských policejních zákonů je střelba na vozidlo nepřípustná. Německá právní úprava považuje střelbu na dopravní prostředky za střelbu na osoby a v podstatě je nepřípustná.

Jedinou zákonnou možností použití zbraně proti dopravnímu prostředku by si v Rakousku nebo SRN bylo možné představit situaci, kdy půjde o závažné ohrožení života a zdraví osob a použití střelné zbraně by bylo jedinou možností, jak je odvrátit, nebo pokud je to jediná možnost, jak je možné zadržet nebezpečného pachatele nebo některou z výše vyjmenovaných osob. Což je obdoba k ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o Policii ČR.

6 Výzkum

6.1 Parametry výzkumu

6.1.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je, za pomoci analýzy, zjistit efektivnost použití zbraně policistou při střelbě ze služebního vozidla proti pronásledovanému dopravnímu prostředku. Dále zjistit účinnost použití donucovacího prostředku varovný výstřel při střelbě na dopravní prostředek za účelem přinutit jeho řidiče k zastavení a odpovědět na otázku, jestli odpovídá metodika a taktika současným trendům a potřebám služby. V poslední řadě bude zkoumáno, zda je současná platná legislativa dostačující pro potřeby praxe při použití zbraně proti dopravnímu prostředku.

6.1.2 Objekt výzkumu

Objektem byla účinnost použití zbraně a donucovacího prostředku varovný výstřel policistou za jízdy ve služebním dopravním prostředku proti pronásledovanému vozidlu v návaznosti na platnou právní úpravu.

6.1.3 Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu bylo vyhledání informací ze statistických analýz ÚVK PP o použití zbraně policistou a dále vyhodnocení odpovědí získaných formou individuálních rozhovorů. Jako nejdůležitější část výzkumu bylo navržení, vytvoření, provedení a zhodnocení modelových situací, při kterých je nejčastěji používán DP varovný výstřel a zbraň.

6.1.4 Výzkumné předpoklady

Formulace výzkumných předpokladů vychází z metodických doporučení v rámci IAR PČR, taktických doporučení instruktorů služební přípravy s ohledem na specializaci konkrétního útvaru PČR a empirických zkušeností policistů z reálných zákroků. Byly stanoveny tyto výzkumné předpoklady:

VP1 – Použití zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku není efektivní, nevede k účelu sledovanému zákrokem a rizika z jeho použití výrazně převyšují pravděpodobnost dosažení účelu sledovanému zákrokem.

VP2 – Použití donucovacího prostředku varovný výstřel za účelem přinutit zastavit řidiče pronásledovaného vozidla není efektivní, protože v pronásledovaném vozidle není slyšet a pokud ano, jen těžko lze rozpoznat, že se jedná o výstřel.

VP3 – Platná právní úprava upravující problematiku použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

6.1.5 Metody výzkumu

Při tvorbě výzkumu byly použity vědecké metody kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Ať již to bude kvantitativní výzkumnou metodou, sběrem a analýzou dat, tak i kvalitativními výzkumnými metodami, konkrétně rozhovory a empirickým výzkumem.

Kvantitativní výzkum bude proveden formou šetření, observací, kdy budou analyzována statistická data. Data budou vložena do tabulek pro lepší přehlednost. Výzkumné období bude zahrnovat roky 2010 až 2019. Uvedená část poukáže na četnost použití zbraně policisty a její efektivitu. Statisticky bude dále vyhodnocena efektivnost použití donucovacího prostředku varovný výstřel. V poslední části výzkumu této práce bude prověřena účinnost použití zbraně a varovného výstřelu proti dopravnímu prostředku.

Kvalitativní výzkum bude proveden řízenými polo-strukturovanými rozhovory, nejprve se státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze a dále s instruktory služební přípravy. Cílem případové studie je poukázat s jakou efektivitou je používán donucovací prostředek varovný výstřel. Poslední částí kvalitativního výzkumu bude empirický výzkum provedený pomocí modelových situací. Policisté budou v uměle vytvořených podmínkách provádět výcvik, který bude směřovat k získání informací směřujících k učinění závěrů a vyhodnocení cílů výzkumu.

6.2 Kvantitativní statistický výzkum

Úřad vnitřní kontroly Policejního prezidia České republiky poskytl pro potřeby této práce statistiku řešených případů použití zbraně policisty při služebních zákrocích.

rok	Použití zbraně		
	proti vozidlu	proti osobě	proti zvířeti
2010	12	3	11
2011	23	3	11
2012	23	5	7
2013	16	5	7
2014	18	2	10
2015	18	8	9
2016	12	8	9
2017	11	1	14
2018	15	5	5
2019	16	6	6

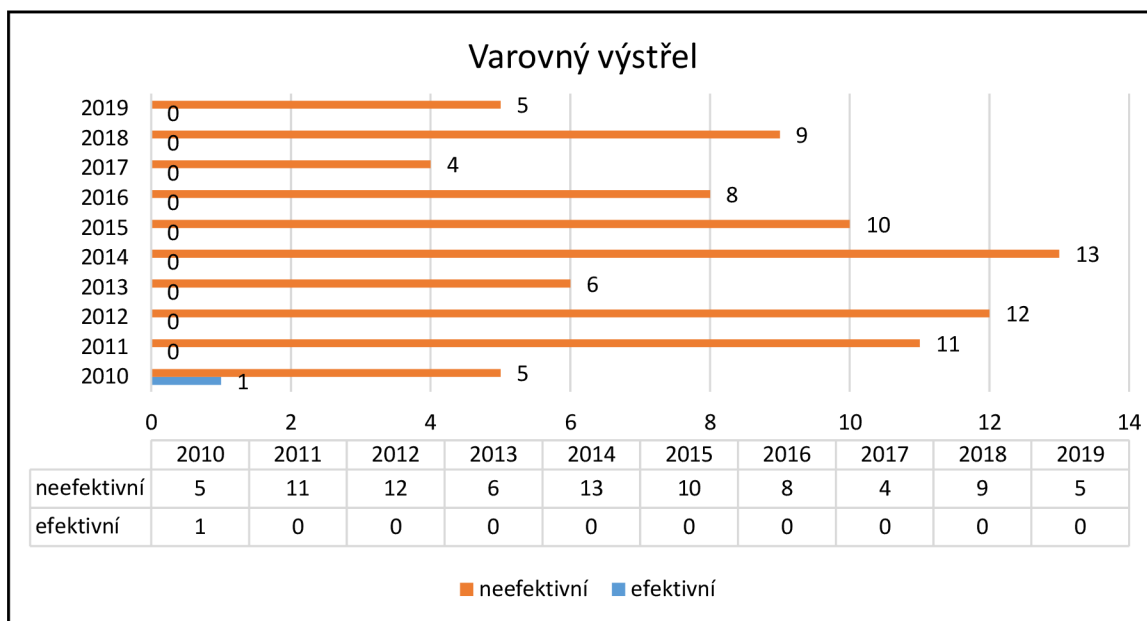
Tabulka č. 2 Použití zbraně⁷⁶

Použití zbraně proti vozidlu má největší zastoupení mezi sledovanými kategoriemi použití zbraně policisty. Uvedená četnost použití zbraně je poukázána pouze okrajově a pro zajímavost, neklade si za cíl nalézt odpovědi na výzkumné otázky.

⁷⁶ Vlastní zdroj

6.2.1 Varovný výstřel

Následující tabulka vychází opět z dat Úřadu vnitřní kontroly Policejního prezidia České republiky, respektive z úředních záznamů sepsaných policisty k použití zbraně nyní již jen proti vozidlu. Sběr statistických dat zahrnuje opět roky 2010 až 2019.

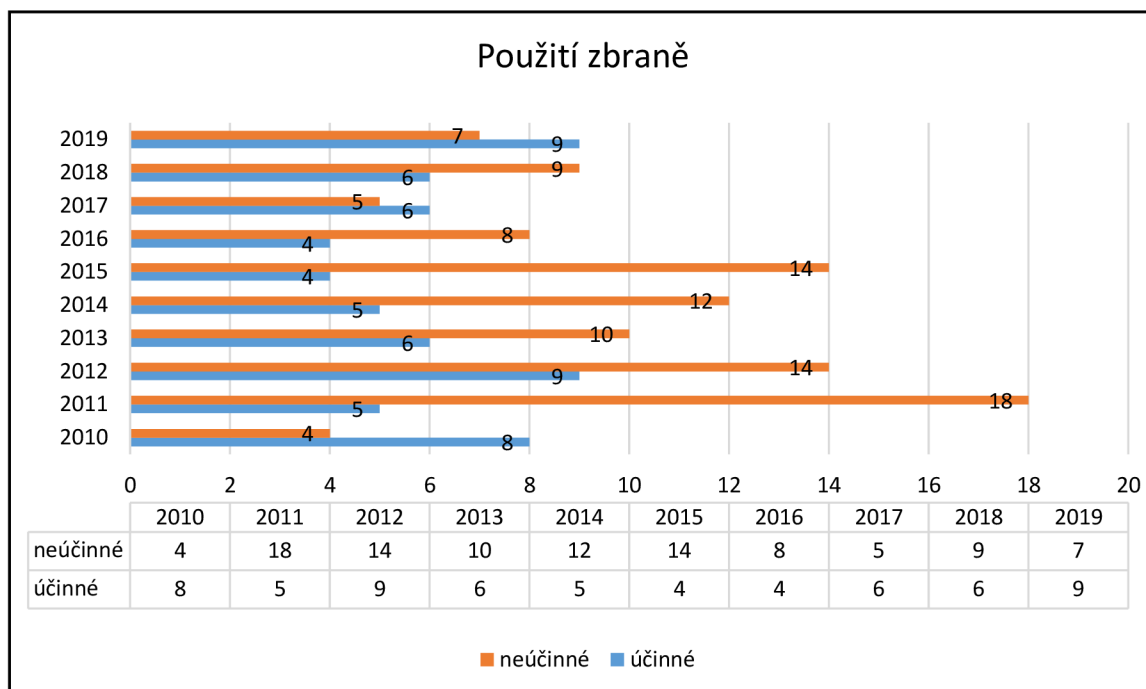
Graf č. 2 Varovný výstřel⁷⁷

Za celé sledované období tj. od roku 2010 do roku 2019, byl jen v jednom z případů donucovací prostředek varovný výstřel efektivní. V ostatních případech následovalo použití zbraně proti dopravnímu prostředku.

⁷⁷ Vlastní zdroj

6.2.2 Zbraň

Sledované období let 2010 až 2019 statisticky vykazuje další zpracovaná tabulka, ve které je poukazováno na účinnost použití zbraně proti vozidlu.

Graf č. 3 Použití zbraně⁷⁸

Pouze v letech 2010, 2017 a 2019 bylo více případů, kdy bylo použití zbraně proti vozidlu účinné. V roce 2014 chybí v této statistice jeden případ, kdy byl policista pravomocně odsouzen v roce 2016 Krajským soudem v Ústí nad Labem k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce 30 měsíců, který mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v délce trvání 30 měsíců, za přečiny zneužití pravomoci úřední osoby podle ustanovení § 329 trestního zákoníku, ublížení na zdraví z nedbalosti podle ustanovení § 148 trestního zákoníku a poškození cizí věci podle ustanovení § 228 trestního zákoníku, rovněž mu byl uložen trest propadnutí věci podle ustanovení § 70 trestního zákoníku a zákaz činnosti podle ustanovení § 73 trestního zákoníku na dobu tří let z důvodu

⁷⁸ Vlastní zdroj

neoprávněného použití zbraně proti dopravnímu prostředku a ještě pod vlivem alkoholu.

Za sledované období, byla policisty použita zbraň proti dopravnímu prostředku v 163 případech z toho účinně v 62 a v 101 případech neúčinně.

6.3 Zákonnost

Vyhodnocení, zda bylo použití zbraně zákonné, tedy přiměřené a oprávněné, provádí nadřízený policisty. Za období let 2010 až 2019 bylo použití zbraně proti dopravnímu prostředku vyhodnoceno vždy jako oprávněné a přiměřené. Pouze v jednom případě došlo k excesu při použití zbraně proti dopravnímu prostředku a policista byl odsouzen.

6.3.1 Trestní řízení

Trestní řízení proti policistům vede GIBS, vybraná pracoviště státních zastupitelství a následně příslušné soudy. Z dostupných informací, kterými jsou zejména webové stránky www.gibs.cz je možné dohledat trestnou činnost policistů. Tato je obsahem výročních zpráv a je statisticky zaměřená na jednotlivé trestné činy. Jednání policisty při použití zbraně proti vozidlu lze však postihnout více trestnými činy.

Zejména se může jednat o ublížení na zdraví z nedbalosti podle ustanovení § 148 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákona (dále jen „trestní zákoník“), těžké ublížení na zdraví z nedbalosti podle ustanovení § 149 trestního zákoníku, maření úkolu úřední osoby z nedbalosti ve smyslu ustanovení § 330 trestního zákoníku, popř. zneužití pravomoci úřední osoby podle ustanovení § 329 trestního zákoníku. Pro konkrétní zjištění, zda a kolik bylo jednotlivých případů postihnutelnými prostředky trestního práva v případě použití zbraně proti vozidlu, jsou dostupné statistiky neprůkazné.

Závěr výzkumného předpokladu VP1

Použití zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku není efektivní, nevede k účelu sledovanému zákrokem a rizika z jeho použití výrazně převyšují pravděpodobnost dosažení účelu sledovanému zákrokem.

Jako efektivní je považován takový výstřel/výstřely, který vede k dosažení účelu sledovaného zákrokem, tedy jeho použitím. Tímto účelem je nepochybně zastavení dopravního prostředku.

Jak vyplývá ze statistik ÚVK PP, které byly poskytnuty pro účely práce, ve sledovaném období deseti let, od roku 2010 do roku 2019, bylo pouze ve třech letech použití zbraně proti dopravnímu prostředku vícekrát efektivní než neefektivní. Jednalo se o roky 2010, 2017 a 2019. V ostatních 7 letech tomu bylo právě naopak. V některých případech byl rozdíl značný. Viz například rok 2011, kdy z celkových 23 případů použití zbraně proti dopravnímu prostředku, bylo použití zbraně účinné pouze v pěti případech. Ve zbylých 18 případech vozidlo pokračovalo v jízdě a ujelo.

Celkový počet použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR ve sledovaném období 10 let je 163 případů. Z toho bylo použití zbraně proti dopravnímu prostředku v 101 případech neúčinné a v 62 případech účinné. Vzhledem k tomuto výraznému nepoměru lze **POTVRDIT** výzkumný předpoklad VP1, zejména v hustě osídlených oblastech, ve městech a obcích, kde střelbu na vozidlo policistům nelze doporučit.

Závěr výzkumného předpokladu VP2

Použití donucovacího prostředku varovný výstřel za účelem přinutit zastavit řidiče pronásledovaného vozidla není efektivní, protože v pronásledovaném vozidle není slyšet a pokud ano, jen těžko lze rozpoznat, že se jedná o výstřel.

Za efektivní lze považovat varovný výstřel, který vede k účelu sledovanému jeho použitím, to je k zastavení vozidla. Podle statistik ÚVK PP, které byly poskytnuty pro účely práce, ve sledovaném období deseti let, od roku 2010 do roku 2019, bylo při zákrocích proti dopravnímu prostředku celkem 84krát použito donucovacího prostředku varovný výstřel. Z tohoto počtu byl varovný výstřel

účinný pouze v jednom případě v roce 2010. V roce 2010 byl ovšem zároveň 5krát neúčinný.

V tomto případě lze jednoznačně **POTVRDIT** výzkumný předpoklad VP2. Policistům použití donucovacího prostředku varovný výstřel při zákroku proti ujiždějícímu dopravnímu prostředku nelze v žádném případě doporučit. Zvláště v hustě osídlených oblastech obcí a měst.

Závěr výzkumného předpokladu VP3

Platná právní úprava upravující problematiku použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

Jak vyplývá ze statistik ÚVK PP, ve sledovaném období deseti let od roku 2010 do roku 2019, byla Policií ČR celkem ve 163 případech použita zbraň proti dopravnímu prostředku. Z těchto 163 případů došlo pouze v jednom případě k excesu ze zákonných podmínek použití zbraně a policista byl odsouzen.

Statistika jednoznačně **POTVRZUJE** výzkumný předpoklad, že platná právní úprava použití zbraně proti dopravnímu prostředku tak, jak ji stanoví zákon o Policii ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

6.4 Rozhovory

Další část výzkumu bude obsahovat řízené rozhovory s odborníky na danou problematiku a opět dohledání odpovědí na stanovené otázky uvedené v úvodu výzkumné části práce.

6.4.1 Státní zástupce

Rozhovor se státním zástupcem JUDr. Zbyněkem Vondrou, který působí od roku 2010 na Krajském státním zastupitelství v Praze, bude prvním z kvalitativně metodického zkoumání.

JUDr. Zbyněk Vondra působil od roku 2004 do roku 2010 jako státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Kladně. Cílem rozhovoru bude zjistit, na základě položených otázek, jaké je z pohledu státního zástupce právní vědomí

policistů o použití zbraně proti dopravnímu prostředku, dochází-li k excesům z podmínek oprávněného použití zbraně a v případě, že ano, jak často a jestli je podle jeho názoru česká právní úprava zákona o Policii České republiky dostatečná.

JUDr. Zbyněk Vondra byl dotazován kolik případů střelby na vozidlo příslušníky Policie ČR řešil jako státní zástupce v přípravném řízení nebo řízení před soudem, kdy uvedl, že dozoroval jeden případ střelby na vozidlo bez zranění. Věc skončila ve stadiu prověřování odložením podle ustanovení § 159 a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Před soud se žádný z jemu přidělených spisů nedostal.

Další otázka směřovala ke zjištění, zda dochází podle jeho názoru k častému vybočení z podmínek institutu oprávněného použití zbraně podle ustanovení § 32 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, resp. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. A pokud ano, co je podle něho nejčastějším důvodem tohoto excesu s ohledem na použití zbraně policisty proti vozidlu.

JUDr. Zbyněk Vondra uvedl, že se trestnou činností policistů zabývá od roku 2010 a může potvrdit, že k excesům dochází velmi výjimečně. Dosud řešil v trestním řízení jen jednu střelbu v budově na podezřelého, která skončila jeho smrtí. Přestože byl pachatel neozbrojený, s ohledem na okolnosti jeho chování a trestní minulosti bylo shledáno použití zbraně oprávněným u policisty a došlo k zastavení trestního stíhání podle ustanovení § 172 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Úpravu uvedenou v ustanovení § 56 zákona č. 273/2008 Sb., zákona o Policii ČR včetně odst. 1 písm. f) považuje JUDr. Zbyněk Vondra za zcela dostatečnou, poskytuje veškeré možnosti rozhodnout konkrétní případ spravedlivě.

Vzhledem k tomu, že praxe státního zástupce zahrnuje více jak desetiletou zkušenost, byl dále dotázán na právní vědomí policistů. Zda je z pohledu JUDr. Zbyňka Vondry na takové úrovni, aby byli policisté schopni přesně vyhodnotit kdy, jakým způsobem a za jakých podmínek mohou zbraň použít.

JUDr. Zbyněk Vondra popsal svou zkušenost z praxe následovně a to tak, že obecně dochází k mnohem volnějšímu chápání ze strany policistů použití donucovacích prostředků (úderů, hmatů, chvatů), které jsou používány přednostně. V této oblasti jsou excesy i s újmou na zdraví mnohem častější. Myslí si, že když se policista rozhodne použít zbraň a nikoli pouze donucovací prostředky, je již situace sama o sobě vážnější a prostor pro excesy menší. Určitě však nelze vyloučit, že u policie působí policisté, kteří zákonné hranice použití zbraně nevnímají moc silně. Bude se ale jednat určitě jen o jednotlivce.

Závěr výzkumného předpokladu VP1

Použití zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku není efektivní, nevede k účelu sledovanému zákrokem a rizika z jeho použití výrazně převyšují pravděpodobnost dosažení účelu sledovanému zákrokem.

Výzkumný předpoklad nelze ani potvrdit, ani vyvrátit. Z pohledu státního zástupce nelze hodnotit.

Závěr výzkumného předpokladu VP2

Použití donucovacího prostředku varovný výstřel za účelem přinutit zastavit řidiče pronásledovaného vozidla není efektivní, protože v pronásledovaném vozidle není slyšet a pokud ano, jen těžko lze rozpoznat, že se jedná o výstřel.

Výzkumný předpoklad nelze ani potvrdit, ani vyvrátit. Z pohledu státního zástupce nelze hodnotit.

Závěr výzkumného předpokladu VP3

Platná právní úprava upravující problematiku použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

Jak vyplývá z odpovědí státního zástupce JUDr. Zbyňka Vondry: „Úpravu uvedenou v ustanovení § 56 zákona č. 273/2008 Sb., zákona o Policii ČR včetně odst. 1 písm. f) považuje JUDr. Zbyněk Vondra za zcela dostatečnou, poskytuje veškeré možnosti rozhodnout konkrétní případ spravedlivě.“

I vzhledem k tomu, že po deseti letech praxe na státním zastupitelství Hl. m. Prahy, kde se JUDr. Zbyněk Vondra zabýval trestnou činností policistů, se žádný z jemu přidělených spisů nedostal před soud, lze **POTVRDIT** výzkumný předpoklad VP3, že právní úprava v České republice upravující použití zbraně Policií ČR proti dopravnímu prostředku je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

6.4.2 Instruktoři

Dalším z výzkumných prostředků budou řízené rozhovory s instruktory služební přípravy z Pohotovostní motorizované jednotky, Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy, ze Speciální pořádky jednotky Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy, z Oddělení speciální přípravy Ochranné služby Policie České republiky. Výzkumný vzorek bude tvořit šest instruktorů služební přípravy.

Dotazovaný vzorek respondentů bude následovný:

- Instruktoři Speciální pořádková jednotka Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy (instruktor 1, 2, 3)
- Instruktor Oddělení speciální přípravy Ochranné služby Policie České republiky (instruktor 4)
- Vedoucí a instruktor Oddělení výcviku a analytiky Pohotovostní motorizované jednotky Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy (instruktor 5, 6)

Policista	Služební poměr	Instruktor
instruktor 1	25	15
instruktor 2	21	15
instruktor 3	19	8
instruktor 4	13	13
instruktor 5	10	5
instruktor 6	10	10

Tabulka č. 3 Instruktoři⁷⁹

⁷⁹ Vlastní zdroj

Instruktoři byli dotazováni nejprve, jak často probíhá na výcvik střelby z jedoucího vozidla na statické cíle. U Pohotovostní motorizované jednotky Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy probíhá uvedený výcvik 1x až 2x do roka zpravidla při výcviku ve vojenském výcvikovém prostoru Doupov. Ve vojenském výcvikovém prostoru Boletice provádí 2x do roka výcvik policistů na statické cíle Speciální pořádková jednotka Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy. U Ochranné služby Policie České republiky se uvedeného výcviku účastní pouze policisté odboru ochrany chráněných osob a to jednou do roka ve vojenském výcvikovém prostoru Doupov.

Dále byli dotázáni, jestli je podle jejich názoru a zkušeností střelba na ujíždějící dopravní prostředek efektivní a jestli by její použití při zákroku policistům doporučili. Na tuto otázku shodně odpověděli, že nedoporučili. V žádném případě v hustě osídlených oblastech obcí a měst, ani v hustém provozu. Doporučili by volit některou alternativu donucovacích prostředků násilného zastavení dopravního prostředku. Například zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem nebo vozidly popřípadě taktické zastavení vozidla nebo použití PIT manévru. V podobném smyslu hovoří i metodická příručka ředitele Ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 1/2020 k násilnému zastavení vozidla příslušníky Policie ČR.

Následovalo zjištění, jak často probíhá výcvik střelby na pohybující se dopravní prostředek. Ani jeden z respondentů neopověděl kladně, shodná odpověď byla, že tento druh výcviku se neprovádí.

Na otázku, zda považují použití varovného výstřelu při pronásledování vozidla za efektivní způsob jak přinutit jeho řidiče zastavit a jestli by ho doporučili policistům, odpověděli všichni, že nikoli. Že tento výstřel není v pronásledovaném vozidle slyšet nebo je slyšet jen velmi slabě. Dokonce si instruktoři byli vědomi i faktu, že tento pokus byl už v minulosti několikrát prováděn, viz kapitola 3 této práce. Samozřejmě k tomu přistupuje rovněž riziko, že střela může po výstřelu zranit nebo usmrtit některou na věci nezúčastněnou osobu.

Pouze u Pohotovostní motorizované jednotky Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy používají policisté zbraň proti dopravnímu prostředku, kdy

se jedná o nejčastější použití zbraně. Použití zbraně policisty bylo zatím vždy vyhodnoceno jako přiměřené a oprávněné.

Výcvik v rámci základních útvarů, u kterých je předpoklad nejčastějšího použití zbraně považují jejich instruktoři za nedostatečný. Stejně je tomu i u Speciální pořádkové jednotky Krajského ředitelství Policie hlavního města Prahy, a i u Ochranné služby Policie České republiky.

Právní úpravu použití zbraně proti dopravnímu prostředku, tak jak ji upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky považují všichni dotazovaní respondenti za dostatečnou.

Závěr výzkumného předpokladu VP1

Použití zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku není efektivní, nevede k účelu sledovanému zákrokem a rizika z jeho použití výrazně převyšují pravděpodobnost dosažení účelu sledovanému zákrokem.

Na základě zkušeností, taktických i metodických doporučení instruktorů služební přípravy speciálních útvarů Policie ČR, je nutné výzkumný předpoklad VP1 **POTVRDIT**. V současné době, vzhledem k hustotě osídlení a provozu a dynamice vývoje kriminality, ale i posledních trendů taktických a metodických doporučení je střelba na ujíždějící dopravní prostředek vysoce riziková a málo efektivní. Riziko zranění, a to i smrtelného, nezúčastněných osob je vysoké a v podstatě neakceptovatelné. Ačkoli si určitě lze představit mimořádnou událost, kdy střelba na ujíždějící vozidlo bude nevyhnutelná k záchraně života a zdraví osob. V podstatě i zákon o Policii ČR považuje použití zbraně proti dopravnímu prostředku za ultima ratio.

Závěr výzkumného předpokladu VP2

Použití donucovacího prostředku varovný výstřel za účelem přinutit zastavit řidiče pronásledovaného vozidla není efektivní, protože v pronásledovaném vozidle není slyšet a pokud ano, jen těžko lze rozpoznat, že se jedná o výstřel.

Jak vyplývá z výše uvedeného řízeného rozhovoru, výzkumný předpoklad VP2 lze jednoznačně **POTVRDIT**. Všichni dotázaní instruktoři použití

donucovacího prostředku varovný výstřel při pronásledování vozidla shodně označili za neefektivní a rizikový. Lze tak vyslovit názor, že ve smyslu ustanovení § 56 odst. 2 zákona o Policii ČR lze použití tohoto donucovacího prostředku považovat jako zřejmě neúčinné.

Závěr výzkumného předpokladu VP3

Platná právní úprava upravující problematiku použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

Právní úpravu použití zbraně proti dopravnímu prostředku, tak jak jej upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky považují všichni dotazovaní respondenti za dostatečnou. Lze tak **POTVRDIT** výzkumný předpoklad VP3.

6.5 Modelové situace – empirický výzkum

6.5.1 Parametry výzkumu

Tento empirický výzkum proběhl formou tzv. modelových situací. Cílem výzkumu bylo vytvořit modelové situace tak, aby se co nejvíce podobaly reálným záležitostem. Vodítkem k vytvoření typických situací bylo studium úředních záznamů, které dal k tomu účelu k dispozici ÚVK PP. Jednalo se o úřední záznamy za období deseti let, od roku 2010 do roku 2019, které obsahovaly všechny případy použití zbraně proti dopravnímu prostředku v rámci všech útvarů Policie ČR. Vodítkem pro vytvoření typově realitě nejbližší situace bylo rovněž studium metodických doporučení a ostatních IAŘ. Samozřejmě v porovnání a zasazení do zákonného rámce v rámci zákona o Policii ČR.

KDY A KDE

Tento výzkum proběhl dne 16. 8. 2022 na letišti Pacov – Kámen LKPV, obec Věžná, na základě rozkazu ředitele Ochranné služby Policie České republiky (dále jen „OS Policie ČR“) č. 48/2022 od 09:00 hod. do 15:30 hod.

KÝM

Výcvik byl zabezpečen celkem pěti instruktory Oddělení speciální přípravy OS PČR. Z toho třemi instruktory řidičské přípravy a dvěma instruktory služební přípravy.

VOZIDLA

Byly použity čtyři služební dopravní prostředky, dále jen SDP. Dva SDP v civilním provedení, oba tovární značky Škoda model Octavia II v červené a modré barvě, která měla být použita jako pronásledovaná vozidla. Dále dva SDP s označením PČR, oba rovněž tovární značky Škoda. Jeden SDP model Octavia III s rámem, typický pro tzv. prvosledové hlídky. Druhý SDP model Kodiaq, kterým dnes rovněž běžně disponují prvosledové hlídky, které nejčastěji používají zbraň proti dopravnímu prostředku. I při výběru jak pronásledujících, tak pronásledovaných vozidel bylo cílem vytvořit situaci, která by se co nejvíce přibližovala realitě.

Pronásledovaná vozidla byla na zadní části polepena papírovými kartony, které byly ještě nastříkané bílou barvou k lepšímu rozeznání případných zásahů.

ZBRANĚ A STŘELIVO

Ke střelbě varovných výstřelů i k vlastní střelbě na vozidla byly použity služební pistole GLOCK 17 ráže 9 mm Luger. Pro varovný výstřel bylo použito střelivo Sellier & Bellot 9 x 19 BLANK, akustický náboj, který neobsahuje střelu.

Obrázek č. 4 Služební pistole GLOCK 17 ráže 9 mm Luger⁸⁰

⁸⁰ Vlastní zdroj

Obrázek č. 5 Výcviková pistole GLOCK 17 FX a cvičné střelivo FX, oboje od firmy Simunition⁸¹

Ke střelbě na vozidlo byly použity výcvikové pistole GLOCK 17 FX a cvičné střelivo FX, oboje od firmy Simunition, které obsahují neletální barevné střely k označení cíle.

V případě volby zbraní pro výzkum byly vybrány pistole GLOCK 17, které jsou světově jednou z nejrozšířenějších zbraní. V rámci Policie ČR jsou jimi vybaveny například zásahové jednotky, speciální pořádkové jednotky, Pohotovostní motorizovaná jednotka Hl. m. Prahy, Oddělení rychlého výjezdu Ochranné služby Policie ČR a mnoho dalších. Rovněž náboj 9 mm LUGER je u Policie ČR nejvíce rozšířeným typem střeliva. I když v různých druzích provedení. Například pražská Pohotovostní motorizovaná jednotka, jejíž policisté nejčastěji používají zbraň proti dopravnímu prostředku, používá střelivo firmy RUAG Action 5.

VÝBĚROVÝ SOUBOR

Výběrový soubor tvořili policisté oddělení rychlého výjezdu (dále jen ORV) OS Policie ČR. ORV vzniklo dne 1. 7. 2021 z původních pěti skupin 3. oddělení Odboru ochrany objektů zvláštního významu Ochranné služby Policie České

⁸¹ Vlastní zdroj

republiky. Byla zcela nově definovaná náplň činnosti odpovídající novým potřebám výkonu služby, zejména vzhledem ke zhoršující se bezpečnostní situaci. Původních pět skupin bylo navýšeno o 15 nových tabulkových míst. Dnes má tak ORV celkem 78 systemizovaných tabulkových míst.

ORV plní úkoly tzv. prvosledových hlídek OS Policie ČR. Reaguje na signály v rámci elektronických zabezpečovacích systémů na chráněných objektech v gesci OS, zabezpečuje ozbrojené doprovody na územní celé České republiky při přepravě cenin, omamných a psychotropních látek, výbušnin, zbraní, munice a dalších nebezpečných látek. Dále staví tzv. CAT TEAM (counter attack team) jako ochranu proti ozbrojenému útoku například při ochraně zahraničních delegací. Podílí se na zajišťování bezpečnosti chráněných osob, zabezpečuje ochranu bydliště chráněných osob a ubytování mezinárodních delegací. V neposlední řadě disponuje skupinou lezců zajišťující práci ve výškách.

ORV je výběrovým oddělením. Každý z uchazečů musí mimo minimální praxe u Policie ČR absolvovat ještě speciální psychotesty, fyzické prověrky a tzv. výběrový týden, kdy je prověřována jeho kondice, střelecké dovednosti, psychická odolnost a řidičské schopnosti.

Tyto informace jsou nezbytné k pochopení, že jako výběrová skupina pro empirický výcvik formou modelových situací byla vybrána různorodá skupina zkušených policistů s nadprůměrnými střeleckými i řidičskými dovednostmi. Tuto skupinu tvořilo celkem 11 policistů. Každý policista z tohoto výzkumného souboru absolvoval všechna cvičení (modelové situace) za stejných podmínek.

6.5.2 Průběh výzkumu

Jednotlivá cvičení, modelové situace jako součást empirického výzkumu byla postavena takovým způsobem, aby metodicky navazovala systémem postupného nabalování činností od nejjednodušších činností až po ty složitější.

Rozborem úředních záznamů poskytnutých k tomu účelu ÚVK PP, řízenými rozhovory s instruktory služební přípravy vybraných útvarů Policie ČR, státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze, empirickými zkušenostmi z mnohaleté praxe u Policie ČR, studiem komentářů k zákonu o Policii ČR a

vybraných IAŘ došel autor k jednoznačnému závěru, že ačkoli právních důvodů vlastního pronásledování nebo následného použití DP násilného zastavení dopravního prostředku nebo použití zbraně proti dopravnímu prostředku může být více, vlastní průběh daného použití například zbraně je v podstatě totožný a na důvodu pronásledování ne zcela závislý.

Samozřejmě na první pohled se jeví jako největší rozdíl, že v případě nebezpečného pachatele policisté střílí přímo na prchajícího pachatele, zatímco v případě použití zbraně k zastavení dopravního prostředku, jehož řidič bezohlednou jízdou ohrožuje život nebo zdraví osob, policisté střílí na tento dopravní prostředek.

Z praktických zkušeností však jednoznačně vyplývá, že realita je zcela odlišná. Policisté ve většině případů používají donucovací prostředek varovný výstřel navzdory dnes všeobecně známému faktu, že tento není efektivní a v pronásledovaném vozidle není slyšet. Dále při střelbě za jízdy na rychle se pohybující dopravní prostředek, jehož řidič se navíc kličkováním snaží ujet policejní hlídce, nejčastěji dochází k průstřelům zadní části pronásledovaného vozidla. Střela ovšem dále pokračuje a v podstatě se dále ve vozidle pohybuje naprosto nekontrolovaně. Proto u střelby na vozidlo přistupuje riziko možného zranění nezúčastněných osob a to i smrtelného. Zejména v hustě osídlených oblastech.

V poslední řadě, jak již bylo uvedeno výše, lze na řidiče, který bezohlednou jízdou vážně ohrožuje životy a zdraví osob na základě usnesení nejvyššího soudu hledět jako na nebezpečného pachatele. Nejvyšší soud zde ještě vyslovil podmínku, že se musí jednat o podnapilého nebo opilého řidiče, ale policista nemůže při pronásledování takového vozidla s jistotou určit, že je jeho řidič pod vlivem alkoholu nebo OPL. Z úředních záznamů použití zbraně proti dopravnímu prostředku policisty za posledních 10 let navíc jasně vyplývá, že většina ujíždějících řidičů, kteří si při jízdě počínali natolik nebezpečně, že policisté museli použít zbraň k jeho zastavení, byli pod vlivem alkoholu nebo OPL a měli velice bohatou trestní minulost. Zpravidla se jednalo o recidivisty mnohokrát soudně

trestané. Výše uvedené důvody ve svém výčtu vedly autora k vytvoření typické modelové situace použití zbraně proti dopravnímu prostředku.

Před začátkem každé modelové situace byla provedena podrobná instruktáž, během které byli policisté proškoleni z nezbytného právního rámce dané situace i z taktických doporučení pro daný typ zákroku. Bylo jim přesně popsáno zadání dané modelové situace. Potom byl vytvořen prostor pro případné dotazy.

Na letištní ploše byl kužely vytyčen koridor, který měl naznačovat jízdní pruhy na vozovce. Šířka jízdního pruhu byla 3 metry, jak vyžaduje zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (dále jen „zákon o provozu“). V rámci tohoto vyznačeného jízdního pruhu byly ještě postaveny kužely jako překážky. Tyto měly simulovat například zaparkovaná vozidla, ostatní účastníky silničního provozu nebo různé překážky v jízdní dráze. V neposlední řadě měly tyto překážky rovněž za úkol donutit řidiče pronásledovaného vozidla kličkovat podobně jako v reálné situaci. Tak byl instruován i řidič pronásledovaného vozidla.

Celkem byly vytvořeny tři modelové situace. Aby byl výzkum co nepřesvědčivější a byly splněny podmínky vytvoření pokud možno shodných a realitě blízkých situací, byl výcvik metodicky veden způsobem tzv. nabalování od základní situace až po použití zbraně.

Celý průběh modelových situací je zaznamenáván dokumentaristy OS PČR. Kamery byly umístěny, jak v pronásledovaném tak pronásledujícím vozidle, venku v prostoru letištní dráhy, ve vzdušném prostoru nad vozidly se pohyboval dron vybavený rovněž kamerou k pořizování obrazových záznamů. Další kamery byly upevněny na hrudníku zakročujících policistů a na pronásledovaném vozidle. Záznamy byly pořizovány rovněž souběžnou jízdou vedle vozidel provádějících výcvik.

6.5.3 Kazuistika modelových situací

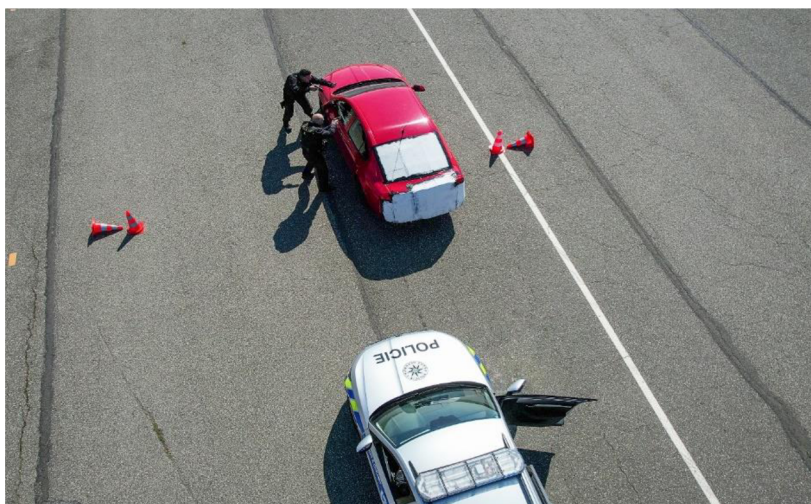
Modelová situace č. 1

První modelová situace byla vytvořena tak, aby znázorňovala typickou situaci v reálném provozu, která bude předcházet použití zbraně proti dopravnímu prostředku.

Hlídkka Policie ČR jede za vozidlem, které chce zastavit, protože se v něm nachází nebezpečný pachatel. Najede za toto vozidlo do kontaktní vzdálenosti, odstup zhruba na vzdálenost jednoho osobního vozidla. Dává znamení k zastavení vozidla podle **zákona o provozu** rozsvícením nápisu STOP POLICIE a zapnutím ZVZ (zvláštní výstražné a zvukové zařízení). Na tuto výzvu řidič pronásledovaného vozidla nereaguje, zrychlí a začne kličkovat. Podle zákona o provozu je nutno výzvu zopakovat. Dále zákon vyžaduje, že řidič musí tuto výzvu zaznamenat. Policisté tedy opakují výzvu k zastavení pronásledovaného vozidla. Na tuto výzvu již řidič zastavovaného vozidla reaguje a vozidlo zastavuje.

Policisté mají podle instruktáže předvést správné taktické zastavení za vozidlem, dále taktické přiblížení k vozidlu a násilné vytažení nebezpečného pachatele z vozidla. Vzhledem k informaci z instruktáže, že zastavují nebezpečného pachatele, provádějí jak taktické přiblížení k vozidlu tak i kontrolu vozidla s namířenou střelnou zbraní. Při násilném vytažení řidiče z vozidla druhý policista zajišťuje. Tímto taktickým zastavením vozidla a hrozbou namířenou střelnou zbraní modelová situace končí.

Všichni policisté opakovali tuto modelovou situaci zastavení dopravního prostředku v rychlostech 50, 80, a 120 km/h.

Obrázek č. 6 Taktické zastavení vozidla zezadu, hrozba namířenou střelnou zbraní⁸²

Obrázek č. 7 Hrozba namířenou střelnou zbraní u zastaveného vozidla⁸³

⁸² Vlastní zdroj

⁸³ Vlastní zdroj

Modelová situace č. 2

Druhá modelová situace začínala úplně stejně jako první s tím rozdílem, že řidič pronásledovaného vozidla nezastaví ani na opakovanou výzvu k zastavení vozidla.

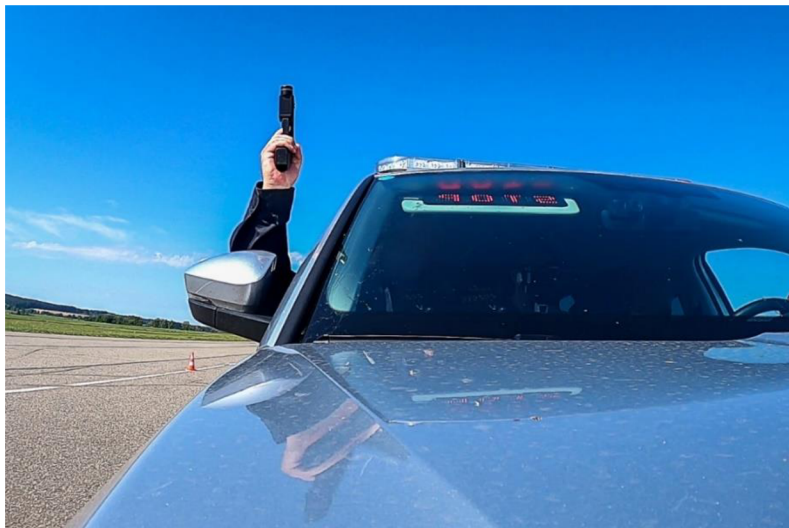
Hlídka Policie ČR jede za vozidlem, které chce zastavit, protože se v něm nachází nebezpečný pachatel. Najede za toto vozidlo do kontaktní vzdálenosti, odstup zhruba na vzdálenost jednoho osobního vozidla. Dává znamení k zastavení vozidla podle silničního zákona rozsvícením nápisu STOP POLICIE a zapnutím ZVZ (zvláštní výstražné a zvukové zařízení). Na tuto výzvu řidič pronásledovaného vozidla nereaguje, zrychlí a začne kličkovat. Podle silničního zákona je nutno výzvu zopakovat. Dále zákon vyžaduje, že řidič musí tuto výzvu zaznamenat. Policisté tedy opakují výzvu k zastavení pronásledovaného vozidla. Na tuto opakovanou výzvu k zastavení řidič pronásledovaného vozidla opět nereaguje. Policista, který řídí pronásledující služební vozidlo Policie ČR tak najede ještě blíž k pronásledovanému vozidlu, policista, který sedí vedle řidiče SDP jako spolujezdec, otevře boční okno a vystrčí z něho ruku se služební zbraní. Poté použije donucovací prostředek varovný výstřel. Varovný výstřel musí být veden do bezpečného prostoru, nejlépe kolmo vzhůru.

Po provedení varovného výstřelu namíří služební zbraň na pronásledované vozidlo – donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní. Na tyto donucovací prostředky již řidič pronásledovaného vozidla reaguje a vozidlo zastaví.

Policisté opět provedou správné taktické zastavení za vozidlem, dále taktické přiblížení k vozidlu a násilné vytažení nebezpečného pachatele z vozidla. Vzhledem k informaci z instruktáže, že zastavují nebezpečného pachatele, provádějí jak taktické přiblížení k vozidlu tak kontrolu vozidla s namířenou střelnou zbraní. Při násilném vytažení řidiče z vozidla druhý policista zajišťuje. Tímto taktickým zastavením vozidla a hrozbou namířenou střelnou zbraní modelová situace končí.

Všichni policisté opakují tuto modelovou situaci zastavení dopravního prostředku v rychlostech 50, 80, a 120 km/h.

V pronásledovaném i pronásledujícím vozidle sedí instruktoři i dokumentaristé se zapnutými kamerami. Cílem je zdokumentovat a prokázat slyšitelnost nebo neslyšitelnost varovného výstřelu.

Obrázek č. 8 Varovný výstřel⁸⁴

Obrázek č. 9 Hrozba namířenou střelnou zbraní⁸⁵

⁸⁴ Vlastní zdroj

⁸⁵ Vlastní zdroj

Modelová situace č. 3

I v případě třetí modelové situace je začátek úplně stejný, jako v předchozích dvou případech.

Hlídka Policie ČR jede za vozidlem, které chce zastavit, protože se v něm nachází nebezpečný pachatel. Najede za toto vozidlo do kontaktní vzdálenosti, odstup zhruba na vzdálenost jednoho osobního vozidla. Dává znamení k zastavení vozidla podle silničního zákona rozsvícením nápisu STOP POLICIE a zapnutím ZVZ (zvláštní výstražné a zvukové zařízení). Na tuto výzvu řidič pronásledovaného vozidla nereaguje, zrychlí a začne kličkovat. Podle silničního zákona je nutno výzvu zopakovat. Dále zákon vyžaduje, že řidič musí tuto výzvu zaznamenat. Policisté tedy opakují výzvu k zastavení pronásledovaného vozidla. Na tuto opakovanou výzvu k zastavení řidič pronásledovaného vozidla opět nereaguje. Policista, který řídí pronásledující služební vozidlo Policie ČR tak najede ještě blíž k pronásledovanému vozidlu, policista, který sedí vedle řidiče SDP jako spolujezdec, otevře boční okno a vystrčí z něho ruku se služební zbraní.

Tuto zbraň nejprve namíří na pronásledovaný dopravní prostředek – donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní a potom začne střílet na pronásledovaný dopravní prostředek. Po vystřelení všech pěti nábojů na zadní část pronásledovaného vozidla řidič pronásledovaného vozidla zastaví.

Policisté opět provedou správné taktické zastavení za vozidlem, dále taktické přiblížení k vozidlu a násilné vytažení nebezpečného pachatele z vozidla. Taktické přiblížení k vozidlu a kontrolu vozidla policisté provádějí s namířenou střelnou zbraní. Při násilném vytažení řidiče z vozidla druhý policista zajišťuje. Tímto taktickým zastavením vozidla a hrozbou namířenou střelnou zbraní modelová situace končí. Následovalo vyhodnocení zásahů.

Obrázek č. 10 Vyhodnocení zásahů⁸⁶

Jako zásahová plocha byla označena celá zadní část pronásledovaného vozidla. Zadní sklo, zadní nárazník, obě zadní pneumatiky. Policista si mohl zvolit, na jakou část vozidla bude střílet. Jako platný zásah byl považován každý zásah do zásahové plochy zadní části pronásledovaného vozidla.

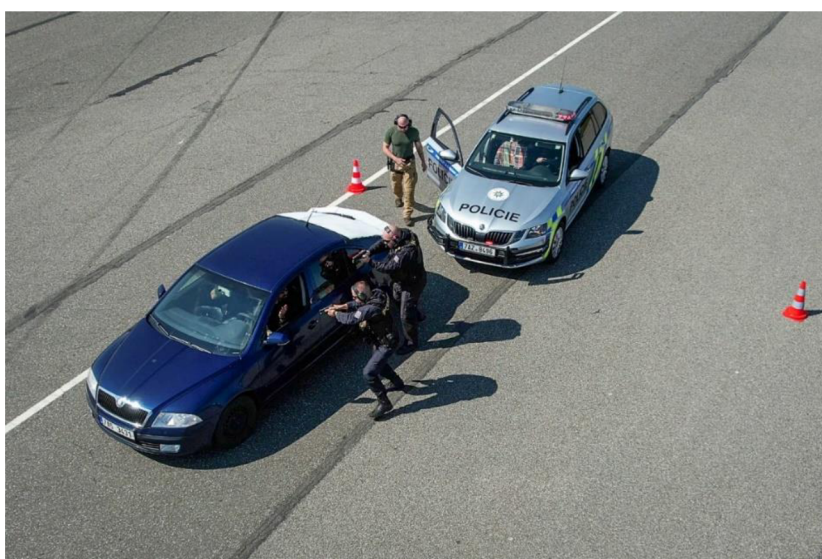
Obrázek č. 11 Hrozba namířenou střelnou zbraní⁸⁷

⁸⁶ Vlastní zdroj

⁸⁷ Vlastní zdroj

Obrázek č. 12 Použití zbraně proti ujíždějícímu vozidlu⁸⁸

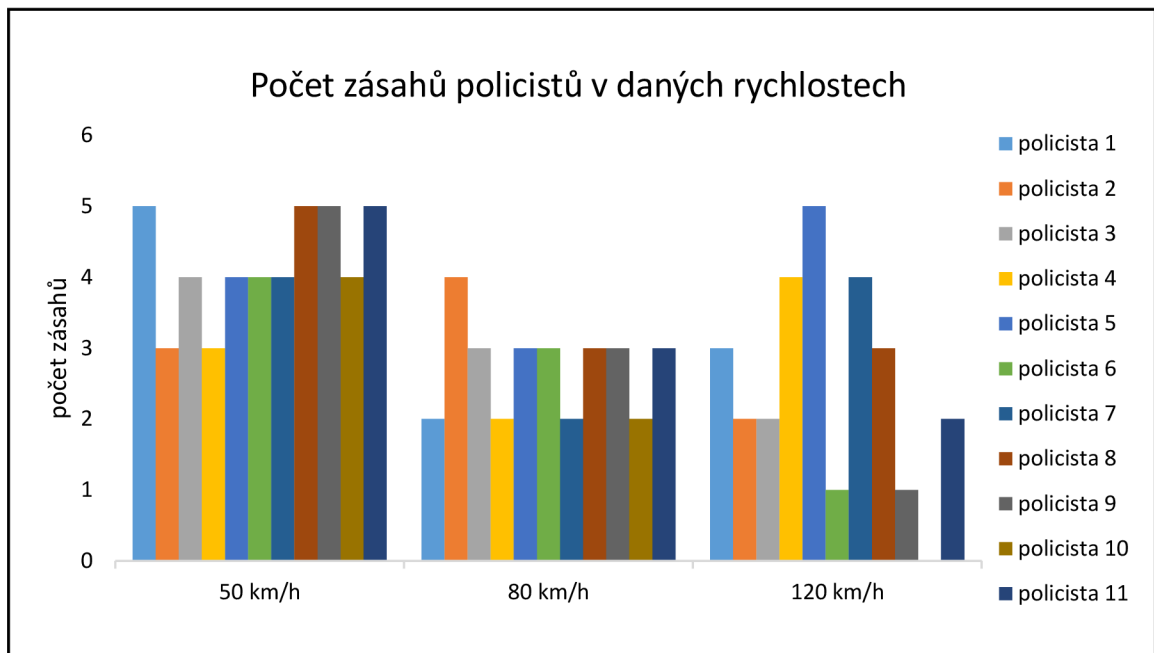
Obrázek č. 13 Taktické rozestavení vozidel, hrozba namířenou střelnou zbraní⁸⁹

⁸⁸ Vlastní zdroj

⁸⁹ Vlastní zdroj

Vyhodnocení Modelové situace č. 3 – střelba na vozidlo

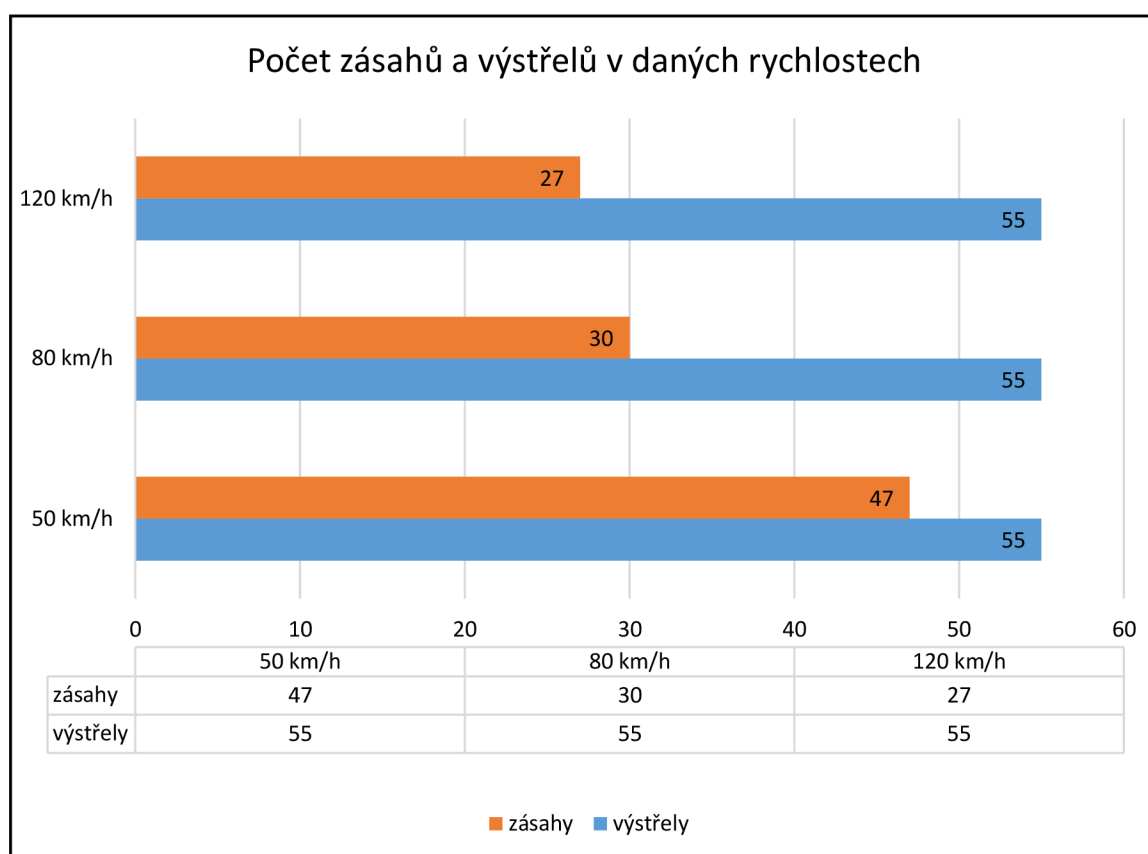
Policisté byli rozděleni do 4 skupin, 3krát tříčlenná hlídka, 1krát dvoučlenná hlídka. Každý z policistů 5krát vystřelil na zadní část vozidla. Poté byly vždy vyhodnoceny zásahy. Jako zásah byl považován každý zásah v zadní části vozidla, zadní sklo, víko zavazadlového prostoru, zadní nárazník, pneumatiky.

Graf č. 4 Zásahy při střelbě na ujíždějící vozidlo v jednotlivých rychlostech⁹⁰

⁹⁰ Vlastní zdroj

Následující tabulka a graf znázorňuje závislost zásahů na rychlosti vozidel. Policista 10 v rychlosti 120 km/h nezasáhl ani jednou, z uvedeného důvodu se hodnota nezobrazuje v grafu. Největší rozdíl byl zaznamenán při rychlostech 50 km/h a 80 km/h. Rozdíl v rychlostech zde činí 30 km/h. Mezi zásahy při rychlostech 80 km/h a 120 km/h už rozdíl nebyl markantní, ačkoli rozdíl mezi rychlostmi byl vyšší, 40 km/h. Při rychlosti vozidel 50 km/h byla úspěšnost střelby 85 %, při rychlosti vozidel 80 km/h 55 % a při rychlosti vozidel 120 km/h 49 %.

Graf č. 5 Počet výstřelů a zásahů⁹¹

⁹¹ Vlastní zdroj

6.5.4 Dotazníky

Součástí empirického výzkumu modelových situací byl dotazník, který vyplnil každý policista po provedeném výcviku. Níže vložená tabulka znázorňuje složení výběrové skupiny, počet odsloužených let u Policie ČR, předchozí služební zařazení a zkušenost s použitím zbraně proti dopravnímu prostředku. Výběrová skupina byla složena z 11 policistů.

Policisté	Doba služby u PČR	Předchozí služební zařazení	Použití zbraně
1.	7	OHS	Ne
2.	17	ODP, OOSO - PSP	Ne
3.	17	PMJ , OHS , SPJ	Ne
4.	8	MOP Strašnice	Ne
5.	19	OOP, SPJ	Ano
6.	21	PMJ	Ne
7.	22	OS	Ne
8.	25	OOP, odd. pátrání a eskort	Ne
9.	31	OOP, ÚSKPV, OS	Ano
10.	8	OOP, SPJ	Ano
11.	23	OS	Ne

Tabulka č. 4 Složení policistů, kteří se účastnili modelových situací⁹²

Je třeba zdůraznit, že složení této výběrové skupiny nepředstavuje typický průřezový vzorek policistů, kteří slouží u prvosledových hlídek a nejčastěji používají zbraň proti dopravnímu prostředku. Jedná se totiž o policisty

⁹² Vlastní zdroj

z výběrového oddělení, kteří museli splnit nadstandardní podmínky pro přijetí a mají nadstandardní výcvik střelecké i taktické přípravy. Navíc má řada z nich odslouženo mnoho let u specializovaných a rovněž výběrových útvarů PČR.

V návaznosti na tyto skutečnosti lze tak důvodně předpokládat, že výsledky řadových policistů ze základních útvarů PČR by byly o mnoho horší. Zejména pokud se jedná o počty zásahů pronásledovaného vozidla.

Autor práce rovněž zvažoval možnost využití grafu statistiky mapující souvislost mezi množstvím odsloužených let u PČR a kvalitou zásahů, ale pro tento druh kvantitativního výzkumu by byla potřeba mnohem větší výzkumná skupina a navíc podobný výzkum přesahuje zaměření této práce. Nicméně pouze pro zajímavost je třeba uvést, že v rámci této skupiny se žádná souvislost mezi množstvím odsloužených let u PČR a množstvím zásahů nepodařila prokázat.

V dotazníku byly následující oblasti:

- zhodnocení metodiky a taktiky použití zbraně proti dopravnímu prostředku
- dostatečnost současné legislativy pro potřeby praxe při použití zbraně proti dopravnímu prostředku
- účinnost použití DP varovný výstřel ve služebním vozidle

V rámci zhodnocení metodiky a taktiky použití zbraně proti dopravnímu prostředku policisté odpovídali na následující dotazy:

Absolvoval jste někdy obdobný výcvik jako na letišti Kámen?

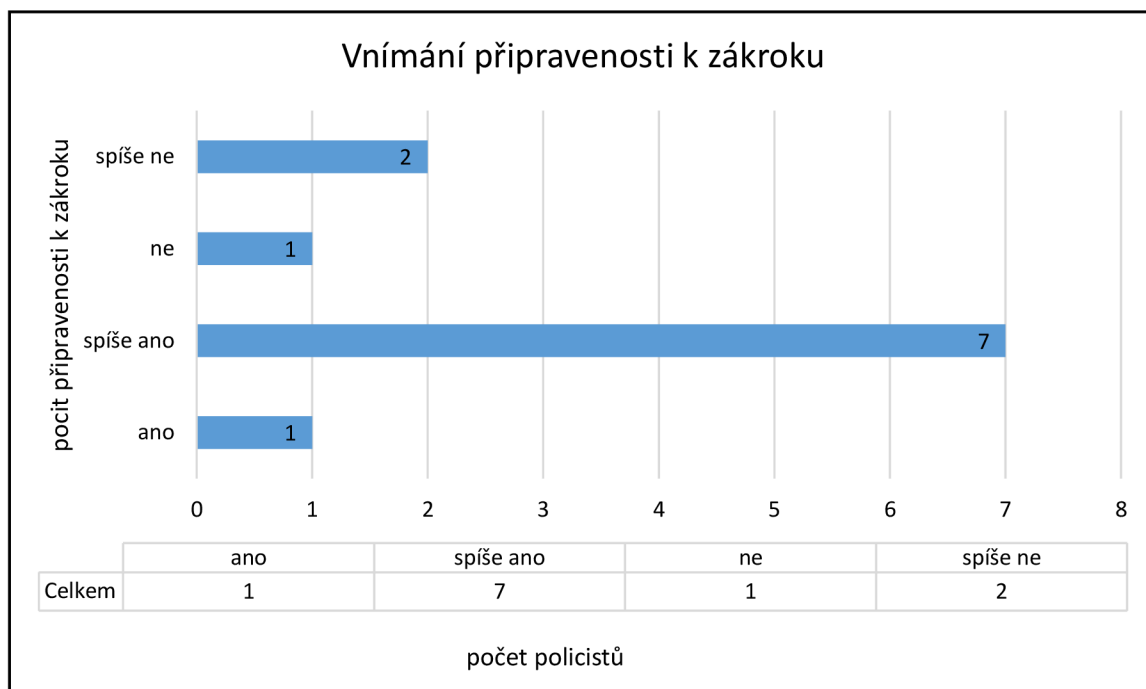
Policista	ANO	NE
1.	X	
2.	X	
3.		X
4.		X
5.	X	
6.	X	
7.	X	
8.	X	
9.	X	
10.	X	
11.		X

Tabulka č. 5 Absolvování výcviku⁹³

Osm policistů z jedenácti uvedlo, že již ve své služební minulosti absolvovali obdobný výcvik jako na letišti Kámen. Tato skutečnost koresponduje s výše uvedeným faktem, že se nejedná o průřezově typickou skupinu policistů sloužících na základních útvarech.

⁹³ Vlastní zdroj

Cítíte se být k použití zbraně proti dopravnímu prostředku dostatečně připraven?

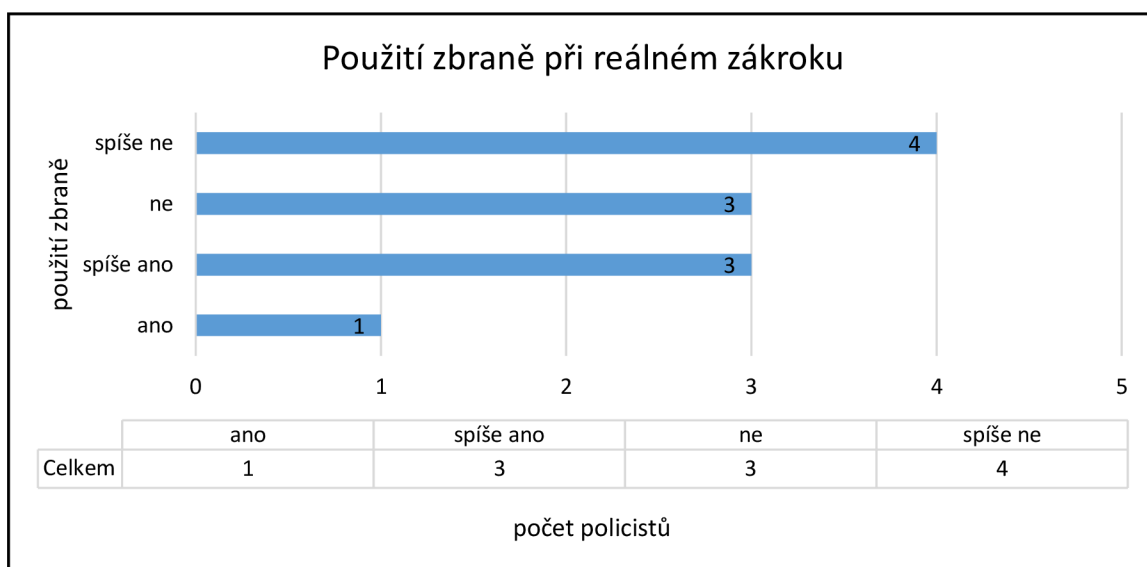

Graf č. 6 Připravenost k zákroku⁹⁴

Tato otázka v podstatě odráží tu předchozí. Vzhledem k tomu, že na předchozí otázku odpovědělo 8 policistů z 11, že obdobný výcvik již v minulosti absolvovali, nepřekvapí, že se cítí být pro případný zákrok použití zbraně proti dopravnímu prostředku dostatečně připraveni.

⁹⁴ Vlastní zdroj

Po dnešním absolvování výcviku modelových situací, použil byste zbraň proti vozidlu při reálném zákroku?

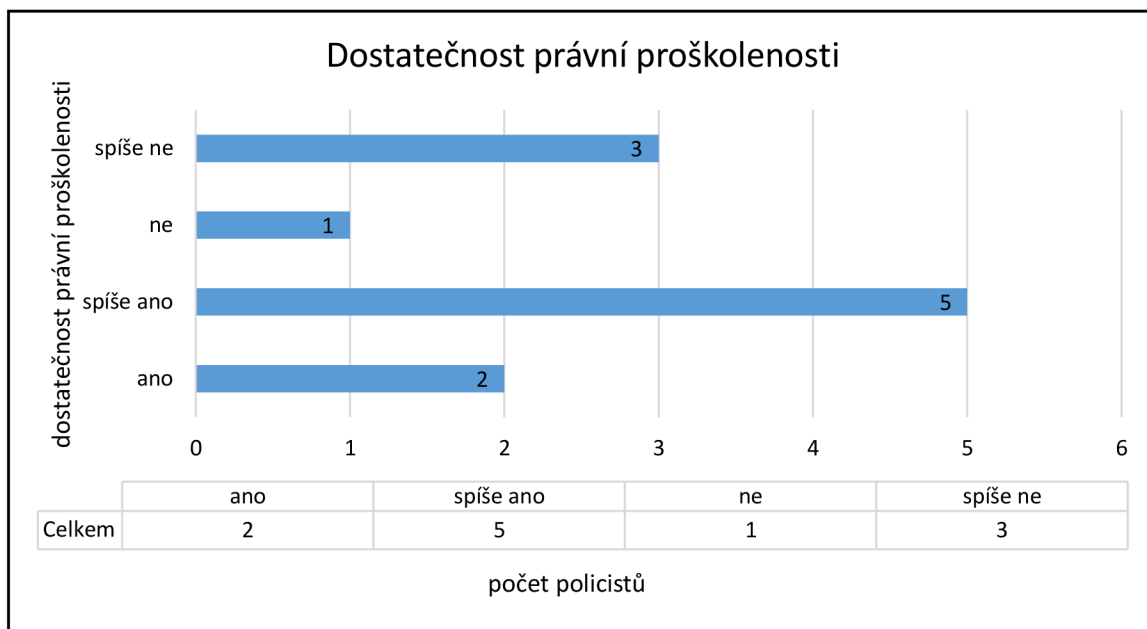
Graf č. 7 Použití zbraně při reálném zákroku⁹⁵

Z odpovědí policistů totiž vyplývá, že ačkoli v minulosti již absolvovali podobný typ výcviku a pro zákrok použití zbraně proti dopravnímu prostředku se cítí být dostatečně připraveni, většina z nich uvedla, že by zbraň proti vozidlu při reálném zákroku nepoužila nebo spíše nepoužila. Jednoznačně ANO odpověděl pouze jeden policista.

⁹⁵ Vlastní zdroj

Další dotazovanou oblastí byla dostatečnost současné legislativy. Zde policisté odpovídali na tři zadané otázky.

Cítíte se být dostatečně proškolenán po právní stránce k použití zbraně proti dopravnímu prostředku?

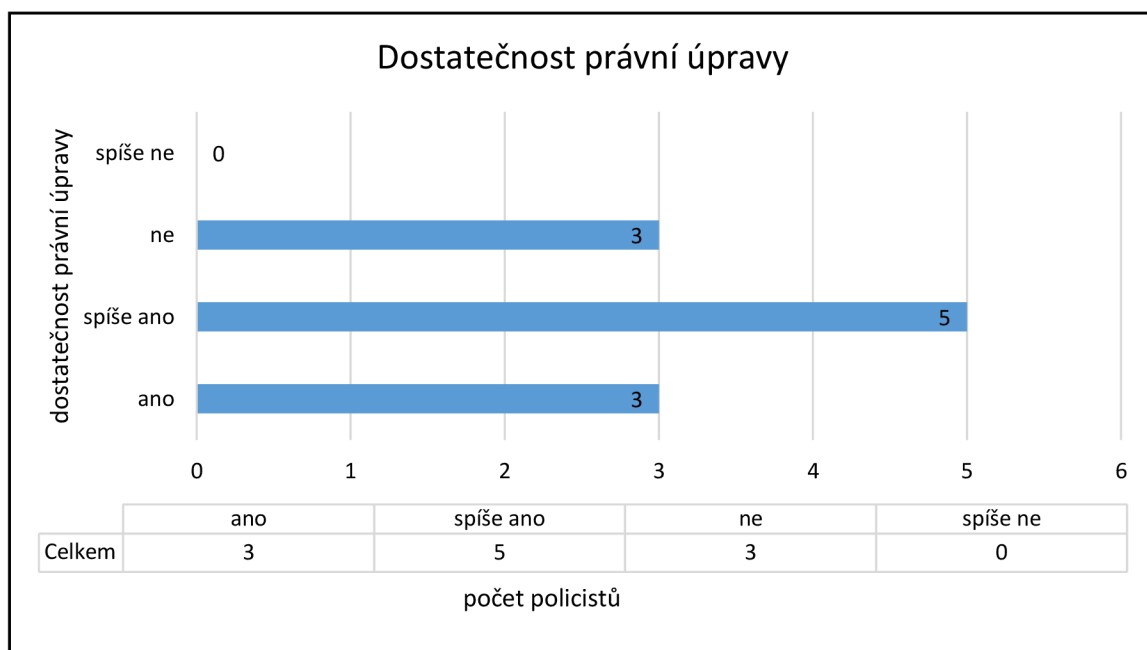

Graf č. 8 Proškolenost z právních předpisů⁹⁶

Nadpoloviční většina policistů z naší výběrové skupiny odpověděla, že se cítí být po právní stránce dostatečně proškolenána k použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Ovšem jednoznačně ANO odpověděli pouze dva policisté z výběrového útvaru.

⁹⁶ Vlastní zdroj

Je z Vašeho pohledu česká právní úprava upravující použití zbraně proti vozidlu dostatečná?

Graf č. 9 Dostatečnost právní úpravy⁹⁷

Většina policistů z naší výběrové skupiny odpověděla, že je česká právní úprava týkající se použití zbraně proti dopravnímu prostředku spíše dostatečná a dostatečná. Pouze tři policisté se domnívají, že je tato úprava spíše nedostatečná.

⁹⁷ Vlastní zdroj

Měl jste povědomí o existenci IAŘ směřující k použití zbraně proti vozidlu?

POLICISTA	ANO	NE
1.	x	
2.	x	
3.	x	
4.		x
5.	x	
6.		x
7.	x	
8.	x	
9.	x	
10.	x	
11.		x

Tabulka č. 6 Povědomí o existenci IAŘ⁹⁸

Ačkoli se jednalo o skupinu zkušených policistů z výběrového oddělení, 3 policisté z 11 uvedli, že neměli povědomí o existenci IAŘ týkajících se použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Jeden z těchto policistů má 23 let zkušeností z výkonu služby. U policistů č. 4 a 11 tato odpověď koresponduje s odpovědí na otázku č. 1 v části Metodika a taktika tohoto dotazníku, že v minulosti nikdy neabsolvovali podobný typ výcviku. Byť se samozřejmě jedná početně o poměrně malý vzorek, dá se toto číslo považovat za alarmující a minimálně opravňující budoucí výzkum týkající se efektivity výcviku a školení v rámci služby u PČR, která v dnešní době klade stále větší požadavky na odbornou připravenost policistů pro výkon služby.

⁹⁸ Vlastní zdroj

Poslední oblastí v dotazníku byla skupina otázek, směřujících k varovnému výstřelu.

Použil jste někdy DP varovný výstřel proti dopravnímu prostředku, a pokud ano, s jakým výsledkem?

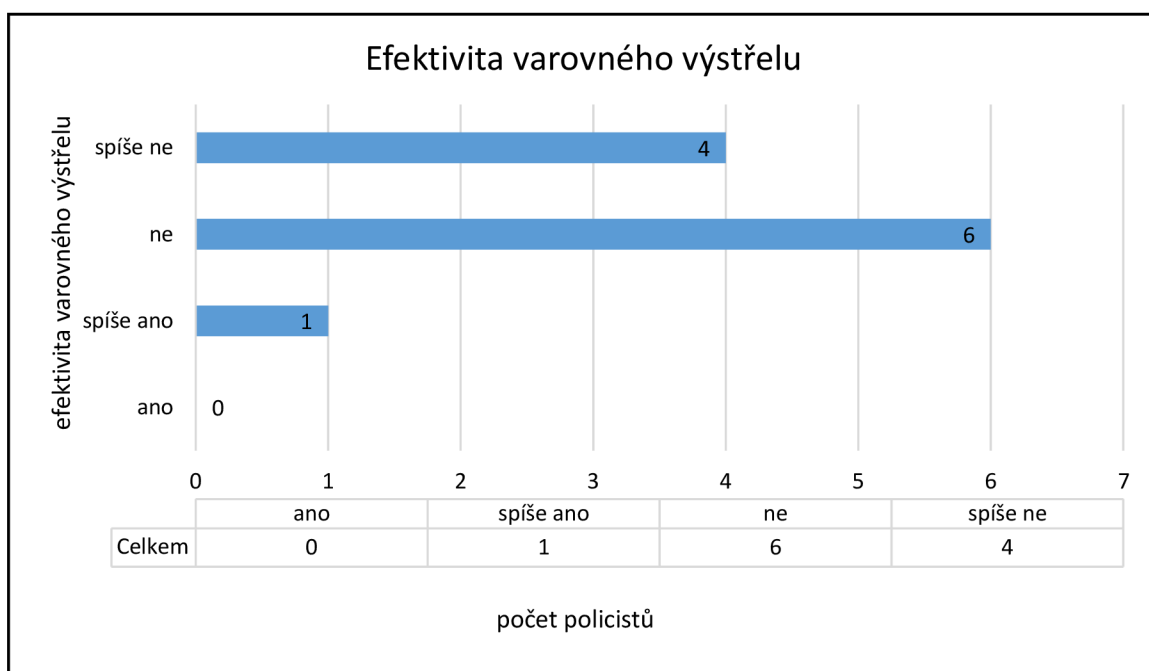
POLICISTA	ANO	NE
1.		x
2.		x
3.		x
4.		x
5.		x
6.		x
7.		x
8.		x
9.	x	
10.		x
11.		x

Tabulka č. 7 Varovný výstřel⁹⁹

Policista 9 k použití DP varovný výstřel uvedl, že jej použil jednou na ujíždějící vozidlo, když sloužil na OOP. Varovný výstřel nebyl účinný, vozidlo nezastavilo a bylo zastaveno až za součinnosti sousedního OOP v jiném kraji. Z výběrové skupiny použil pouze jeden policista varovný výstřel při zákroku proti dopravnímu prostředku, který nebyl efektivní.

⁹⁹ Vlastní zdroj

Při modelových situacích bylo podle Vás použití DP varovný výstřel efektivní?

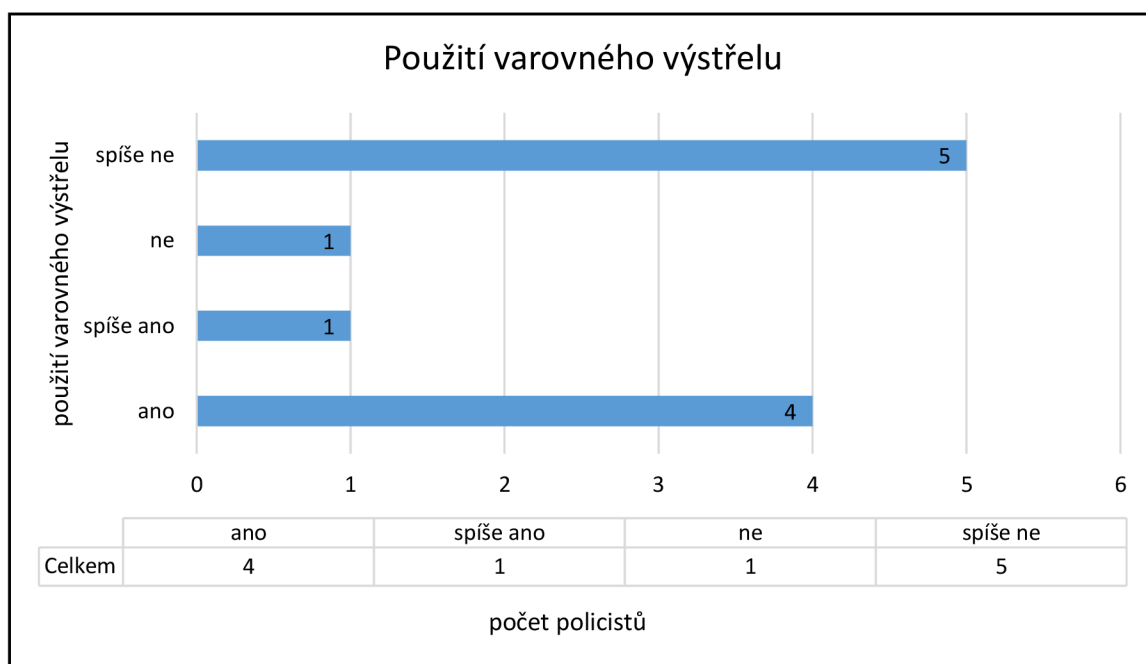

Graf č. 10 Efektivita varovného výstřelu¹⁰⁰

Většina policistů výběrové skupiny uvedlo, že varovný výstřel při výcviku modelových situací nebyl efektivní. Touto efektivitou je zde především míněna skutečnost, že tento varovný výstřel nebyl slyšet.

¹⁰⁰ Vlastní zdroj

Použil byste po zkušenosti z výcviku modelových situací varovný výstřel při zákroku?

Graf č. 11 Použití varovného výstřelu¹⁰¹

Ačkoli valná většina policistů výběrové skupiny odpověděla na předchozí otázku, zda byl podle jejich názoru varovný výstřel při výcviku modelových situací efektivní, že nikoli, na otázku, zda by tento donucovací prostředek použili při zákroku, odpověděli 4 policisté z 11, že ANO, 1 spíše ANO, 1 spíše NE a 5 NE. Je možné konstatovat, že ačkoli až na jednu výjimku všichni policisté výběrové skupiny uvedli, že varovný výstřel není efektivní při použití proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku, téměř polovina z nich by ho při zákroku přesto použila. Uvedený rozpor je zřejmě zapříčiněn poměrně rozšířeným názorem, že zákon vyžaduje před použitím zbraně proti dopravnímu prostředku použít nejdříve donucovací prostředek varovný výstřel.

Tento názor je však nesprávný, protože dikce zákona o Policii ČR žádný takový požadavek neuvádí. Právě naopak v ustanovení § 56 odst. 2 uvádí, že použití zbraně v případech uvedených v odst. 1 písm. a) až f) je přípustné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné. Zřejmou

¹⁰¹ Vlastní zdroj

neúčinnost donucovacího prostředku varovný výstřel při použití proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku podle ustanovení § 52 písm. o) zákona o Policii ČR se v minulosti podařilo při různých pokusech i v samotných zákrocích prokázat již mnohokrát.

Lze tedy oprávněně vyslovit závěr, že použití tohoto DP je zřejmě neúčinné. Přesto ho policisté při pokusech o násilné zastavení dopravního prostředku hojně využívají, a i tento dotazník ukazuje, že by ho téměř polovina policistů použila dokonce i po absolvování speciálního výcviku.

Byl jste někdy vycvičen nebo proškolen k použití tohoto DP?

Odpovědi na otázku 4 byly téměř vyrovnané. 5 policistů odpovědělo, že byli někdy proškoleni k použití DP varovný výstřel a 6 policistů uvedlo, že nikoli. Opět by ovšem tento výsledek u policistů sloužících na specializovaném útvaru policie a k tomu výběrovém oddělení mohl oprávněně vyvolat potřebu provedení výzkumu týkajícího se efektivity výcviku. To ovšem není předmětem této práce.

POLICISTA	ANO	NE
1.		x
2.	x	
3.		x
4.		x
5.		x
6.	x	
7.		x
8.	x	
9.	x	
10.		x
11.	x	

Tabulka č. 8 Absolvování výcviku¹⁰²

¹⁰² Vlastní zdroj

6.5.5 Vyhodnocení empirického výzkumu

Závěr výzkumného předpokladu VP1

Použití zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku není efektivní, nevede k účelu sledovanému zákrokem a rizika z jeho použití výrazně převyšují pravděpodobnost dosažení účelu sledovaného zákrokem.

Na základě provedení výše uvedeného empirického výzkumu nelze tento výzkumný předpoklad jednoznačně **ani POTVRDIT ani VYVRÁTIT**. Jak vyplývá z výše uvedeného vyhodnocení zásahů, při nižších rychlostech (50 km/h) byla účinnost střelby, resp. zásahů 85 %. Bylo by tedy možné konstatovat, že při nižších rychlostech, okolo 50 km/h, je střelba na dopravní prostředek efektivní. Pro tento případ by se tedy dal výzkumný předpoklad VP1 VYVRÁTIT. Samozřejmě za splnění dalších podmínek jako je výběr vhodného místa a vyloučení možnosti zranění nezúčastněných osob.

V případě střelby ve vyšších rychlostech, 80 a 120 km/h, byla však účinnost střelby pouze 55 resp. 49 %. V takovém případě bychom museli výzkumný předpoklad VP1 POTVRDIT. Zejména vzhledem k dalšímu pohybu střel a možnosti zranění nezúčastněných osob a policistů, zvláště v hustě osídlených oblastech.

Vzhledem k tomu, že rychlostí okolo 50 km/h se vozidla pohybují většinou pouze v obcích, kde ovšem střelbu nelze doporučit vzhledem k velkému riziku zasažení nezúčastněných osob a mimo obec se vozidla pohybují zpravidla rychlostí převyšující 80 km/h, kdy střelba přestává být efektivní, celkově střelbu na ujíždějící vozidlo nelze doporučit a výzkumný předpoklad VP1 je nutno **POTVRDIT**.

Závěr výzkumného předpokladu VP2

Použití donucovacího prostředku varovný výstřel za účelem přinutit zastavit řidiče pronásledovaného vozidla není efektivní, protože v pronásledovaném vozidle není slyšet a pokud ano, jen těžko lze rozpoznat, že se jedná o výstřel.

Z provedeného empirického výzkumu modelových situací se jednoznačně podařilo **POTVRDIT** výzkumný předpoklad VP2. Výstřel v pronásledovaném vozidle nebyl téměř vůbec slyšet, zvláště při vyšších rychlostech. Tuto skutečnost potvrdili jak řidiči pronásledovaných vozidel, tak instruktoři, kteří se zde střídali jako spolujezdci a rovněž dokumentaristé. Dokonce ani na záznamových zařízeních nebyl tento varovný výstřel slyšet, a pokud ano, tak jen při otevřeném okně a velice slabě, takže by sotva bylo možné identifikovat, že se jedná o výstřel.

Závěr výzkumného předpokladu VP3

Platná právní úprava upravující problematiku použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

Uvedený empirický výzkum formou modelových situací nebyl prioritně zaměřen na posuzování zákonného rámce použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Jediným vodítkem, které by ospravedlňovalo vyvození nějakého konkrétního závěru týkajícího se posouzení právní úpravy, tak může být dotazník, který policisté, kteří se zúčastnili tohoto výzkumu, vyplnili po provedení výcviku. Na otázku, jestli považují českou právní úpravu upravující použití zbraně proti vozidlu za dostatečnou, odpověděli tito policisté ANO a SPÍŠE ANO v osmi případech, NE a SPÍŠE NE ve třech případech. Z tohoto by se dal vyvodit závěr, že de lege ferenda je současná právní úprava považována za dostatečnou většinou policistů. Výzkumný předpoklad VP3 by tak bylo možné POTVRDIT. Na kvalifikované závěry by ovšem bylo zapotřebí oslovit podstatně větší skupinu osob z různých útvarů Policie ČR. Celkově tedy tento výzkum výzkumný předpoklad VP3 nemůže **POTVRDIT** ani **VYVRÁTIT**.

6.6 Závěr výzkumu

Výzkumná část této práce se skládala celkem ze čtyř různých metod výzkumu:

- statistický výzkum – tato kvantitativní část výzkumu obsahuje data, která pro účely této práce poskytl Úřad vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR
- řízený polo-strukturovaný rozhovor se státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze JUDr. Zbyňkem Vondrou
- řízený polo-strukturovaný rozhovor s instruktory služební přípravy vybraných útvarů Policie české republiky
- empirický výzkum formou modelových situací simulujících použití varovného výstřelu a zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku

Výše uvedené metody výzkumu si kladly za cíl přinést odpovědi na celkem tři výzkumné předpoklady stanovené v úvodní části výzkumu:

- VP1 – použití zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku není efektivní, nevede k účelu sledovanému zákrokem a rizika z jeho použití výrazně převyšují pravděpodobnost dosažení účelu sledovaného zákrokem
- VP2 – použití donucovacího prostředku varovný výstřel za účelem přinutit zastavit řidiče pronásledovaného vozidla není efektivní, protože v pronásledovaném vozidle není slyšet a pokud ano, jen těžko lze rozpoznat, že se jedná o výstřel
- VP3 – platná právní úprava upravující problematiku použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu

Přehled výsledků výzkumných předpokladů:

Výzkumný předpoklad VP1		
METODY VÝZKUMU	POTVRZENO	VYVRÁCENO
ÚVK – STATISTIKA	x	
ŘÍZENÝ ROZHOVOR SE STÁTNÍM ZÁSTUPCEM	0	0
ŘÍZENÝ ROZHOVOR INSTRUKTOŘI	x	
EMPIRICKÝ VÝZKUM	x	

Tabulka č. 9 VP1¹⁰³

Výzkumný předpoklad VP2		
METODY VÝZKUMU	POTVRZENO	VYVRÁCENO
ÚVK – STATISTIKA	X	
ŘÍZENÝ ROZHOVOR SE STÁTNÍM ZÁSTUPCEM	0	0
ŘÍZENÝ ROZHOVOR INSTRUKTOŘI	x	
EMPIRICKÝ VÝZKUM	x	

Tabulka č. 10 VP2¹⁰⁴

¹⁰³ Vlastní zdroj

¹⁰⁴ Vlastní zdroj

Výzkumný předpoklad VP3		
METODY VÝZKUMU	POTVRZENO	VYVRÁCENO
ÚVK – STATISTIKA	x	
ŘÍZENÝ ROZHOVOR SE STÁTNÍM ZÁSTUPCEM	x	
ŘÍZENÝ ROZHOVOR INSTRUKTOŘI	x	
EMPIRICKÝ VÝZKUM	0	0

Tabulka č. 11 VP3¹⁰⁵

Jak vyplývá z výše uvedených tabulek, statistický výzkum **POTVRDIL** všechny tři výzkumné předpoklady VP1, VP2 a VP3.

Řízený polo-strukturovaný rozhovor se státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze našel odpověď pouze na výzkumný předpoklad VP3, který **POTVRDIL**. Na zbylé dva výzkumné předpoklady VP1 a VP2 odpověď nalézt nedokázal.

Řízený-polo strukturovaný rozhovor s instruktory služební přípravy vybraných útvarů Policie ČR **POTVRDIL** všechny tři výzkumné předpoklady VP1, VP2 a VP3.

Empirický výzkum formou modelových situací **POTVRDIL** výzkumný předpoklad VP1 a VP2. Na výzkumný předpoklad VP3 odpověď nalézt nedokázal.

Celkově byl tedy výzkumný předpoklad VP1 potvrzen třemi metodami výzkumu z celkových čtyř. Vyvrácen nebyl ani jednou z metod výzkumu. Jedna metoda výzkumu ho nedokázala ani potvrdit ani vyvrátit.

¹⁰⁵ Vlastní zdroj

Výzkumný předpoklad VP2 byl potvrzen celkově ve třech metodách výzkumu z celkových čtyř. Ani jedna z metod výzkumu ho nedokázala vyvrátit. Jedna z metod výzkumu na tento výzkumný předpoklad nedokázala odpovědět.

Výzkumný předpoklad VP3 byl rovněž potvrzen celkem třemi metodami výzkumu z celkových čtyř. Ani jedna z metod výzkumu nedokázala tento výzkumný předpoklad vyvrátit. Jedna z metod výzkumu na výzkumný předpoklad VP3 nedokázala odpovědět.

Celkově tedy výzkumná část jednoznačně potvrzuje všechny vytýčené výzkumné předpoklady VP1, VP2 a VP3. Ani jedna výzkumná metoda nedokázala vyvrátit žádný z výzkumných předpokladů. Na každý z výzkumných předpokladů jedna z metod výzkumu nedokázala najít odpověď.

Je tedy možné stanovit závěr, že:

- Použití zbraně proti ujíždějícímu dopravnímu prostředku není efektivní, nevede k účelu sledovanému zákrokem a rizika z jeho použití výrazně převyšují pravděpodobnost dosažení účelu sledovaného zákrokem.
- Použití donucovacího prostředku varovný výstřel za účelem přinutit zastavit řidiče pronásledovaného vozidla není efektivní, protože v pronásledovaném vozidle není slyšet a pokud ano, jen těžko lze rozpoznat, že se jedná o výstřel.
- Platná právní úprava upravující problematiku použití zbraně proti dopravnímu prostředku Policií ČR je dostačující a vyhovuje potřebám výkonu služby.

ZÁVĚR

Práce hodnotila efektivitu použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Hledala odpověď na otázku, zda má smysl střílet na ujíždějící dopravní prostředek nebo zda takové použití zbraně představuje příliš vysoké riziko pro nezúčastněné osoby, ostatní účastníky silničního provozu i zakročující policisty. Z legislativního hlediska zkoumala, zda současná právní úprava vyhovuje potřebám praxe. Posledním úkolem práce bylo zjistit účinnost použití DP varovný výstřel při pronásledování vozidla ze služebního dopravního prostředku, a zda je efektivní jeho použití.

Výstupem teoretické a hlavně výzkumné části práce, je skutečnost, že použití zbraně proti dopravnímu prostředku je neefektivní a představuje příliš velké riziko pro nezúčastněné osoby, ostatní účastníky silničního provozu i zakročující policisty.

V praxi si lze představit situaci, kdy policistům nezbude nic jiného, než použít zbraň proti dopravnímu prostředku. Jedná se zejména o použití vozidla jako zbraně, v případě, že řidič bude najíždět na zakročující policisty nebo jiné osoby. Ve většině případů bude ovšem vhodnější použít některý jiný způsob násilného zastavení vozidla, který nepředstavuje tak velké riziko pro jiné osoby.

K násilnému zastavení vozidla jako alternativu použití střelné zbraně se nabízí použít například PIT manévr, zahrazení cesty vozidlem nebo vozidly, taktické zastavení vozidla služebními dopravními prostředky nebo třeba použití zastavovacího pásu. Díkce zákona o Policii ČR považuje použití zbraně proti ujíždějícímu vozidlu jako ultima ratio pouze v případě, že by použití donucovacích prostředků bylo zřejmě neúčinné.

Provedené řízené rozhovory s instruktory několika útvarů Policie ČR, dnešní trend i taktická doporučení jsou jednoznačně taková, aby policisté na pronásledované vozidlo nestříleli, obzvláště to platí v zastavěných a hustě osídlených oblastech. Doporučení při výcviku dávají nejčastěji taková, aby

policisté využili, pokud je to možné, součinnosti dalších hlídek a některý z výše uvedených prostředků k násilnému zastavení vozidla.

Co se týká taktiky pronásledování a střelby na dopravní prostředky, mimo zmíněná metodická doporučení v České republice v současné době neexistuje jednotná taktika, která by se v rámci služební přípravy cvičila na všech útvech Policie ČR stejně. Každý útvar má v tomto ohledu poměrně velkou část autonomie a používá taktiku na základě využití vlastních zkušeností a specifík své činnosti. To platí zvláště pro tzv. specializované útvary. V minulosti již snaha o jednotnou koncepci výcviku v rámci všech útvarů Policie ČR byla, ale zatím vždy ztroskotala na různorodé činnosti všech složek Policie ČR. Ani v navrhované změně Závazného pokynu policejního prezidenta o provádění služební přípravy nejsou provedeny změny, které by přinesly sjednocení uvedené taktiky v rámci všech složek Policie ČR.

Druhým cílem této práce bylo zjistit, zda vyhovuje současná legislativa potřebám praxe při použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Při porovnání právních úprav sousedních států bylo zjištěno, že je podobným způsobem zájmová problematika upravena například v SRN nebo Rakouské republice, kde je střelba na vozidlo považována za střelbu na osobu a v zásadě je nepřípustná. Střílet na vozidlo by tam bylo možné pouze v případě, že by jeho řidič přímo ohrožoval na životech policisty nebo jiné osoby.

Na Slovensku je situace zcela opačná, tam je právní úprava ještě extenzivnější než ta česká. Vedle možnosti střílet na ujíždějící dopravní prostředek v podstatě za analogicky stejných zákonných podmínek jako je tomu v české právní úpravě zákona o Policii ČR, totiž slovenský zákon umožňuje střelbu na dopravní prostředek, aby v bezprostředním prostoru státní hranice přinutil zastavit řidiče, který na opakovanou výzvu nezastaví.

Současná právní úprava použití zbraně proti vozidlu v České republice odpovídá ve většině případů potřebám praxe a je dostačující pro potřeby výkonu služby policistů. Nicméně určité dílčí výsledky komparace v teoretické části práce i výsledky výzkumu dostatečně odůvodňují doporučení vedoucí ke zvážení možnosti vypustit de lege ferenda ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) kvůli

nadbytečnosti. Z dikce ustanovení vyplývá „nelze-li jinak zadržet“, zde zákon neposkytuje možnost vybrat si, ale nejprve vyčerpát všechny jiné možné alternativy zadržení vozidla. „Bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví“.

Řidiče, který si při jízdě bude počínat natolik nebezpečně, že bude přímo ohrožovat životy ostatních účastníků silničního provozu, dalších osob i policistů lze označit za nebezpečného pachatele, neboť používá k útoku vozidlo jako zbraň a také podle judikátu nejvyššího soudu 6 Tdo 643/2009 za „nebezpečného pachatele“ je možné rovněž označit podnapilého nebo opilého řidiče či řidiče pod vlivem návykových látek, který si počíná při řízení nebezpečně a bezprostředně ohrožuje životy a zdraví ostatních osob.

Ze statistického výzkumu a úředních záznamu poskytnutých pro účely této práce od ÚVK, ve většině případů použití zbraně proti dopravnímu prostředku byl jeho řidič mnohokrát trestaný recidivista a pod vlivem alkoholu nebo OPL, tedy „nebezpečný pachatel“.

Pokud by tedy jen řidič pouze neuposlechl opětovné výzvy policistů k zastavení dopravního prostředku, ale nepočínal by si jinak nebezpečně, z hlediska zásady přiměřenosti by policisté určitě nebyli oprávněni proti němu použít střelnou zbraň.

Z popsaných myšlenkových závěrů vytvořených analýzou a následnou komparací se autor domnívá, že vypuštěním ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR by sami policisté měli mnohem jasnější představu o důvodech použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Věděli by, že používají zbraň proti nebezpečnému pachateli, kterého potřebují zadržet, proto by tedy stačilo ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o Policii ČR. Z výše uvedeného vyplývá, že ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR tak pouze konkretizuje a zvláště upravuje jeden z možných způsobů zadržení nebezpečného pachatele, pouze komplikuje rozhodování policistů jaký zákonný důvod pro použití zbraně vybrat.

Třetím cílem práce bylo zjistit účinnost použití DP varovného výstřelu při pronásledování vozidla ze služebního dopravního prostředku, a zda je efektivní jeho použití.

Pokusů zjišťujících účinnost DP varovný výstřel proti ujíždějícímu vozidlu bylo již v minulosti provedeno několik. Jeden z nich je popsán v teoretické části práce. Ve výzkumné části byla prostřednictvím modelových situací zkoumaná efektivita použití DP varovný výstřel. Již na začátku se dalo predikovat, že použití DP varovného výstřelu z jedoucího služebního vozidla na ujíždějící vozidlo nedosahuje požadovaného stupně efektivity. Avšak i přestože se jedná o všeobecně známý fakt, je v praxi stále hojně využíván. Podle statistik ÚVK za deset let bylo před vlastním použitím zbraně proti dopravnímu prostředku policisty, téměř ve všech případech použit DP varovný výstřel. A to mnohdy i několikrát po sobě ačkoli bylo zřejmé, že je neúčinný.

Autor se domnívá, že důvodem je chybný výklad subsidiarity využití donucovacích prostředků při použití zbraně u velké skupiny policistů. Uvedenou domněnku potvrdilo i několik policistů, kteří při instruktáži k empirickému výzkumu modelových situací, uvedlo, že si myslí, že před použitím zbraně proti dopravnímu prostředku jsou ze zákona povinni použít DP varovný výstřel. Žádnou takovou podmínku ovšem zákon o Policii ČR neuvádí. Naopak přímo stanoví, že použití zbraně je přípustné pouze za podmínky, že použití DP by bylo zřejmě neúčinné. DP varovný výstřel je ovšem v dané situaci zcela zřejmě neúčinný, což vyplývá i ze statistik ÚVK, kdy za deset byl pouze v jednom případě účinný.

Závěrem je navrhováno v legislativním rámci vypuštění ustanovení § 56 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR pro nadbytečnost, která způsobuje zmatečnost u policistů, neboť při střelbě na dopravní prostředek se bude prakticky jednat vždy o zadržení nebezpečného pachatele. Při výcviku policistů jednoznačně doporučit neustále proškolení z právních předpisů směřujících k použití zbraně nejen proti dopravnímu prostředku. Zejména je potřeba zařadit do výcviku použití spíše alternativních způsobů k jeho zastavení než zbraně. S tím samozřejmě souvisí i neúčinnost použití DP varovného výstřelu, protože jeho užití nevede k dosažení účelu sledovaného zákrokem

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Monografie

1. JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 7. vydání Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3.
2. ŠČERBA Filip a kol.: *Trestní zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-807-8.
3. VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář.* 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5.
4. ŠKODA, Jindřich; VAVERA, František; ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem.* 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-447-3.
5. TITTLOVÁ, Marcela, Jozef Medelský. *Zákon o Policajnom zbore, Komentář.* 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-577-4.

Časopisecké články

6. DEVA. Deutsch Versuchs und Pruf-Austalt. *Bedenken wegen des Ruckpralleverhaltens von soliden „Nichtblei“-Geschossen.* Altenbeken, 2008. otevřený dopis pro Leibniz-Institut für Zoo-und Wildtierforschung.
7. HAUER, Rainer. Eingriffsmaßnahmen duch PCR in Deutschland. *Der deutsch szechische Polizeivertrag* [ppt].

Odborné studie

8. VALENTA, Martin. *Odborné stanovisko k problematice varovného výstřelu a použití zbraně.* 2012. Kriminalistický ústav Praha. vedené pod Č. j. KUP-13146-1/ČJ-2012-2301BA.
9. LIŠKA, Přemysl. *Posuzování ranivého účinku střelné zbraně v trestním řízení.* Praha: Odborná sdělení KU 7/1980.
10. HAAG, L. *9 mm Richochet test,* YUMA: prezentace rozeslaná členům ENFSI, 2001.

11. Policejní prezidium České republiky. *Ředitelství pořádkové policie. Metodická příručka č. 1/2020 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidenta České republiky k používání služebního vozidla jak prostředku k násilnému zastavení vozidla příslušníky Policie České republiky*. Č.j.PPR-26996-4/ČJ-2020-990420. Praha [pdf]. Dostupné z: <https://pp-portal.pcr/pnpp/rspp/SitePages/DomovskaStranka.aspx>.
12. REITER, Anna-Margarethe. *Waffengebrauch der Exekutive und des Bundesheeres. Maßnahmen zur Befugnisausübung von Polizei und militärischen Organen im Wachdienst*. Graz. 2010. Karl-Franzens Universität Graz. Univ.-Prog. Dr. Iur. Peter J. Schick.

Zákony a interní akty řízení

13. *Bundesgesetz über die Organisation der Sicherheitsverwaltung und die Ausübung der Sicherheitspolizei (Sicherheitspolizeigesetz – SPG)*. StF: BGBl. Nr. 566/1991idF BGBl. Nr. 662/1992 (DFB).
14. *Bundesgesetz vom 27. März 1969 über den Waffengebrauch von Organen der Bundespolizei und der Gemeindefachkörper (Waffengebrauchsgesetz 1969)* BGBl. Nr. 149/1969.
15. *Bundespolizeigesetz vom 19. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2978, 2979)*, das zuletzt durch Artikel 8 des Gesetzes vom 23. Juni 2021 (BGBl. I S. 1982) geändert worden ist.
16. *Gesetz über den unmittelbaren Zwang bei Ausübung öffentlicher Gewalt durch Vollzugsbeamte des Bundes in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 201-5, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 43 der Verordnung vom 19. Juni 2020 (BGBl. I S. 1328)*.
17. *Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei (Polizeiaufgabengesetz-PAG) in Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397 BayRS 2012-1-1-I) Vollzitat nach RedR: Polizeiaufgabengesetz (PAG) in der Fassung der*

Bekanntmachung vom 14. September 1990 (GVBl. S. 397, BayRS 2012-1-1-I), das zuletzt durch § 1 des Gesetzes vom 23. Juli 2021 (OVBl. S. 418) geändert worden ist.

18. *Gesetz zur Neustrukturierung des Polizeirechtes des Freistaates Sachsen vom 11. Mai 2019* (SächsGVBl. S. 358), das durch Artikel 10 des Gesetzes vom 22. August 2019 (SächsGVBl. S. 663) geändert worden ist.
19. *Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích*, v posledním znění.
20. *Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě* v posledním znění.
21. *Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky* v posledním znění.
22. *Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii* v posledním znění.
23. *Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky* v posledním znění.
24. *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky* v posledním znění.
25. *Zákon č. 361/2003 Sb., o provozu na pozemních komunikacích* v posledním znění.
26. *Zákon č. 149/1969 o použití zbraně orgány spolkové policie a obecních stráží*, v posledním znění.
27. *Zákon č. 289/2005 Sb., o vojenském zpravodajství* v posledním znění.
28. *Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky* v posledním znění.
29. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 193/2019, o přeshraničním sledování*.

Webové stránky a elektronické zdroje

30. *Sellier-Bellot: Pistolové a revolverové náboje, 9 mm LUGER* [online]. Dostupné z: <https://www.sellier-bellot.cz>.

31. *Příklady hladin hluku+kdy je potřeba chránit sluch?* [online]. [cit. 21. 3. 2016]. Dostupné z: <https://earplugs.cz/tezka-veda/priklady-hladin-hluku.cz>.
32. HANÁK, Jiří. Střelecký den v muničce RWS. *Myslivost, Stráž myslivosti* [online]. 2016, č. 5, str. 44, dostupné z: <https://www.myslivost.cz/casopis-Myslivost/Myslivost/2016/kveten-2016/Strelecky-den-v-municca-RWS>. ISSN 0323-214x.

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 – Taktické zastavení vozidla třemi služebními dopravními prostředky policie

Obrázek č. 2 – Taktické zastavení vozidla dvěma služebními dopravními prostředky policie

Obrázek č. 3 – Taktické zastavení vozidla jedním služebním dopravním prostředkem policie

Obrázek č. 4 – Služební zbraň GLOCK 17 ráže 9 mm Luger. Pro varovný výstřel bylo použito střelivo Sellier & Bellot 9 x 19 BLANK.

Obrázek č. 5 – Výcvikové pistole GLOCK 17 FX a cvičné střelivo FX, oboje od firmy Simunition

Obrázek č. 6 – Taktické zastavení vozidla zezadu, hrozba namířenou střelnou zbraní

Obrázek č. 7 – Hrozba namířenou střelnou zbraní u zastaveného vozidla

Obrázek č. 8 – Varovný výstřel

Obrázek č. 9 – Hrozba namířenou střelnou zbraní

Obrázek č. 10 – Vyhodnocení zásahů

Obrázek č. 11 – Hrozba namířenou střelnou zbraní

Obrázek č. 12 – Použití zbraně proti ujíždějícímu vozidlu

Obrázek č. 13 – Taktické rozestavení vozidel, hrozba namířenou střelnou zbraní

SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

Graf č. 1 Dráha střely náboje 9 mm Luger

Graf č. 2 Varovný výstřel

Graf č. 3 Použití zbraně

Graf č. 4 Zásahy při střelbě na ujíždějící vozidlo v jednotlivých rychlostech

Graf č. 5 Počet výstřelů a zásahů

Graf č. 6 Připravenost k zákroku

Graf č. 7 Použití zbraně při reálném zákroku

Graf č. 8 Proškolenost z právních předpisů

Graf č. 9 Dostatečnost právní úpravy

Graf č. 10 Efektivita varovného výstřelu

Graf č. 11 Použití varovného výstřelu

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka č. 1 Příklady hluku

Tabulka č. 2 Použití zbraně

Tabulka č. 3 Instruktoři

Tabulka č. 4 Složení policistů, kteří se účastnili modelových situací

Tabulka č. 5 Absolvování výcviku

Tabulka č. 6 Povědomí o existenci IAŘ

Tabulka č. 7 Varovný výstřel

Tabulka č. 8 Absolvování výcviku

Tabulka č. 9 VP1

Tabulka č. 10 VP2

Tabulka č. 11 VP3

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

OS – Ochranná služba Policie České republiky

DP – donucovací prostředky

SDP – služební dopravní prostředek

Zákon č. – zákon číslo

GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sborů

ČR – Česká republika

VP – výzkumný předpoklad

ÚVK – Úřad vnitřní kontroly

PP – Policejní prezidium

BIS – Bezpečnostní informační služba

SBS – soukromé bezpečnostní služby

NATO – North Atlantic Treaty Organization

dB – decibel

PIT – Pursuit Intervention Technique

ZPPP – Závazný pokyn policejního prezidenta

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Otázky pro státního zástupce

Příloha č. 2 Otázky pro instruktory PMJ, SPJ

Příloha č. 3 Dotazník pro policisty po modelových situacích

Příloha č. 1 Otázky pro státního zástupce

1. Kolik případů střelby na vozidlo příslušníky Policie ČR (dále jen policisté) jste řešil jako státní zástupce, ať už v jakémkoli stadiu trestního řízení (v přípravném řízení nebo řízení před soudem)?

2. O kolika případech použití zbraně (dále jen střelné zbraně) policisty na vozidlo rozhodoval soud a v kolika případech bylo použití zbraně policisty shledáno jako oprávněné popřípadě neoprávněné a z jakého důvodu?

3. Dochází podle Vašeho názoru k častému vybočení z podmínek institutu oprávněného použití zbraně podle § 32 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, resp. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR? A pokud ano, co je podle Vás nejčastějším důvodem tohoto excesu (zejména při použití zbraně policisty proti vozidlu)?

4. Je podle Vás de lege ferenda česká právní úprava použití zbraně policisty zejména proti vozidlu dostatečná a vyhovující? Pokud ne, v čem by se podle Vašeho názoru měla změnit popřípadě doplnit?

5. Setkal jste se někdy s případem, kdy byl exces z podmínek oprávněného použití zbraně jako jedné z okolností vylučující protiprávnost tak zásadní, že zakládal u policisty/policistů trestní odpovědnost, anebo byl dokonce pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu shledán vinným?

6. Pokud je možné uvést Vaše jméno, příjmení, působiště a dobu praxe jako státního zástupce? Moje práce zřejmě bude v režimu nepřístupném veřejnosti. Máte hodně zkušeností s trestnou činností policistů? Pokud ano, jakého druhu trestné činnosti se nejčastěji týká?

7. Je právní vědomí policistů z Vašeho pohledu na takové úrovni, aby byli schopni přesně vyhodnotit kdy, jakým způsobem a za jakých podmínek mohou zbraň použít?

Příloha č. 2 Otázky pro instruktory PMJ, SPJ

1. Jak často probíhá na PMJ, SPJ výcvik střelby z jedoucího vozidla na statické cíle?
2. Jak často probíhá na PMJ, SPJ výcvik střelby na pohybující se dopravní prostředek?
3. Jak často absolvují policisté na PMJ, SPJ výcvik řídičské přípravy (taktika a technika jízdy)?
4. Probíhají na PMJ, SPJ specializovaná školení právních předpisů (jak psát ÚZ)?
5. Používají policisté PMJ, SPJ často zbraň proti dopravnímu prostředku?
6. Bývá použití zbraně policisty PMJ, SPJ vyhodnocováno jako přiměřené a oprávněné? Nebo dochází k excesům?
7. Psal jste někdy z pozice instruktora služební přípravy nějaké stanovisko k použití zbraně některého policisty?
8. Začleňujete poznatky ze zákroků, při kterých byla použita zbraň proti dopravnímu prostředku do výcviku?
9. Je z Vašeho pohledu výcvik použití zbraně proti dopravnímu prostředku policisty v České republice dostatečný?
10. Je podle Vašeho názoru právní úprava použití zbraně proti dopravnímu prostředku tak jak jej upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky dostatečná?

Příloha č. 3 Dotazník pro policisty po modelových situacích

Obecné dotazy

1. Jak dlouho jste ve služebním poměru k PČR?
2. U jakého útvaru jste aktuálně služebně zařazen?
3. Na jakých útvarech jste sloužil v minulosti?
4. Máte zkušenost s použitím zbraně proti dopravnímu prostředku? V případě, že ano, rozvedte prosím Vaši zkušenost?

Dotazy na zhodnocení metodiky a taktiky použití zbraně proti dopravnímu prostředku. Odpovídá metodika a taktika současným trendům a potřebám služby?

1. Absolvoval jste někdy obdobný výcvik jako na Letišti Kámen? V případě, že ano, kolikrát? *Upřesněte prosím.*

2. Cítíte se být k provedení zákroku na použití zbraně proti dopravnímu prostředku dostatečně připraven?

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

3. Po dnešním absolvování výcviku modelových situací, použil byste zbraň proti vozidlu při reálném zákroku?

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

Dotazy na legislativu – je současná legislativa dostačující pro potřeby praxe při použití zbraně proti dopravnímu prostředku?

1. Cítíte se být dostatečně proškolený po právní stránce k použití zbraně proti dopravnímu prostředku?

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

2. Je z Vašeho pohledu česká právní úprava upravující použití zbraně proti vozidlu dostatečná?

ANO

SPÍŠE ANO

NE

SPÍŠE NE

3. Měl jste povědomí o existenci IAŘ směřující k použití zbraně proti vozidlu?

Dotazy na účinnost použití DP – zjistit účinnost použití DP varovný výstřel ve služebním vozidle

1. Použil jste někdy DP varovný výstřel proti dopravnímu prostředku, a pokud ano s jakým výsledkem?

2. Při modelových situacích bylo podle Vás použití DP varovný výstřel efektivní?

ANO

SPÍŠE ANO

NE

SPÍŠE NE

3. Použil byste ho i při zákroku po dnešní zkušenosti?

ANO

SPÍŠE ANO

NE

SPÍŠE NE

4. Absolvoval jste někdy výcvik k použití tohoto DP?